

gemeente

Zoeterwoude

Programmabegroting 2024-2027

Toekomst vraagt daadkracht

Programmabegroting 2024-2027

Gemeente Zoeterwoude

Inhoudsopgave

1	Beeld van de begroting.....	7
2	Beleidsbegroting.....	13
2.1	Programmaplan	13
2.1.1	Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid.....	14
2.1.2	Samenleving.....	26
2.1.3	Wonen en Ruimte.....	53
2.1.4	Overhead.....	82
2.1.5	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	88
2.2	Paragrafen.....	99
2.2.1	Lokale heffingen.....	100
2.2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	104
2.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen.....	112
2.2.4	Financiering	115
2.2.5	Bedrijfsvoering	118
2.2.6	Verbonden partijen.....	120
2.2.7	Grondbeleid.....	127
2.2.8	Handhaving.....	128
2.2.9	Duurzaamheid.....	130
2.2.10	Open en Toegankelijke Overheidsinformatie.....	133
3	Financiële begroting.....	135
3.1	Overzicht van baten en lasten.....	136
3.1.1	Grondslagen voor de begroting.....	138
3.1.2	Structureel en reëel evenwicht.....	139
3.2	Uiteenzetting financiële positie en toelichting.....	143
3.2.1	Geprognosticeerde begin- en eindbalans.....	144
3.2.2	Investeringen.....	147
3.2.3	Reserves.....	150
3.2.4	Voorzieningen.....	154
3.2.5	EMU-saldo.....	155
3.3	Taakveldindeling.....	156
4	Bijlagen.....	159
4.1	Samenstelling Bestuur.....	160
4.2	Subsidies volgens subsidieprogramma.....	162
4.3	Projectenboek.....	163

1 Beeld van de begroting

Dit is de gemeentelijke begroting van Zoeterwoude voor de jaren 2024 – 2027. De begroting voor komend jaar sluit met een positief saldo van € 89.000.

Domein Samenleving

Zoeterwoude is een sociale gemeente. Wij hebben aandacht voor mensen die zorg nodig hebben. We zien dat mantelzorgers en vrijwilligers hierbij onmisbaar zijn. We willen dat bewoners zelf de controle hebben. Als een inwoner problemen zelf of met behulp van zijn directe omgeving kan oplossen, heeft dit altijd de voorkeur. Daar waar hulp en ondersteuning nodig is, bieden we dat als gemeente.

Het Sociaal Team Zoeterwoude is hét aanspreekpunt voor inwoners met vragen op het gebied van bijvoorbeeld psychische gezondheid, sociale relaties, financiën en zelfstandig wonen. Het Sociaal Team zoekt naar passende oplossingen die zoveel mogelijk aansluiten bij het dagelijks leven. Preventie en vrij toegankelijke voorzieningen hebben de voorkeur boven geïndiceerde zorg. Sport, cultuur en welzijn zijn belangrijke onderdelen van een gezonde samenleving waarbij iedereen meedoet. Met Energiek Zoeterwoude ondersteunen en stimuleren we dit. De nieuwe nota sociaal beleid beschrijft onze ambities gericht op een energiek en zorgzaam Zoeterwoude.

De nota sociaal beleid 'Energiek en Zorgzaam Zoeterwoude 2023-2026' vormt de basis

In deze nota is de visie en de ambities van de gemeente verwoord voor een energiek en zorgzaam Zoeterwoude. Inwoners hebben daarbij zelf controle. Als zij zelf of met behulp van hun directe omgeving problemen kunnen oplossen, heeft dat de voorkeur. Daar waar hulp en ondersteuning van de gemeente nodig is, bieden wij dat. De gemeente is het vangnet, zorgzaamheid staat centraal. De gemeente doet dit samen met haar partners in het sociaal domein, zowel de professionele partners als de vele vrijwilligersorganisaties.

In de nota zijn vier actielijnen uitgewerkt gericht op verbeteren van de gezondheid in de leefomgeving, verkleinen van gezondheidsachterstanden, stimuleren dat mensen actief meedoen aan de samenleving en zorgen dat mensen zich mentaal goed voelen.

Het Sociaal Team Zoeterwoude vormt de centrale toegang tot zorg en ondersteuning

Het sociaal team is hét aanspreekpunt voor inwoners met vragen op het gebied van lichamelijke en psychische gezondheid, sociale relaties, financiën, werk, opvoeding en zelfstandig wonen. In het sociaal team werken de interne partners (Zorgloket (Wmo), loket Werk en Inkomen, Schuldhulpverlening) én de externe partners (Jeugdteam Leidse regio, Kwadraad, Stichting MEE en GGZ Rivierduinen) samen. Het Sociaal Team biedt specialistische ondersteuning indien nodig en laagdrempelige hulp waar mogelijk.

We geven uitvoering aan het lokale jeugdbeleid

Het lokale jeugdbeleid richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een hulp- en/of ondersteuningvraag hebben. De acties die hieruit voortkomen werken we in 2024 verder uit. We organiseren het voorveld, de jongerencoach en het (hulp)aanbod zo dicht bij de jeugdigen als mogelijk.

We bereiden nieuwbouw en/of uitbreiding van de Zoeterwoudse basisscholen voor

De realiseren nieuwbouw voor basisschool Bernardus. Ook gaan we verder met het realiseren van permanente uitbreiding van basisschool Het Avontuur.

Realiseren van passende huisvesting is een belangrijk speerpunt

We richten ons daarbij vanuit het sociaal domein op cliënten uit de maatschappelijke zorg,

Domein Ruimtelijke ontwikkeling

Zoeterwoude heeft woningen nodig

Zoeterwoude heeft tot 2030 behoefte aan nieuwe woningen. Daarbij gaat het voornamelijk om woningen voor starters en jongeren, zowel huur als koop. Daarnaast hebben ouderen ook behoefte aan betaalbare passende woningen. Momenteel is dit aanbod schaars in Zoeterwoude. In 2024 is het de tijd om deze woningen te programmeren tot 2030.

Wij leveren tussen de 810 en 904 woningen op tot 2025/2026

Tot 2025/2026 leveren wij tussen de 810 en 904 woningen op (dit is inclusief de 550 woningen in Verde Vista Meerburg van Leiden).

We voeren 2/3e betaalbaarheid door in ons eigen beleid

Wij streven naar 2/3e betaalbaarheid van ons woningbouwprogramma. Aandacht is voor specifieke opgaven als het bouwen van voldoende sociale huurwoningen, het huisvesten van de vergrijzende bevolking en van bijzondere doelgroepen, zoals mensen die dreigen tussen wal en schip te vallen of zorg thuis ontvangen en dus niet op een zorglocatie. Dit vertalen we in ons nieuwe woonbeleid. Met het vaststellen van de 'Verordening sociale woningbouw en middensegment', de 'Doelgroepen verordening' en de 'beleidsregel zelfbewoning en anti-speculatiebeding' verwachten wij per 1 januari 2024 beter te sturen op onze opgaven en volkshuisvestelijke behoeften.

Flexwonen, van onderzoek naar realisatie

In 2023 zijn we direct begonnen met het opstellen van kaders en een onderzoek naar flexwonen. Ons doel; voldoende woningen beschikbaar maken voor starters, jongeren, statushouders, spoedzoekers en maatschappelijke opvang, in elk geval om een tijdelijke piek op de huizenmarkt op te vangen. Samen met de markt, zetten we stappen voor realisatie. Hoewel er uitdagingen zijn rondom locatiekeuzes en het provinciale omgevingsbeleid, zorgen wij dat er in 2024 duidelijke antwoorden liggen over de haalbaarheid van flexwoonlocaties.

We zijn ons bewust van de opgave op het gebied van huisvesting van statushouders, vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers

Deze huisvestingsopgave is, in combinatie met huisvesting van reguliere woningzoekenden en het realiseren van woonvoorzieningen voor bijzondere doelgroepen zoals cliënten uit de maatschappelijke zorg en spoedzoekers, voor de gemeente een grote opgave. Daar waar mogelijk wordt samengewerkt met regio gemeenten.

De Omgevingswet treedt in werking per 1 januari 2024

Als per 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking treedt hebben we jaren van voorbereiding achter de rug. Na inwerkingtreding gaat de vergunningverlening volgens de nieuwe wet. Dit geldt voor het hele proces: vooroverleg en beantwoording van vragen bij het Omgevingsloket, behandeling en advisering over vergunningaanvragen en toezicht en handhaving. Deze nieuwe manier van werken heeft impact. 2024 staat in het teken van het opdoen

van de eerste ervaringen en bijsturen waar nodig. Daarnaast gaan we aan de slag met nieuwe instrumenten zoals de Omgevingsvisie, het omgevingsplan en toepasbare regels.

We blijven inzetten op duurzaamheid en energietransitie

Niet alleen de aanscherping van de Europese normen naar 55% maar ook de energiecrisis heeft voor iedereen gevolgen. Dit betekent dat we vooral inzetten op energiebesparing en inspelen op de energietransitie. Bij die transitie laten we onze inwoners niet alleen hun weg zoeken. Daar waar landelijke regelingen en subsidies beschikbaar komen zullen we daar gebruik van maken. Onze inzet doen we daarbij naar de maat en schaal van Zoeterwoude. In de zoektocht naar duurzaamheid en de energietransitie zetten in op nu beschikbare en toekomstbestendige technieken. We onderzoeken geen nieuwe technieken, maar volgen deze nauwgezet.

Domein Concernzaken en Beheer

Buitenruimte werkt met een nieuw integraal beheerplan en projectenboek voor 2024-2028

De visie en uitgangspunten in dit integrale beheerplan borduren voort op de genomen beslissingen in bestaande plannen. Zo is er aansluiting gezocht bij de Omgevingsvisie en het Coalitieakkoord, die gelden als de belangrijkste visiebepalende stukken. Daarnaast is er een inhoudelijke link met beleidsstukken, zoals Klimaatbestendig Zoeterwoude, het duurzaamheidsprogramma en het bomenbeleid. In deze stukken zijn ook ambities en uitgangspunten benoemd die verband houden met het beheer en de inrichting van de openbare ruimte.

In de Openbare ruimte blijven we er naar streven de aanblik en het huidige onderhoudsniveau te behouden. Elke dag doen we ons best om Zoeterwoude netjes te maken en te houden. Daarvoor krijgen we regelmatig complimenten van bezoekers uit de regio en daarbuiten. Bezoekers vinden het aangenaam om in Zoeterwoude te verblijven en te genieten van onze mooie omgeving. Door goed onderhouden fietspaden, wegen en openbare ruimte dragen we daar aan bij.

Ook dit jaar zijn in het projectenboek alle (integrale) projecten voor de periode 2024-2028 verwerkt. Met deze aanpak brengen we samenhang aan tussen de verschillende vakdisciplines (wegen, riolering, groen, etc.). De werkwijze werk met werk maken voorkomt dat straten meerdere malen worden opgebroken om verschillende werkzaamheden uit te voeren. Doel is een efficiëntere besteding van de financiële middelen te behalen, een betere en vroegere communicatie en transparantie en afstemming met andere partijen. Hierbij werken we zoveel mogelijk met (integrale) projecten en bundelen deze in een projectenboek. Daarmee krijgt het gemeentebestuur meer inzicht in de projecten in de openbare ruimte en sturen we op de integrale aanpak en uitvoering. Dit proberen we te bereiken door transparant te werken, een helder (realisatie)proces uiteen te zetten en tijdige communicatie over de projecten te voeren.

We bouwen verder aan een toekomstbestendige organisatie

Als opvolging van de quickscan naar het organisatievermogen en het medewerkersonderzoek werken we aan de organisatieontwikkeling. In samenspraak met de medewerkers en met ondersteuning van een extern bureau is in 2023 een 'routekaart' naar een toekomstbestendige organisatie uitgestippeld. In 2024 gaan we hier verdere opvolging aan geven. Samen met de medewerkers werken we aan een gezonde doorontwikkeling van het ambtelijk apparaat, passend bij de opgaven van de gemeente Zoeterwoude. Uitgangspunten hierbij zijn het toekomstbestendig en wendbaar organiseren. Interne samenwerking maar ook externe samenwerking met organisaties/gemeenten in de regio is een belangrijk middel. Het doel is het neerzetten van een goede organisatie, goed werkgeverschap en het zijn van een sterke partner in de samenwerking.

De visie op communicatie, participatie en dienstverlening wordt herijkt

Dagelijks wordt druk gewerkt aan de manier waarop wij met onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden communiceren. Ook maakt participatie een belangrijk onderdeel uit van onze uitvoering in projecten. Verder vinden we het belangrijk dat we de juiste dienstverlening leveren, op het juiste moment.

Deze onderdelen werken we voor de komende jaren verder uit in de visie op communicatie, participatie en dienstverlening. We herijken het eerdere document dat is afgestemd met de raad, om zo de kaders uit te zetten voor deze onderdelen.

Er wordt verder gebouwd aan de centrumregeling en we werken aan passende evaluatie hiervan

In 2024 gaan we het laatste jaar in van de transitieperiode voor de bedrijfsvoering bij de gemeente Leiden. We bouwen in dit jaar verder aan de opzet van de dienstverlening en de veranderde relatie die de partnergemeenten in relatie tot de gemeente Leiden hebben. We kijken hierbij naar het leveren van passende dienstverlening voor Zoeterwoude, tegen de juiste prijs. De transitieperiode wordt geëvalueerd en hierover wordt de raad tijdig geïnformeerd.

Financieel beeld 2024-2027

De begroting 2024 sluit met een voordeel van € 89.000

Het financiële beeld in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2023.

De omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 blijft onzeker vanwege de korting die het Rijk heeft doorgevoerd. Het Rijk verwacht vanaf 2026 of 2027 met een normeringssystematiek voor de financiering van gemeenten te komen. Hierdoor volgen er nieuwe financiële verhoudingen tussen het Rijk en de gemeenten. Hoe deze systematiek er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. Recentelijk heeft het Rijk dit onderwerp als controversieel verklaard als gevolg van de val van het kabinet en de aankomende verkiezingen.

Op dit moment heeft het Rijk de algemene uitkering vanaf 2026 alvast verlaagd. Hierdoor kunnen wij geen meerjarig sluitende begroting presenteren vanaf 2026. De jaren 2024 en 2025 zien er financieel wel goed uit. Met het zichtbaar maken van de tekorten in 2026, naar aanleiding van de korting op het gemeentefonds, volgen we het advies van de VNG om de financiële situatie van dit jaar zichtbaar te maken en nog niet met dekkingsvoorstellen te komen.

Meerjarenperspectief begroting 2024-2033 (10 jaar)

We hebben hoge ambities voor onze maatschappelijke voorzieningen en in ons ruimtelijk gebied. In de ROZ agenda staat een groslijst aan projecten. Voor de uitvoering van deze projecten is financiering nodig en hierdoor stijgen onze rentekosten. Daarnaast groeit de gemeente en we verwachten dat daardoor de kosten voor participatie, WMO en Jeugd ook toenemen, net als hogere kosten voor het beheer van de Openbare ruimte. Tegenover de hogere kosten staat ook dat we vanuit het Rijk meer algemene middelen krijgen (meer inwoners, meer woningen). En onze inkomsten uit leges, belastingen en rechten stijgen ook mee. Dit zijn veel bewegingen die invloed hebben op onze financiële positie.

Om hier een goed beeld van te krijgen is een 10 jarig meerjarenperspectief opgesteld in plaats van het 'normale' 4 jarig perspectief in de meerjarenbegroting 2024-2027. In het 10-jarig meerjarenperspectief hebben we de effecten meegenomen van de groei van de gemeente (hogere kosten Sociaal domein en beheer Openbare ruimte) en de ambities voor de maatschappelijke voorzieningen en de mogelijke ontwikkelingen vanuit de ROZ agenda. Hierbij zijn wij uitgegaan van maximale kostenvarianten, zodat het toekomstbeeld een realistische doorkijk van de financiële positie over 10 jaar geeft. Projecten als sportpark Haasbroek, de nieuwe Bernardusschool, uitbreiding van het Avontuur, Vitaal Dorpscentrum, Vitaliteit Keer-weer, herinrichting Hoge Rijndijk en VanGasLos2030 zijn hierin meegenomen. Maar ook beheerprojecten uit het projectenboek, welke als bijlage aan deze begroting is toegevoegd en de afronding van de projecten Zwethof en Verda Vista.

De uitkomst van berekeningen zijn positief en geeft aan dat de gemeente ook over 10 jaar nog financieel gezond kan blijven. Daar zijn wel de goede keuzes in te maken om binnen de financiële kaders te blijven. In beeldspraak ziet de financiële toekomst er als een Hollandse zomer uit: best lekker weer, maar neem wel altijd je paraplu mee. De grootste onzekerheid zit nog in het beleid van het Rijk, waardoor het blijft stormen in en na het ravijnjaar 2026.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat van de meerjarenbegroting 2024 -2027 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1000	2024	2025	2026	2027
Resultaat na bestemming	-89	-12	1.103	1.349
	Voordelig	Voordelig	Nadelig	Nadelig

Wij zien uit naar uw reactie en wensen u veel leesplezier.

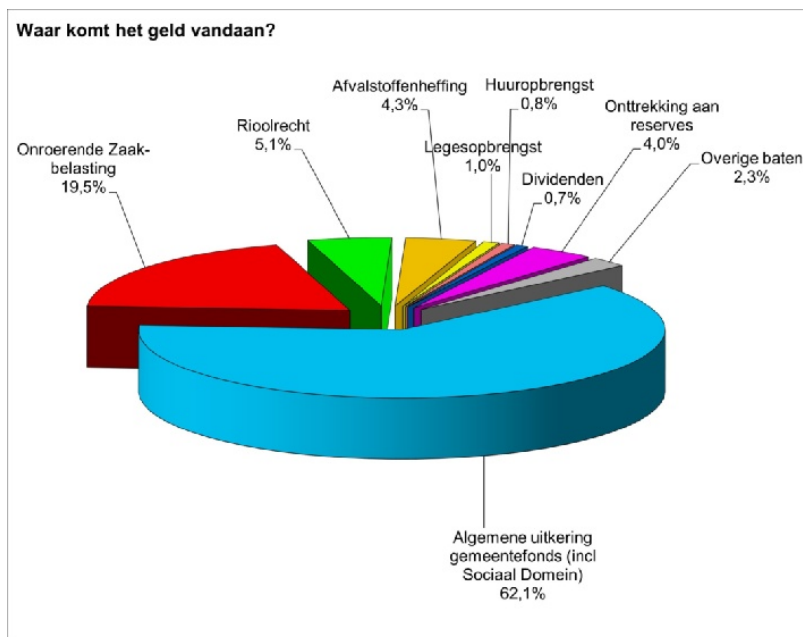
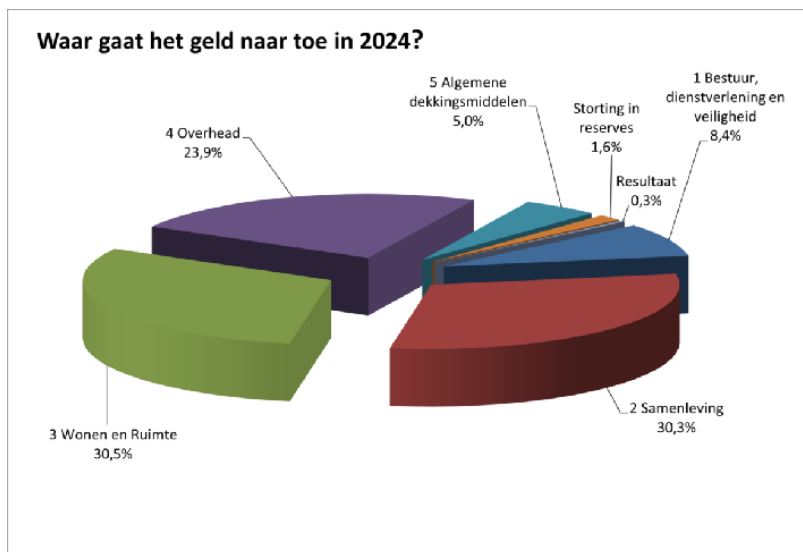
Zoeterwoude, 26 september 2024

Burgemeester en wethouders van Zoeterwoude,

T.N. Kramer
gemeentesecretaris,

F.Q.A. van Trigt
burgemeester,

Programma (bedragen x € 1000)	Lasten	Baten	Totaal
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	2.418	-96	2.323
2 Samenleving	8.707	-1.365	7.342
3 Wonen en Ruimte	8.748	-3.415	5.334
4 Overhead	6.849	-21	6.828
5 Algemene dekkingsmiddelen	1.433	-22.650	-21.217
Totaal voor bestemming	28.156	-27.546	610
Reserves	453	-1.153	-699
Resultaat na bestemming	28.609	-28.698	-89

2 Beleidsbegroting

2.1 Programmaplan

1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid
2. Samenleving
3. Wonen en Ruimte
4. Overhead
5. Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

2.1.1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Portefeuillehouder burgemeester F.Q.A. van Trigt

Omschrijving

Dit programma betreft alle onderwerpen op de onderdelen bestuur, communicatie, participatie, dienstverlening en veiligheid.

1A Bestuur en Dienstverlening

Portefeuillehouder F.Q.A. van Trigt

In het onderdeel Bestuur en Dienstverlening worden alle onderwerpen met betrekking tot bestuurlijke samenwerking, het gemeentelijke bestuur, communicatie, participatie en dienstverlening van de gemeente beschreven.

1A.1 Bestuur en ondersteuning

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Zoeterwoude is een zelfstandige gemeente, die in staat is om goede dienstverlening aan inwoners en bedrijven te bieden.	Om dit te blijven doen moet Zoeterwoude een bestuurlijk sterke en financieel gezonde gemeente zijn.	Taken realiseren die van de gemeente worden verwacht. Hierbij verantwoordelijkheden in het kader van interbestuurlijk toezicht waarmaken.
		Inspelen op belangrijke financiële en beleidsmatige ontwikkelingen die voor gemeenten gelden. Hierbij zorgen voor een gezonde meerjarenbegroting die voldoet aan de eisen van goed financieel beheer dat rijksbreed voor gemeenten geldt.
Zoeterwoude gebruikt een democratische, transparante en doelmatige wijze van bestuur.	Het Zoeterwoudse bestuur is een betrouwbare partner. Dit kenmerkt zich door consistent beleid.	Inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden kunnen bouwen op consistent beleid. Genomen beslissingen worden gerespecteerd. De gemeente handelt hiernaar.
	Het gemeentebestuur heeft een open bestuursstijl, is toegankelijk en stelt zich op als partner in de samenleving.	Het gemeentebestuur staat in contact met inwoners, ondernemers, instellingen en partners vanuit verschillende rollen: regulerend, regisserend, stimulerend en faciliterend. Participatie bevorderen we. Belanghebbenden worden gestimuleerd initiatief te nemen. Hierbij zijn wij duidelijk in de verwachtingen en (on)mogelijkheden. In 2024 is er een geactualiseerd beleid op communicatie, participatie en dienstverlening.
	Besluitvorming is toegankelijk en transparant.	De besluitvorming van het college is terug te vinden op de website in de besluitenlijst. Besluitvormingsdocumenten van de raad zijn terug te vinden op het raadsportaal van de gemeente Zoeterwoude door middel van ons raadsinformatiesysteem. Geïnteresseerden kunnen deze stukken raadplegen in een digitale omgeving. De nieuwe audiovisuele middelen voor het uitzenden, opnemen en terugkijken van de raadsvergadering zijn in gebruik genomen. In 2024 werken we hieraan verder en zorgen met behulp van deze middelen dat het volgen van de raadsvergadering en de besluitvorming toegankelijker wordt.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
	Doorlopend investeren in ondersteuning en verbetering van het democratisch proces.	Raadsleden worden ondersteund bij het uitvoeren van hun taak. Jaarlijks wordt aandacht besteed aan het onderwerp integriteit. Fracties worden begeleid en kunnen passende trainingen volgen. Voorzitters krijgen relevante training, om tijdens voorrondes hun rol op te kunnen pakken.
Zoeterwoude zorgt voor een goede uitvoer van de taken.	Zoeterwoude heeft een organisatie die nu en in de toekomst in staat is haar taken goed te doen of effectief regie op de taken te voeren.	Vervolg geven aan medewerkersonderzoek en de quick scan naar het organisatievermogen. Intern en in de regio gemeente zo organiseren dat dit onze bestuurlijke zelfstandigheid waarborgt.
	Inzetten op het samenspel met de samenleving.	Openstaan voor goede initiatieven uit de samenleving vanuit de 'ja-mits gedachte'. Kijken naar wat nodig is om samen te werken in beleid en/of uitvoering.
	Samenwerking waar mogelijk of gewenst (op de inhoud) tussen de gemeenten in de regio.	Samenwerken op basis van gezamenlijke belangen. Op basis van wederzijds vertrouwen en respect met partners optrekken. Per onderwerp zoeken (en vinden) we de optimale maat, schaal en vorm van samenwerking. Doel is de beste resultaten behalen. We maken hierbij een keuze met welke partners de samenwerking wordt gezocht en/of gevraagd.
	Samenwerking waar mogelijk of gewenst (op de inhoud) tussen de kleinere gemeenten in het land.	Op basis van wederzijds vertrouwen en respect met andere kleinere gemeenten (K80) optrekken om gezamenlijk belang te vertegenwoordigen bij organisaties en andere overheden.
Verkiezingen organiseren.	Organiseren van verkiezingen in 2024.	We zorgen dat iedereen in staat wordt gesteld zijn stem uit te brengen. De toegankelijkheid van de stembureaus is daarbij een belangrijk punt. Zoeterwoude zorgt ervoor dat er minimaal een prokkelstembureau is.

Ontwikkelingen

Samenwerken binnen en buiten de regio

Zoeterwoude is zelfbewust zelfstandig. We zoeken op de inhoud de juiste partners op. Zo werken wij samen met individuele partners op thematiek, in de regio en via diverse gemeenschappelijke regelingen. Samenwerken doen we op basis van wederzijds vertrouwen en voor de gezamenlijke belangen die we kunnen vinden. Ook in 2024 en verder zoeken wij weer de juiste partners op om de opgaven van de gemeente en andere betrokken zo optimaal en efficiënt mogelijk uit te voeren.

Werken aan een regionale investeringsagenda

Binnen het samenwerkingsverband Holland Rijnland wordt op dit moment gewerkt aan een Regionale Investeringsagenda (RIA). De RIA moet de opvolger worden van het Regionale Investeringsfonds (RIF), dat van 2008 tot en met 2024 loopt. Binnen het RIF zijn diverse regionale projecten gefinancierd. De Rijnlandroute is daar een groot voorbeeld van. Ook zijn er kleinere projecten gefinancierd in bijvoorbeeld groen. De inbreng voor de RIA is met de gemeenteraad besproken.

Rekenkamercommissie

Elke gemeente dient vanaf 2024 een externe rekenkamer te hebben. Dit betekent dat er geen eigen raadsleden van mogen uitmaken. Met betrokken raadsleden voor de vernieuwing van de rekenkamerfunctie zijn in Zoeterwoude het afgelopen jaar diverse varianten besproken. De voorkeur gaat uit naar het zogenaamde directeursmodel, dat wil zeggen uitbesteding van onderzoek(en) aan een externe partij met een directeur (éénhoofdig bestuur) zonder vaste rekenkamerleden.

Jongeren meer betrekken bij beleid en uitvoering

Jongeren zijn een belangrijke groep in onze Zoeterwoudse samenleving. Wat vinden zij van vraagstukken waar de gemeente voor staat? Zijn ze tevreden met de uitvoering van beleid? Waar zou de gemeente aandacht aan moeten schenken? In 2024 zal in overleg met jongeren onderzocht worden hoe de stem van de jongeren in Zoeterwoude gehoord kan worden en welke vorm van overleg met de jongeren in Zoeterwoude het beste past.

1A.2 Publieke Dienstverlening

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
De gezamenlijke trots op Zoeterwoude draagt de gemeente actief uit.	Zichtbaar maken dat 'Zoeterwoude is om van te houden'.	Jaarlijks inkleuring geven aan deze campagne. Binnen onze huisstijl nieuwe manieren zoeken om deze gemeenschapsgedachte zichtbaar te maken bij onze inwoners.
		Plaatsen van een aantal vlaggen (banieren) strategische plekken om deze trots op gepaste, directe wijze te laten zien.
		Doorontwikkelen huisstijl om Zoeterwoude als (gezamenlijke) afzender herkenbaar te houden.
De behoefte van de ander staat in onze communicatie centraal.	Toegankelijk, zichtbaar en in nabijheid openstaan voor gesprekken met anderen.	Bij communicatie, participatie en dienstverlening aansluiten bij de behoeften van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. In de herijking van de visie op communicatie, participatie en dienstverlening stilstaan bij welke gemeente Zoeterwoude wil zijn en wat de gemeente wil uitstralen door de ogen van de ander en onszelf.
	Proactief en reactief openstaan voor signalen uit de omgeving.	Media monitoren om zo op te halen wat er in de omgeving speelt. Die informatie gebruiken voor het opstellen en eventueel bijsturen van de communicatie- en participatieaanpak.
De gemeente betreft samenleving vroegtijdig	Bij elk nieuw beleid/project sluit team Communicatie vroegtijdig aan en bepaalt in samenspraak de communicatie- en participatieaanpak. Participatie en dialoog zijn een vast en vanzelfsprekend onderdeel binnen ons beleid en onze uitvoering.	Vanaf de start aandacht aan communicatie en participatie. We bespreken samen met de collega's hoe we de verschillende belanghebbenden betrekken en betrokken houden.
	College en medewerkers staan dichtbij onze inwoners en andere belanghebbenden.	Organiseren en faciliteren van verschillende participatiemogelijkheden, zoals bijeenkomsten. Vooraf duidelijkheid geven over de verschillende doelen, rollen, verantwoordelijkheden en kaders van deze activiteiten.
		Toegankelijk, benaderbaar, zichtbaar en open staan voor een gesprek. Het college zoekt ook (pro)actief inwoners en ondernemers op.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Inwoners en andere belanghebbenden behandelen door de gemeente zoals gemeente deze zelf ook behandeld wil worden.	De dienstverlening is klantvriendelijk, vraaggericht en toegankelijk.	Via verschillende communicatiekanalen (als website, sociale media, gemeenteberichten, receptie, klantcontactcentrum) continu proactief en reactief zorgen voor complete, correcte en actuele informatie.
		Informatie eenvoudig, helder en begrijpelijk delen, zodat de informatie die de gemeente verstrekt voor iedereen toegankelijk is.
		Juiste verwerkingstermijnen van aanvragen voor reisdocumenten bieden. In 2024 hoger aantal aanvragen verwachten doordat de geldigheid van reisdocumenten in 2014 van 5 naar 10 jaar is gewijzigd.
		Openingstijden van het KCC verruimen In de maanden maart tot en met juni 2024. Het maken van een afspraak kan via alle kanalen: via de website, telefonisch of bij de receptie.
De publieke dienstverlening voldoet aan moderne standaarden.	De systemen voor de digitale infrastructuur zijn beschikbaar.	Aangifte van verhuizing, geboorte, overlijden, naamgebruik, geheimhouding kan digitaal worden gedaan via de website. Dit werkt direct door in de basisregistratie personen en wordt doorgegeven aan de afnemers.
	Laatste innovaties op het gebied van dienstverlening gebruiken.	Rijbewijzen kunnen digitaal worden vernieuwd via het pasfotohokje op het gemeentehuis of bij een erkende fotograaf.
Goede kwaliteit en betrouwbaarheid van gegevens in de basisregistraties borgen.	Voortzetten deelname Landelijke Aanpak Adreskwaliteit.	Sinds 2023 is deelname aan de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit wettelijk verplicht voor elke gemeente.
	Om de kwaliteit en betrouwbaarheid van gegevens te garanderen wordt gebruik gemaakt van hulpmiddelen en ondersteuning.	Verschillen in de basisregistraties worden gesignaleerd en opgelost door middel van diverse systemen.
	Innovaties op het gebied van het voorkomen van identiteitsfraude gebruiken.	Bij vestiging uit het buitenland en bij twijfel wordt de identiteit vastgesteld met programmatuur.
	Het gegevensbeheer en de gegevenskwaliteit van alle basisregistraties (BAG, BRP, BGT, WOZ) doorlopend verbeteren.	De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude werken samen aan het verbeteren van de kwaliteit en betrouwbaarheid van gegevens in de basisregistraties.

Herijkte visie op communicatie, participatie en dienstverlening

Eind 2023 start het herijken van de visie op communicatie, participatie en dienstverlening. Daarbij staan rollen, verantwoordelijkheden, doelen en verwachtingen van verschillende belanghebbenden uitgewerkt naar concrete thema's en onderwerpen. Daarbij staat (proactieve en reactieve) aandacht voor de ander centraal. Hier komt antwoord op de vraag hoe de buitenwereld naar binnen kan komen en hoe de gemeente richting de verschillende belanghebbenden (zoals inwoners en ondernemers) komt.

Verwachte toename van het aantal aanvragen reisdocumenten in 2024

In 2024 zal er een grote toename zijn van het aantal aanvragen voor reisdocumenten. In voorgaande 5 jaren werden ongeveer 800 documenten aangevraagd; in 2024 zullen ongeveer 2.000 aanvragen worden gedaan. Dit

vanwege de wijziging van de geldigheid in 2014 van 5 naar 10 jaar. Inwoners ontvangen een paar maanden voor het verloop van het document een brief met het verzoek om tijdig een nieuw document aan te vragen.

Wijziging met betrekking tot geslachtsnaam per 2024

Vanaf 2024 is het mogelijk om voor kinderen te kiezen voor een dubbele geslachtsnaam. Er geldt een overgangsbepaling in 2024 voor kinderen, die geboren zijn na 1 januari 2016. Ook deze wijziging van het Burgerlijk Wetboek zal leiden tot extra werk.

1A Financieel overzicht

Financieel overzicht 1A Bestuur en dienstverlening

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
1A.1 Bestuurs ondersteuning	Lasten	996	1.069	1.233	1.125	1.125	1.125
	Baten	-141	0	0	0	0	0
Saldo		855	1.069	1.233	1.125	1.125	1.125
1A.2 Publieke dienstverlening	Lasten	267	254	263	263	259	259
	Baten	-119	-64	-91	-91	-91	-91
Saldo		148	190	171	172	168	168
Totaal	Lasten	1.263	1.322	1.496	1.387	1.384	1.384
Totaal	Baten	-260	-64	-91	-91	-91	-91
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		1.003	1.259	1.405	1.296	1.293	1.293
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	1.263	1.322	1.496	1.387	1.384	1.384
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-260	-64	-91	-91	-91	-91
GERAAMD RESULTAAT		1.003	1.259	1.405	1.296	1.293	1.293

Financiële toelichting

De uitgaven in programma onderdeel 1A Bestuur en Dienstverlening nemen in 2024 met € 174.000 toe ten opzichte van 2023. Ook de baten stijgen licht met € 27.000.

Bestuursondersteuning

Binnen bestuursondersteuning is er € 20.000 meer nodig voor de rekenkamerfunctie. Hiervoor is nu € 1.500 in de begroting opgenomen. Dit bedrag is nodig om de externe rekenkamer te kunnen realiseren met een externe partij zonder vaste rekenkamerleden.

Daarnaast is er een budget van € 109.000 voor het regionale investeringsfonds (RIF) van Holland Rijnland opgenomen. Dit budget was eerder als een investeringskrediet aangevraagd, maar nemen we nu op in de exploitatie. Daarmee sluiten we aan bij de regionale manier van vastleggen van het fonds.

Verder zijn er kleinere effecten waaronder bijstelling van kapitaallasten, interne verrekeningen en (hoge) indexering van salarislasten.

Publieke dienstverlening

Bij dit onderdeel is er ook een kleine kostenstijging te zien ten opzichte van 2023 door bijstelling van kapitaalslasten, interne verrekeningen en (hoge) indexering van salarislaster. De stijging van de opbrengsten met € 27.000 komt doordat er meer leges voor reisdocumenten worden verwacht. Dit komt doordat een aantal jaren geleden de geldigheidstermijn is verhoogd van 5 naar 10 jaar. Daarmee stijgen overigens ook de kosten van de afdracht van de rijksleges.

1B Veiligheid

Portefeuillehouder F.Q.A. van Trigt

In het onderdeel Veiligheid worden de onderwerpen met betrekking tot Openbare orde en Veiligheid, met uitzondering van handhaving, beschreven.

Omschrijving van het programma

Het programma Openbare orde en Veiligheid omvat de activiteiten voor integrale veiligheid, brandweezorg, rampen- en crisisbestrijding, politiezaken en de uitvoering van bijzondere wetten en de Algemene Plaatselijke Verordening. Daarbij worden andere beleidsvelden betrokken, zoals Jeugd- en Ouderenzorg, Bouw- en Woningtoezicht, Ruimtelijke ordening en Milieu en Verkeer.

A. Beleidsterrein fysieke veiligheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Veilig voelen en betrokken zijn bij het thema veiligheid door en voor de inwoners van Zoeterwoude.	De gemeente is een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners en ondernemers/bedrijven. Inwoners vervullen daarin zelf een belangrijke rol.	Bewoners en bedrijven zijn betrokken bij het onderwerp veiligheid. In het integraal veiligheidsbeleid zijn onderwerpen en acties benoemd waar aandacht aan wordt gegeven, zoals onder andere het uitvoeren van integrale controles en het organiseren van ondernemersbijeenkomsten waar het onderwerp (digitale) veiligheid centraal staat.
	De gemeente is een veilige woon- en leefomgeving voor alle jeugdigen, zodat zij veilig kunnen opgroeien, talenten kunnen ontwikkelen en kunnen participeren in de samenleving.	In het integraal veiligheidsbeleid zijn onderwerpen en acties benoemd waar aandacht aan wordt gegeven, zoals de inzet van een jongerenwerker, het geven van Halt-voorlichtingen en bewustwordingscampagnes op basisscholen.
Hebben van een slagvaardige gemeentelijke crisisorganisatie, voor het voorkomen- en bestrijden van rampen en crises.	Werken aan een slagvaardige gemeentelijke crisisorganisatie Inzet bij crisis en rampen.	Versterken van de intergemeentelijke samenwerking aan de hand van het jaarplan Bureau Gemeentelijke Crisisbeheersing (BGC).
		De bezetting van het team Openbare Orde en Veiligheid is met twee medewerkers op orde. Zoeterwoude kan zo de taken in de regionale crisisorganisatie waar maken.
		De vakbekwaamheid op peil houden door interne/externe trainingen, opleidingen en oefeningen te volgen voor medewerkers betrokken bij de crisisorganisatie. Een overzicht van de vakbekwaamheid wordt digitaal bijgehouden.
		Een bijdrage leveren aan de piketpoule Officier van Dienst bevolkingszorg binnen de regionale crisisorganisatie (BRL) door het leveren van twee Officieren van Dienst Bevolkingszorg.
In diverse crisisfuncties een bijdrage leveren aan de piketpoule binnen de crisisorganisatie Team bevolkingszorg regio Leiden (BRL). Een overzicht van deze functies wordt beheerd door de crisisfunctionarissen binnen BRL.		

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
		Bijhouden Provinciale Risicokaart Zoeterwoude door externe partij.
Naleven van de regels fysieke leefomgeving door inwoners en bedrijven.	BOA inzetten in de openbare ruimte op het gebied van toezicht en administratieve afhandeling van veiligheids/meldingen.	Zie paragraaf 2.2.8 Handhaving

B. Beleidsterrein sociale veiligheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024	
Beperken van de overlast en criminaliteit in de gemeente.	Terugdringen en het verminderen van overlast en criminaliteit.	Structurele samenwerking tussen zorg en veiligheid. Door onder andere personen met een (hoog) veiligheidsrisico te bespreken.	
		Samenwerking met partners uit de strafrechtketen, bestuursketen en zorgketen om (jeugd)overlast, onveiligheid en criminaliteit aan te pakken.	
		Inwoners informeren over de mogelijkheden om overlast en criminaliteit te melden, met als doel om de meldingsbereidheid te verhogen.	
	Veiligheid in de regio vergroten door aanpak van ondermijning.		Bewustwording creëren bij gemeentecollega's, inwoners en ondernemers over ondermijnende criminaliteit
			Samenwerking met de politie, het RIEC ¹ , het HEIT ² de Belastingdienst, de ODWH ³ en andere partners in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.
			Delen van kennis en expertise op het gebied van ondermijning en ondermijningsbeleid in het lokaal signaleringsoverleg en de regionale ondermijningstafel van onze regio.
		Uitvoering geven aan het plan van aanpak ondermijning.	
	Uitvoering Bibob-beleid (Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur).	Onderzoeken uitvoeren naar (de achtergronden van) de aanvrager van een vergunning of subsidie of een partij die een vastgoedovereenkomst aangaat waar de overheid ook partij bij is. Doel is het voorkomen van misbruik van de vergunning, subsidie of vastgoedovereenkomst.	
	Verminderen van onveilige situaties	Het inzetten van communicatiemiddelen/ social media over onder andere verkeersveiligheid, woninginbraken en babbeltreks.	
De afwezigheid van onveilige plekken in de gemeente.	Goed beheer van groen en openbare ruimte.	Bij de aanleg en het beheer van de openbare ruimte en groen rekening houden met gevoelens van veiligheid.	
		Inzet van BOA en wijkagent op plekken die als onveilig en/of overlastgevend worden ervaren	

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Voorkomen van en een juiste aanpak van burenruzies	Signalering van burenruzies ter voorkoming van het uit de hand lopen van conflicten.	Samenwerking tussen gemeente, politie, woningbouwcorporatie en buurtbemiddeling. In overleg met de gemeente kan professionele buurtbemiddeling ingezet worden.
Cyberweerbaarheid bij inwoners en ondernemers	Het vergroten van de cyberweerbaarheid onder de inwoners en ondernemers	Het creëren van bewustwording onder inwoners en ondernemers door bijvoorbeeld aan te sluiten bij landelijke campagnes, het organiseren van inwoner/ondernemersbijeenkomsten en de samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen.

1 In het RIEC (Regionaal Informatie en Expertisecentrum) werken overheden samen om criminele organisatiestructuren aan te pakken. Een team van analisten, juristen en criminologen biedt gespecialiseerde kennis die individuele partners niet altijd in huis hebben.

2 In het HEIT (Haags Economisch Interventieteam) werken verschillende organisaties samen om ondermijnende en criminele bedrijven en misstanden in de prostitutie aan te pakken.

3 De ODWH (Omgevingsdienst West-Holland) werkt aan een veilige duurzame en gezonde leefomgeving door middel van controles, handhaving, vergunningen en adviezen.

Ontwikkeling Integraal Veiligheidsbeleid

De afgelopen jaren werden veel extra veiligheidsthema's de verantwoordelijkheid van de gemeente. De functie Adviseur Openbare Orde en Veiligheid omvat een breed takenpakket. Denk hierbij aan taken als bestuurlijke advisering, advisering op gebied van ondermijning en samenwerkingsverbanden voor de aanpak van overlast en criminaliteit. Gezien het brede takenpakket is in 2023 een nieuwe medewerker op het vakgebied openbare orde en veiligheid geworven. In 2024 zal ook 2 fte beschikbaar zijn binnen het team openbare orde en veiligheid.

Om de veiligheidsvraagstukken van deze tijd met bijbehorende taken zo goed mogelijk op te pakken, zijn prioriteiten gesteld. Deze prioriteiten zijn beschreven in het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026. Ook in 2024 zal in samenwerking met partners zoals politie en andere gemeenten uitvoering gegeven worden aan deze veiligheidsthema's.

C. Beleidsterrein privacy/informatiebeveiliging

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Informatiebeveiliging verbeteren door continuïteit van de informatie en de informatievoorziening te waarborgen en de eventuele gevolgen van beveiligingsincidenten tot een acceptabel, vooraf bepaald niveau te beperken.	Regelgeving optimaliseren en bewustwording vergroten.	Beveiliging van onze systemen bovengemiddeld op orde houden om misbruik en kwetsbaarheden te voorkomen.
		Up-to-date houden van applicaties/systemen en zorgen voor tijdelijke vervanging wanneer nodig.
		Verder uitwerking geven aan de e-learning met betrekking tot privacy en informatiebeveiliging en deze blijvend onder de aandacht brengen bij medewerkers.
Privacy waarborgen.	Zorg voor privacy verankeren en verantwoordelijkheid beleggen.	Doorlopende bewustwordingssessies en risicoanalyses (DPIA)
		Het vastleggen van verwerkingen en betreffende beleidsstukken en autorisaties op domein-, team- of applicatieniveau.
De gemeente is verantwoordelijk voor gegevensbescherming, privacy en informatieveiligheid in de keten van het verwerken van persoonsgegevens.	De gemeente voldoet aan de verplichtingen volgens de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).	Volgens ons verwerkingsregister regelen we de juiste overeenkomsten en voeren we controle op diverse gegevensstromen.
		In geval van schending van gegevens maken we melding bij de autoriteit persoonsgegevens.

Privacy en informatiebeveiliging

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid naar inwoners, bedrijven en instellingen als het gaat om de veilige en rechtmatige verwerking van (persoons)gegevens en de continuïteit van dienstverlening. Digitalisering brengt nieuwe dreigingen en risico's met zich mee. De huidige cyberdreigingen maken duidelijk wat de impact is op de continuïteit van dienstverlening van de gemeente. Dit vraagt om een actueel beeld over de weerbaarheid van de organisatie en ook om keuzes ten aanzien van prioriteiten en uitgaven hierop.

De activiteiten die in 2024 aan de orde zijn, zijn onderdeel van een doorlopend proces (beleid 2023-2026) waarbij jaarlijks een hoger volwassenheidsniveau bereikt moet worden. De organisatie ontwikkelt zich van een basisniveau naar een situatie waarin gegevensbescherming volledig is opgenomen in het bewustzijn van medewerkers en de bedrijfsvoering. Er wordt gewerkt met een privacyprogramma. De gemeente werkt ook in 2024 vanuit de diverse meerjarenprogramma's onder de Strategie Digitale Veiligheid doorlopend aan het verhogen van de veiligheid (inrichting en bewustwording), continuïteit, rechtmatigheid (AVG, Wpg) en verantwoording van de verwerking van (persoons)gegevens.

Voor 2024 is er vanuit de samenwerking binnen de Leidse Regio bijzondere aandacht voor de uitwerking in nationale wet-en regelgeving van de NIS2-richtlijn¹ en de inbedding van Business Continuity Management.

Op het gebied van applicaties adviseert VNG/IBD is om geen apps van leveranciers uit landen met een offensieve cyberstrategie toe te staan in de digitale werkomgeving. Gebruik van applicaties heeft aandacht in de regio. Om dit goed te beheersen is er echter deugdelijk mobile device management (MDM) nodig, ook moet hier rekening worden gehouden met Bring Your Own Device op ons netwerk.

¹ De NIS2-richtlijn richt zich op risico's die netwerk- en informatiesystemen bedreigen, zoals cyberbeveiligingsrisico's. De komst van de richtlijn moet bijdragen aan meer Europese harmonisatie en een hoger niveau van cybersecurity bij bedrijven en organisaties. De NIS2 is de opvolger van de eerste NIS-richtlijn, ook wel bekend als de NIB, die in Nederland in 2016 is opgenomen in de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni).

1B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	Rekening 2022*	Begroting 2023*	Begroting 2024*
Verwijzingen Halt (12-17 jaar) ¹	0,60	<0,60	<0,60
Winkeldiefstallen ²	0,0	0,0	0,0
Geweldsmisdrijven ²	2,2	<2,2	<2,2
Diefstallen uit woning ²	0,5	<0,5	<0,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) ²	3,2	<3,2	<3,2

¹ Bron: Bureau Halt, aantal per 1.000 jongeren

² Bron: CBS/waarstaatgemeente.nl, aantal per 1.000 inwoners

* Bovengenoemde cijfers bieden inzicht en geven, zowel preventief als repressief, richting aan de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid

Financieel overzicht 1B Veiligheid

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
1B.1 Veiligheid	Lasten	866	912	922	922	922	922
	Baten	-2	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo		865	907	918	918	918	918
Totaal	Lasten	866	912	922	922	922	922
Totaal	Baten	-2	-4	-4	-4	-4	-4
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		865	907	918	918	918	918
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	866	912	922	922	922	922
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-2	-4	-4	-4	-4	-4
GERAAMD RESULTAAT		865	907	918	918	918	918

Financiële toelichting

In 2024 stijgen de uitgaven in programmaonderdeel 1B "Veiligheid" met € 10.000 in vergelijking met 2023, zonder dat er wijzigingen zijn in de baten. De kleine kostenstijging te zien ten opzichte van 2023 komt door de bijstelling van interne verrekeningen en (hoge) indexering van salarislasten.

2.1.2 Samenleving

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt, wethouder M.J.P. Paardekooper en wethouder M.A.C.M. van Sandick - Sopers

Omschrijving van het programma

Dit programma omvat het domein Samenleving van de gemeente. Het programma omschrijft verschillende taken die worden uitgevoerd voor de inwoners van onze dorp. Binnen dit programma vallen de onderdelen Zorgzame gemeente en Actieve en gezonde gemeente. Onderstaand staan een tweetal integrale thema's benoemd die van invloed zijn op alle programmaonderdelen van domein Samenleving.

Energiek Zoeterwoude

Energiek Zoeterwoude vormt de basis van een gezond Zoeterwoude. Door Energiek Zoeterwoude worden in samenwerking met ketenpartners zoals Samen Gezond Zoeterwoude activiteiten georganiseerd gericht op een gezonde leefstijl. Door samen te werken kan iedereen energiek en gezond ouder worden in onze gemeenschap. Onze leefstijlcoach is de aanjager. De komende jaren bouwen we verder aan positieve gezondheid op basis van de pijlers sport en bewegen, stress en ontspanning, gezonde voeding, gezonde leefomgeving, sociale connecties & zingeving, geld en gezondheid.

Sociaal Team Zoeterwoude

Het Sociaal Team Zoeterwoude is de integrale toegangspoort voor inwoners met vragen op het gebied van lichamelijke en psychische gezondheid, financiën/schulden, werk en opvoeding. De samenwerking van de gemeentelijke consultants en medewerkers van de verschillende ketenpartners zorgt dat inwoners met hun vraag sneller op de juiste plek zijn. Het vergroten van de bekendheid van het Sociaal Team als integrale toegangspoort krijgt de komende periode prioriteit.

Nota sociaal beleid

Aan een samenleving waar mensen meetellen en meedoen. Met de nieuwe nota sociaal beleid "*Energiek en Zorgzaam Zoeterwoude 2023-2026*" bouwen we verder op de nota sociaal beleid "Zoeterwoude Gelukkig en Gezond 2018-2022". De afgelopen jaren is, samen met inwoners, vrijwilligers en organisaties, hard gewerkt aan een actief en gezond Zoeterwoude. Met de nieuwe nota zetten we dit voort. We willen dat het voor iedereen mogelijk is om mee te doen in de samenleving, in elk levensfase. Wij vinden het belangrijk dat inwoners zoveel mogelijk grip hebben op hun eigen leven en als gemeente ondersteunen we dit door het creëren van een goede leefomgeving, door in te zetten op positieve gezondheid en preventie.

Gezond zijn en kunnen meedoen, gaat ook over bestaanszekerheid, over sport en beweging, over mentale gezondheid en meedoen in de samenleving. De directe omgeving en het sociale netwerk van inwoners speelt daarin een belangrijke rol. Soms is er meer nodig en ook daar investeren we in door te zorgen voor passende ondersteuning. Wát we organiseren, wie onze partners daarbij zijn en wat de kosten zijn beschrijven we in de nieuwe nota sociaal beleid. De uitgaven hebben daarbij betrekking op zowel programmaonderdeel 2A Zorgzame gemeente als op programmaonderdeel 2B Actieve en gezonde gemeente.

Regionale samenwerking

We gaan intensiever samenwerken met de regio. Er komt een grote transitie en kosten op ons af. We dienen hier een stevige vinger aan de pols te houden. Zoeterwoude moet haar belangen in de regio op vele tafels van het sociaal domein kunnen neerzetten.

Opvang vluchtelingen

Een zorgzame gemeente zijn, betekent ook zorg en ondersteuning bieden aan mensen die vluchten naar Nederland. De gemeente zet zich in om (in regionaal verband) de taakstellingen op het gebied van statushouders,

asielzoekers én vluchtelingen afkomstig uit Oekraïne te realiseren. Wij richten ons daarbij op het humaan, effectief organiseren van structurele opvang.

De bestaande noodopvang voor vluchtelingen uit Oekraïne (vallend onder de Regeling opvang ontheemden Oekraïne) zetten wij door zolang deze noodzakelijk en mogelijk is. De kosten van deze noodopvang dekken we vanuit de Rijksbijdrage. Met de bijdrage van € 83 per dag per gerealiseerde opvangplek worden alle kosten, inclusief de kosten van de externe coördinator, gedekt. De inkomsten en uitgaven in het kader van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder programma 2A Zorgzame gemeente / 2A.1 Participatie.

2A Zorgzame gemeente

portefeuillehouders wethouder M.A.C.M. van Sandick - Sopers en burgemeester F.Q.A. van Trig

Het onderdeel Zorgzame gemeente bevat de volgende onderwerpen:

1. Participatie, zoals armoedebestrijding, re-integratie, voorzieningen voor arbeid gehandicapten en het verstrekken van uitkeringen
2. Jeugdhulp, met als doel kinderen en jongeren prettig, gezond en zorgeloos te laten opgroeien tot volwassenen
3. Maatschappelijke ondersteuning, zoals ondersteuning in de thuissituatie en individuele maatwerk voorzieningen
4. Maatschappelijke zorg, zoals maatschappelijke opvang, een passend preventief aanbod en vrijwilligerswerk
5. Onderwijs en kinderopvang
6. Ouderenzorg en mantelzorg

2A.1 Participatie

Inleiding

Het CBS verwacht in haar rapport van juni 2023 dat de economie in 2024 licht stijgt met 1.3%. Er is nog steeds sprake van een hoge inflatie maar een stuk minder dan in 2022. De verwachting is dat de inflatie voor 2024 uitkomt op 3.7%. De hogere inflatie en de daardoor verminderde koopkracht zorgen er voor dat de huishoudens met een laag inkomen het nog steeds moeilijk hebben. We blijven ons daarom onverminderd inzetten op bestaanszekerheid door het verstrekken van bijstand en begeleiding naar werk.

De werkloosheid blijft laag met 3.7% in 2024. Dit is gunstig voor werkzoekenden. Het kabinet verwacht dat de taakstelling huisvesting vergunninghouders significant hoog blijft als de crisis in de migratie- en asielketen zich voortzet. Dit betekent dat nieuwkomers een groter beroep doen op huisvesting, bijstandsverlening en inburgering. Met de groei van het aantal Zoeterwoudse inwoners verwachten we ook dat het aantal bijstandsgerechtigden langzaam maar zeker toeneemt. We blijven streng beoordelen of een inwoner recht heeft op bijstand. We verstrekken deze alleen als ze het echt nodig hebben. De bijstandsondersteuning is tijdelijk totdat mensen weer zelfstandig in hun eigen bestaan kunnen voorzien. We bieden hulp bij het vinden van werk door individuele begeleiding.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Zoeterwoudse inwoners hebben werk of volgen een opleiding. Ze zijn hierdoor zelfredzaam of vergroten hun kansen op de arbeidsmarkt.	a. We verstrekken alleen een bijstandsuitkering aan Zoeterwoudse inwoners die niet aan het werk kunnen.	<ul style="list-style-type: none">■ We vergroten de inkomsten uit parttime werk zodat de gemiddelde uitkeringslasten lager worden.■ We doen een bestandsanalyse naar onbenut arbeidspotentieel.
We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt. Iedereen doet en telt mee.	b. We streven ernaar dat alle Zoeterwoudse kwetsbare inwoners met een arbeidsbeperking die behoren tot de doelgroep banenafpraak een baan of opleiding hebben.	<ul style="list-style-type: none">■ We geven uitvoering aan de nieuwe Re-integratieverordening Participatiewet.
Minima doen mee in de samenleving en raken niet in een sociaal isolement.	c. We verbreden onze inzet op het minimabeleid en het bekendmaken van de verschillende regelingen	<ul style="list-style-type: none">■ We gaan verder met de campagne Goed Geregeld Zoeterwoude.■ We sluiten aan bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. Dit in navolging van het Jeugdfonds Sport en Cultuur Zoeterwoude.■ We bevorderen het nemen van energiebesparende maatregelen.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Het aantal Zoeterwoudse inwoners met problematische schulden wordt zoveel mogelijk beperkt.	d. We stimuleren dat Zoeterwoudse inwoners eerder hulp bij dreigende schulden zoeken. De hulp die we bieden is laagdrempelig en op maat.	<ul style="list-style-type: none"> ■ We bieden schulden trajecten aan tegen zoals de verkorte aflosterperiode van 18 maanden. En zorgen voor voldoende aanbod aan ondersteuning om te voorkomen dat inwoners opnieuw in de schulden komen.
Alle Zoeterwoudse nieuwkomers met een inburgeringsplicht leren de taal op het voor hen hoogst mogelijke niveau. En krijgen zo snel mogelijk (betaald) werk om zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.	e. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet inburgering.	<ul style="list-style-type: none"> ■ We herzien de dienstverleningsovereenkomst met de Leidse Inburgering om ervoor te zorgen dat de uitvoering van de nieuwe wet inburgering ook voor 2024 en verder gegarandeerd is.
We bestrijden laaggeletterdheid onder Zoeterwoudse inwoners.	f. We geven in 2024 en daarna uitvoering aan het Regionaal Programma Vervolgaanpak Laaggeletterdheid.	<ul style="list-style-type: none"> ■ We geven in 2024 invulling aan de uitvoering van het vastgestelde Taalpact

a. We verstrekken alleen een bijstandsuitkering aan Zoeterwoudse inwoners die niet aan het werk kunnen

Het aantal bijstandsuitkeringen neemt volgens onze prognose toe, de instroom is bovengemiddeld. Voor een belangrijk deel komt dit door autonome ontwikkelingen waar de gemeente weinig invloed op heeft. Bijvoorbeeld de taakstelling die meer als verdubbeld is voor huisvesting vergunninghouders en verhuizingen uit de regiogemeenten naar onze gemeente van mensen met doorlopend recht op een bijstandsuitkering. De gemeente heeft een belangrijke rol om de bestaanszekerheid van onze inwoners te garanderen door het verstrekken van bijstandsuitkeringen en minimavoorzieningen aan inwoners die dat echt nodig hebben. Van werkzoekenden die zelfredzaam genoeg zijn wordt verwacht dat zij snel een baan of opleiding vinden. Dit doen we door hen een sollicitatieplicht op te leggen

Op basis van de onafhankelijke benchmark van Stimulansz blijkt dat we het op veel onderdelen van Werk en Inkomen goed of zelfs beter doen in vergelijking met andere kleine gemeenten. Op een aantal onderdelen is er ruimte om het nog beter te doen. We hebben relatief veel inwoners die naast hun uitkering parttime werken. Alleen de inkomsten uit dat parttime werk blijven wat achter op het gemiddelde. We gaan een project starten om te onderzoeken of we de inkomsten uit parttime werk kunnen vergoten. Met als doel de gemiddelde uitkeringslasten omlaag te brengen. Dit doen we door één op één gesprekken met de parttime-werkenden en hun werkgevers te voeren. Verder gaan we een bestandsanalyse doen. We doorlopen het hele uitkeringsbestand om te kijken of er bijstandsgerechtigden zijn die meer kunnen werken of mogelijk op een andere manier een tegenprestatie kunnen leveren voor de ontvangen uitkering.

b. We bemiddelen werkzoekenden met een arbeidsbeperking naar passend werk

We geven uitvoering aan de nieuwe Re-integratieverordening Participatiewet 2023. Aan de hand van een duidelijk aanbod van werkvoorzieningen en individuele begeleiding op de werkvloer verwachten we dat meer inwoners met een arbeidsbeperking een baan vinden of behouden. Dit zijn voornamelijk inwoners die behoren tot de doelgroep banenafpraak. Het betreft inwoners die door een beperking niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. De gemeente heeft de wettelijke plicht om deze inwoners te ondersteunen naar werk. Het zorgt ervoor dat inwoners meer dagritme en zingeving ervaren en bevordert de gezondheid van de mensen.

c. We verbreden onze inzet op het minimabeleid en het bekendmaken van de verschillende regelingen

We gaan verder met onze communicatiecampagne Goed Geregeld Zoeterwoude om de verschillende regelingen voor minima onder de aandacht te brengen van inwoners en professionals. Het Sociaal Team Zoeterwoude gaat hierin ook een rol spelen.

We blijven ons samen met Ruimtelijke Ontwikkeling / Duurzaamheid inzetten om huishoudens met een laag inkomen kleine energiebesparende maatregelen te laten nemen. Zo wijzen we de inwoners met een laag inkomen actief op gratis hulp van de energiecoaches en de toepassing van energiebesparende producten.

d. Zoeterwoudse inwoners zoeken eerder hulp bij dreigende schulden. De aangeboden hulp is laagdrempelig en op maat.

We passen de verkorte aflostermijn, zoals vastgelegd in het Richtinggevend plan Schuldhulpverlening, actief toe. In plaats van 36 maanden lossen inwoners met problematische schulden voortaan in 18 maanden hun schulden af tegen finale kwijtschelding. Hierdoor hebben inwoners eerder een schone lei en pakken ze eerder hun leven weer op.

De verkorte aflosperiode mag er niet toe leiden dat inwoners daarna weer terugvallen in schulden (draaideurcliënten). We bieden, daar waar nodig, actief budgetbeheer en budgetcursussen aan om dit te voorkomen. Daarnaast doen we een beroep op Schuldhulpmaatje Zoeterwoude om inwoners te helpen hun financiën op orde te houden.

e. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet inburgering

De hoge taakstelling huisvesting van vergunninghouders zorgt ervoor dat meer nieuwe inwoners moeten inburgeren. De verwachting is dat de taakstelling 2024 tenminste net zo hoog wordt als vorig jaar met een verdubbeling van het aantal te huisvesten statushouders tot ca. 25 statushouders. Dit zorgt voor extra druk op de uitvoeringsorganisatie Leidse Inburgering. De uitvoeringslasten nemen toe. Voor 2024 en verder gaan we hierover nieuwe (financiële) afspraken maken met de gemeente Leiden en de overige Leidse regiogemeenten. De dienstverleningsovereenkomst met de Leidse inburgering wordt herzien. Financiële dekking wordt zoveel mogelijk gezocht binnen de Rijksmiddelen voor inburgering.

f. We geven in 2024 uitvoering aan het Regionaal Programma Vervolgaanpak Laaggeletterdheid

In 2024 is het regionale Taalpact vastgesteld. In 2024 worden de afgesproken actiepunten uitgevoerd. Het gekozen accent ligt op de actielijn laaggeletterdheid bij armoede en schulden. De aanpak doen we in samenwerking met de regiogemeenten van regio Rijn en Venen, Bibliotheek Rijn en Venen en Stichting Lezen en Schrijven.

Voortzetting opvang vluchtelingen Oekraïne

Wij zetten de tijdelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne voort. Het is reëel om er vanuit te gaan dat deze opvang voor heel 2024 nodig zal zijn. De gemeente geeft de vluchtelingen een maandelijkse financiële toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven. Ook op het gebied van verzorging van recreatieve en educatieve activiteiten wordt er een vergoeding geboden. Dit wordt alleen verstrekt als zij zelf geen inkomsten hebben. Naast deze kosten is er voor de gemeente ook nog sprake van uitgaven voor de inzet van een coördinator opvang, huur en inrichting van de opvanglocatie en vergoeding van tolkwerkzaamheden.

Het Rijk vergoedt aan de gemeente de kosten. Zij gaan daarbij uit van €83,- per gerealiseerde opvangplek. De middelen die door het Rijk verstrekt worden, zijn vooralsnog ruim voldoende. Er is echter wel sprake van een tweetal onzekerheden. Ten eerste bestaat de mogelijkheid dat het Rijk de vergoeding per gerealiseerde opvangplek verlaagd. Ten tweede zullen de kosten van onderhoud van de opvanglocatie als gevolg van de intensieve bewoning toenemen. Eind 2023 is duidelijk welke extra kosten er zijn met het in standhouden van de opvanglocatie. De opvang van Oekraïense ontheemden heeft zich ontwikkeld van crisisnoodopvang naar zo goed mogelijk deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Vraagstukken ontwikkelen zich steeds verder. De gemeente Zoeterwoude is heel blij met de inzet van de vele vrijwilligers. Het kan echter zo zijn dat meer (professionele) inzet nodig is.

2A.2 Jeugdhulp

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
1. Integrale en passende jeugdhulp en jeugdbeleid.	a. Zorgen voor voldoende deskundig hulpaanbod	We geven (lokaal) uitvoering aan in Holland Rijnland-verband gemaakte afspraken, ontwikkeldoelen en ambities. We geven (sub)regionaal uitvoering aan de inkoopcontracten.
	b. Regionaal samenwerken op inhoudelijke jeugdthema's	We werken regionaal en subregionaal samen in het Programmateam Jeugd op regionale coördinatie en inhoudelijke jeugdthema's. We werken deze op subregionaal en lokaal niveau uit.
	c. Verbeteren aansluiting onderwijs en jeugdhulp	We verbeteren regionaal, subregionaal en lokaal de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Dat doen we zowel met de gemeentelijke toegang(jeugdteams Leidse Regio) als de specialistische jeugdhulp
	d. Het (sub)regionaal ontwikkelen van prestatieindicatoren voor Stichting Jeugdteams Leidse regio en de gespecialiseerde jeugdhulp.	We leveren input ten behoeve van de belangen van Zoeterwoude in de Leidse regio en de regio Holland Rijnland. Jaarlijks worden er cliëntervaringen opgehaald.
	e. Doorontwikkelen van Stichting Jeugdteams Leidse regio	We zorgen in de Leidse regio voor uitvoering van de gemeentelijke toegang door Stichting Jeugdteams Leidse regio. In de monitoring van het jeugdteam is cliëntervaring een belangrijk onderwerp.
	f. Zorgen voor verbinding binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	We zetten in op verbinding tussen de samenwerkende partijen binnen het CJG (Jeugdteams en Jeugdgezondheidszorg). We faciliteren het gesprek over samenwerking en afstemming over aanbod. Hier heeft de jongerencoach een belangrijke rol in het voorveld. We zetten in op verbinding en samenwerking met andere partners.
2. Preventie	a. Organiseren van preventieve activiteiten	We hebben een goed beeld van de ervaringen van jeugdigen en gezinnen die te maken hebben met jeugdhulp. Deze ervaringen nemen we mee in het maken van beleid. We stemmen daarbij samen met de CJG coördinator, de jongerencoach en andere (lokale) partners af welke cursussen en activiteiten aansluiten bij de behoeftes van de jongeren/jeugdige.
	b. Uitvoeren lokaal jeugdbeleid	We geven uitvoering aan de acties die voortkomen uit de bevindingen van de jongerencoach met betrekking tot het lokale jeugdbeleid. Hierin is de verbinding met maatschappelijke partners (zoals het voorveld, onderwijs en jeugdhulp) erg belangrijk.
3. Jongeren hebben een stem in het jeugdbeleid.	a. Contact onderhouden met de jongeren	Wij spannen ons in om contact te houden met onze jongeren. Dat doen we door de inzet van de jongerencoach. Zo hebben de jongeren mee gedacht met het jeugdbeleid en zijn zij een belangrijke stakeholder voor het opstellen van het uitvoeringsplan voor de jongeren.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
	b. Gebruiken gegevens klanttevredenheidsonderzoeken	We gebruiken de input die door de jeugdhulpaanbieders wordt opgehaald via de (verplichte) jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoeken.
	c. Organiseren kindergemeenteraad	We streven er naar om in schooljaar 2023-2024 een kindergemeenteraad te organiseren. In schooljaar 2022-2023 is er gekeken naar de vorm en zijn de eerste stappen gezet.

1a. We geven uitvoering aan de nieuwe inkoopcontracten

Met de nieuwe en/of aangescherpte contracten met de jeugdhulpaanbieders beogen we passende hulp voor jeugdigen en gezinnen te realiseren. We werken daarbij aan een steviger opdrachtgeverschap vanuit ons als gemeente in partnerschap met aanbieders en onderwijs waardoor er een overzichtelijker zorglandschap ontstaat. De gemeenten zijn gezamenlijk opdrachtgever. De inkoop jeugdhulp is verdeeld in segmenten, waarbij uitvoering wordt gegeven aan de ambities en ontwikkeldoelen uit het Programmaplan Leidse regio. Per segment zijn er accountmanagers vanuit de gemeenten, verdeeld tussen de Leidse regio, de Duin- en Bollenstreek en de Rijnstreek (voor wat betreft segment Veiligheid).

1b. We werken regionaal samen op regionale coördinatie van inhoudelijke thema's

De Serviceorganisatie Zorg (SOZ) regelt namens de gemeenten in Holland Rijnland onder andere het contractmanagement. Taken zoals accountmanagement zijn overgegaan naar de gemeenten. Samen met de andere gemeenten in Holland Rijnland ontwikkelen we de rol van de SOZ verder. We maken een plan van aanpak om te zorgen voor een dekkend zorglandschap. Tegelijkertijd geven we uitvoering aan de ontwikkeldoelen die beschreven staan in het regionale inkoopplan zorgaanbod. We geven, samen met de regiogemeenten, ook richting aan de bezuinigingsopdrachten. Daarbij zorgen we dat passende zorg beschikbaar blijft.

1c. We verbeteren de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp

De samenwerkingsverbanden in het primair en het voortgezet onderwijs en het Regionaal Bureau Leerrecht spelen een centrale rol bij het organiseren van passend onderwijs en (speciale) onderwijszorg op de scholen. Het (bestuurlijk) overleg met partijen krijgt vorm in het bestuurlijk Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in de subregio Leidse regio en in de regiegroep waar het regionale ambities en vraagstukken betreft. Diverse overleggen bieden de mogelijkheid om de samenwerking tussen onderwijs en de betrokken partijen te verbeteren. Daarnaast worden het onderwijs en haar partners nauw betrokken bij de doorontwikkeling van jeugdhulp, lokaal en (sub)regionaal. In de Leidse regio wordt ingezet op Integraal Arrangeren. Dat is een werkwijze waarmee de samenwerking en afstemming tussen Jeugdhulp en Onderwijs concreet vorm krijgt. Het herijkte lokale jeugdbeleid speelt een grote rol in de samenwerking tussen de basisscholen, het voorveld en de jeugdhulp.

1e. We zorgen voor doorontwikkeling van de toegang Jeugdhulp

De Stichting Jeugdteams Leidse regio voert de opdracht voor de gemeentelijke toegang uit. In de opdracht aan de toegang zijn prestatie-indicatoren en speerpunten benoemd. De zes actielijnen die worden beschreven zijn: 1) betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen;
2) meer kinderen zoveel mogelijk thuis laten opgroeien (als dit mogelijk is);
3) alle kinderen de kans geven zich te ontwikkelen;
4) kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden;
5) jeugdige beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt;
6) investeren in vakmanschap.

We streven naar een aanbod waarin voor iedereen een plek is. Daarnaast is er aandacht voor de samenwerking met het onderwijs en de toekenning van persoonsgebonden budgetten (pgb's). De Leidse regiogemeenten werken samen met de Jeugdteams Leidse regio om uitvoering te geven aan de nieuwe opdracht.

1f. We vergroten de verbinding binnen het CJG

We blijven inzetten op de verbinding van het CJG met het lokale voorveld. Het is van belang dat de samenwerking tussen het Jeugdteam, de Jeugdgezondheidszorg én de andere (gesubsidieerde) partijen binnen het CJG extra aandacht krijgen. Met de komst van de jongerencoach zorgen we voor goede samenwerking en afstemming met lokale partners.

2a. We bieden een laagdrempelig en divers aanbod aan opvoed- en opgroeiondersteuning aan

Wij zetten opvoed- en opgroeiondersteuning vooral vraaggericht in. Van gesubsidieerde organisaties binnen het CJG (gericht op opvoed- en opgroeiondersteuning) verwachten wij dat zij aansluiten bij de wensen en behoeftes van jongeren en ouders/opvoeders. De coördinator CJG heeft zowel (sub)regionaal als lokaal hierin een belangrijke rol.

2b. We geven uitvoering aan het herijkte lokale jeugdbeleid

Het lokale jeugdbeleid richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een hulp- en/of ondersteuningsvraag hebben. De acties die hier uit voortkomen werken we verder uit. Zo bekijken we in samenwerking met de jongerencoach of fysieke plekken in de openbare ruimte nodig zijn voor jongeren. Hierbij is de verbinding en samenwerking met onze maatschappelijke partners heel belangrijk. We organiseren de hulp in het voorveld, de jongerencoach en het (hulp)aanbod zo dicht bij de jeugdigen als mogelijk.

3a. We onderhouden contact met de jongeren

De jongerencoach is een spil in het contact met de jongeren. De jongeren betrekken we bij de uitwerking van het jeugdbeleid. Het gaat immers over hen. We zetten in op het structureel betrekken van de doelgroep bij plannen die de gemeente binnen het beleidsterrein jeugd heeft. De jongerencoach zet, samen met de jongeren, een goed werkende vorm van jongerenparticipatie op. De jongerencoach krijgt daarbij de mogelijkheid om vanuit vaste werkplekken in Dorp en Rijndijk in contact te zijn met de Zoeterwoudse jongeren.

3b. We zorgen voor een beeld van de ervaringen van de jongeren

Jeugdhulpaanbieders zijn verplicht een jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek af te nemen. De gemeenten in Holland Rijnland nemen daarnaast een doorlopend cliëntervaringsonderzoek af. De uitkomsten van deze onderzoeken gebruiken we voor het aanpassen van bestaand en het maken van nieuw beleid. We stimuleren het Jeugdteam om een tevredenheidsonderzoek in te laten vullen door cliënten.

2A.3 Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Inwoners kunnen rekenen op een passend aanbod aan algemene voorzieningen en Wmo-maatwerkvoorzieningen	a. Realiseren van een passend en kwalitatief aanbod van maatwerkvoorzieningen Wmo	We intensiveren het partnerschap met de gecontracteerde aanbieders van de maatwerkarrangementen Wmo.
		We zorgen voor reële prijzen voor de gecontracteerde zorg. Dit gaat om maatwerkarrangementen, hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen.
		We monitoren de ontwikkelingen op het gebied van persoonsgebonden budgetten.
	b. Optimaliseren Sociaal Team Zoeterwoude	We vergroten de bekendheid van het Sociaal Team Zoeterwoude. En zorgen voor het borgen van de werkprocessen met interne medewerkers en externe partners.
	c. Realiseren van een zo optimaal mogelijk aanbod aan preventieve voorzieningen en welzijnsaanbod	We breiden het aanbod aan algemene voorzieningen uit gericht op zoveel mogelijk inwoners .

a. Realiseren van een passend en kwalitatief aanbod van maatwerkvoorzieningen Wmo

In 2023 gingen de Leidse regiogemeenten over van het verstrekken van losse individuele Wmo-maatwerkvoorzieningen (zoals dagbesteding en begeleiding) naar het verstrekken van maatwerkarrangementen. Voor de inkoop van de maatwerkvoorzieningen is een intensieve kostprijsanalyse gemaakt. Hierbij is samen met de zorgaanbieders en onder begeleiding van een extern onderzoeksbureau een groot aantal parameters meegenomen. Onderdeel van de analyse was ook het in kaart brengen van de financiële risico's van het nieuwe inkooptraject. Samen met de gecontracteerde aanbieders wordt de aanpassing in het tarief ingehouden op de maatwerkarrangementen.

Inwoners hebben het recht om te kiezen voor zorg in de vorm van een persoonsgebonden budget. De inwoner moet wel in staat zijn om een dergelijk budget te beheren. De hoogte van de budgetten is een afgeleide van de in natura-tarieven die de gemeente aan gecontracteerde zorgaanbieders betaald. De inwoner moet met het budget in staat zijn om de noodzakelijke zorg in te kopen. Hier kan gekozen worden voor het inkopen van hulp door een medewerker van een zorginstelling, een ZZP-er of iemand uit het sociaal netwerk. Bij de laatste categorie wordt kritisch gekeken of de hulp die geleverd wordt ook voldoet aan datgene dat de inwoner nodig heeft. Een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep heeft gevolgen op de hoogte van de budgetten als er hulp geleverd wordt door iemand uit het sociaal netwerk. We monitoren welke gevolgen deze uitspraak heeft voor de totale kosten van persoonsgebonden budgetten. Ook of dit invloed heeft op het aantal inwoners dat een persoonsgebonden budget aanvraagt

b. We optimaliseren het Sociaal Team Zoeterwoude

Het Sociaal Team Zoeterwoude is de integrale toegangspoort voor inwoners met vragen op het gebied van lichamelijke en psychische gezondheid, financiën/schulden, werk en opvoeding. De samenwerking van de gemeentelijke consulenten en medewerkers van de verschillende ketenpartners zorgt dat inwoners met hun vraag sneller op de juiste plek zijn. De aanwezigheid van een Sociaal Team (met vaste vrije inloopmomenten) moet bekendheid krijgen bij de inwoners. Het communicatieplan Sociaal Team voorziet in diverse communicatie-uitingen door het jaar heen. Daarbij gebruiken we het ontwikkelde beeldmerk dat aansluit bij de campagne 'Zoeterwoude is om van te houden'. De structurele kosten voor communicatie rond het Sociaal Team ramen we op € 10.000.

Het laten samenwerken van medewerkers van verschillende organisaties vraagt een coördinerende rol. Vanaf de start van het Sociaal Team wordt deze rol door een externe medewerker ingevuld. Na het implementatiejaar is naar verwachting minder uur aan inzet van een coördinator nodig. Eind 2023 maken we de keuze of deze rol in 2024 en verdere jaren ingevuld wordt door een gemeentelijke medewerker of dat hiervoor extern capaciteit wordt ingehuurd.

c. We breiden het aanbod aan algemene voorzieningen uit

De Huiskamer van Zoeterwoude in De Eendenkooi zetten we in 2024 voort. Daarbij blijft coördinatie door een professionele kracht noodzakelijk. We streven naar verdere uitbreiding van het huiskamerproject (tweede huiskamer in Zoeterwoude-Dorp).

2A.4 Maatschappelijke zorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Inwoners kunnen op het gebied van maatschappelijke opvang, beschermd wonen en verslavingszorg rekenen op ondersteuning die lokaal dan wel (sub)regionaal beschikbaar is.	a. We realiseren een lokaal of (sub)regionaal aanbod van voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.	We kopen, op niveau Leidse regio en/of Holland Rijnland maatwerkvoorzieningen gericht op wonen met ondersteuning specialistische maatschappelijke zorg in.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		We kopen gezamenlijk met de Leidse regio voorzieningen op het gebied van crisisopvang en verslavingszorg in.
		We realiseren samen met ketenpartners, een passend aanbod aan preventieve voorzieningen.
	b. We realiseren een subregionale/ lokale bemoeizorgketen.	We richten een lokale zorg- en veiligheidsketen in, daarbij aansluitend bij afspraken en contracten van de Leidse regiogemeenten met ketenpartners.
	c. We realiseren huisvesting voor bijzondere doelgroepen.	We blijven ons inzetten voor het realiseren van door- en uitstroomvoorzieningen voor mensen afkomstig uit beschermd wonen of maatschappelijke opvangvoorzieningen.

a. We realiseren een aanbod van voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang

We zetten zowel in op gecontracteerde maatwerkarrangementen (Wonen met ondersteuning) als op een breed preventief aanbod. Dit laatste geven we vorm met partners als bijvoorbeeld Stichting Lumen en GGZ Rivierduinen. Samen met de Leidse regiogemeenten kijken we naar een passend aanbod aan voorzieningen verspreid over de verschillende gemeenten, waarbij we kijken wat wij minimaal binnen Zoeterwoude beschikbaar willen hebben.

b. We realiseren een subregionale/lokale bemoeizorgketen

Bemoeizorg is gericht op inwoners die niet zelf hulp vragen, zorg mijden of niet therapietrouw zijn maar waarbij zorg en ondersteuning wel noodzakelijk is. De bestaande afspraken met ketenpartners worden op subregionaal niveau herzien. Op basis daarvan maken we op lokaal niveau afspraken met de ketenpartners en richten we een interne zorg- en veiligheidsketen in.

c. We realiseren huisvesting voor bijzondere doelgroepen

We zetten in op het, in samenwerking met de woningcorporatie en zorgaanbieders, realiseren van huisvesting voor cliënten uit de maatschappelijke zorg. Dit gaat om cliënten die nu nog verblijven in een beschermd wonen voorziening in de Leidse regio of in de centrale dak- en thuislozenopvang in Leiden. Een belangrijk deel van de cliënten is in staat om (begeleid) zelfstandig te wonen. De gemeenten in Holland Rijnland hebben de opdracht om de komende jaren in hun gemeente woonruimte te realiseren. Dit kan in bestaande appartementen, maar ook het project Flexwonen (zie ook 3A.7 Ruimtelijke ontwikkeling) biedt daarvoor mogelijkheden.

Een apart woondossier is het realiseren van scheve huisjes in Zoeterwoude. In samenwerking met zorgaanbieder De Binnenvest is een locatie gevonden waar twee scheve huisjes gerealiseerd kunnen worden. Rekening houdend met lange realisatiefases van het grondwerk en infrastructuur zal huisvesting van twee bewoners van de scheve huisjes in 2024 plaatsvinden.

2A.4.1 Mantelzorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Ondersteunen van mantelzorgers, voorkomen van overbelasting en verbeteren van de kwaliteit van de geleverde zorg.	a. Aanbieden van mantelzorgondersteuning.	Het bieden van informatie, advies en begeleiding aan mantelzorgers. Inzetten van mantelzorgmaatjes.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		Het faciliteren van het wekelijks spreekuur van de mantelzorgcoach in zorginstelling Emmaus en Cultuurhuis.
	b. Uiten van onze waardering voor mantelzorgers	We organiseren een bloemenactie op de 'Dag van de mantelzorg'. Op de 'Dag van de mantelzorg' organiseren we diverse (ontspannings) activiteiten voor volwassen en jonge mantelzorgers
	c. Het organiseren van lotgenotencontact en het bieden van educatie	We organiseren themabijeenkomsten voor mantelzorgers en scholingsbijeenkomsten voor (zorg) vrijwilligers.
	d. Aanbieden van mogelijkheden van respijtzorg	We werven zorgvrijwilligers. De verschillende mogelijkheden van respijtzorg wordt onder de aandacht gebracht. We zorgen voor maatwerk bij de inzet van respijtzorg.
	e. Inzetten van mantelzorgmaatjes	We bieden emotionele steun aan de overbelaste mantelzorger. In de vorm van herkenning, erkenning, begrip en een luisterend oor.
	f. Het vergroten van de aandacht voor risicogroepen mantelzorg.	Er worden cursussen aangeboden voor mantelzorgers die zorgen voor iemand met dementie. Een voorbeeld hiervan is de cursus beschadigd brein. We geven opvolging aan de cursus beschadigd brein door het starten van een lotgenotengroep mantelzorg dementie en/of het opzetten van een vorm van een Alzheimercafé. We zetten extra in op het vinden van jonge mantelzorgers zodat zij beter in beeld komen.

a. We bieden mantelzorgondersteuning aan

Informatie en voorlichting is de eerste stap in de ondersteuning van mantelzorgers. Hoe eerder de mantelzorger gerichte informatie en ondersteuning ontvangt, hoe kleiner de kans op overbelasting. Daarnaast hebben mantelzorgers regelmatig behoefte aan persoonlijk advies, hulp bij het invullen van formulieren en ondersteuning bij het versterken van het netwerk.

Het aantal mantelzorgers blijft toenemen, waaronder ook het aantal overbelaste mantelzorgers. Wij willen doorzetten met professionele en passende ondersteuning voor deze belangrijke doelgroep. De combinatie van inflatie en nieuwe cao's in deze sector zorgen voor stijgende kosten. Het budget wordt opnieuw verhoogd (met € 5.600).

d. We bieden respijtzorg aan

Respijtzorg is vervangende mantelzorg door vrijwilligers en beroepskrachten. Tijdige inzet van respijtzorg is belangrijk om overbelasting te voorkomen. De mantelzorgondersteuner werft, selecteert en traint vrijwilligers die respijtzorg kunnen bieden.

f. We vergroten de aandacht voor risicogroepen mantelzorg

Jonge mantelzorgers melden zich veelal niet of erg laat. We zetten een communicatiecampagne op om deze mantelzorgers te vinden. Het doel is overbelasting onder jonge mantelzorgers te voorkomen en hen passende ondersteuning te bieden.

2A.4.2 Vrijwilligerswerk

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Bevorderen en ondersteunen van het vrijwilligerswerk.	a. Het faciliteren van verenigingen en organisaties die met vrijwilligers werken.	De samenwerking met Kwadraad zetten we voort en blijven op deze manier ondersteuning bieden aan vrijwilligers. We zetten de ondersteuning van sportvrijwilligers door via de leefstijlcoach.
		We gaan kijken naar de mogelijkheden hoe vraag en aanbod van vrijwilligers bij elkaar kunnen komen.
		Het versturen van een nieuwsbrief op regelmatige basis aan de vrijwilligersorganisaties.
		We inventariseren de behoefte aan cursussen en bij voldoende belangstelling bieden we deze aan.
	b. We zorgen ervoor dat vrijwilligers verzekerd zijn.	We gaan de vrijwilligersverzekering extra onder de aandacht brengen bij vrijwilligersorganisaties.
		c. Waarderen van het vrijwilligerswerk.
	Organiseren van een waarderingsbijeenkomst voor vrijwilligers.	
	d. Het vindbaarder maken van de sociale kaart.	We zorgen dat de geactualiseerde sociale kaart vindbaar is voor de inwoners.
	e. Het samenbrengen van organisaties die met vrijwilligers in de zorg en ondersteuning werken (Informeel Zorg Overleg).	We nemen deel aan het Informeel Zorg Overleg.
		We onderzoeken de behoefte aan specifieke scholing en cursussen. Op basis hiervan bieden we scholingsbijeenkomsten aan.

d. We zorgen voor een actuele sociale kaart

De sociale kaart van Zoeterwoude wordt continu aangevuld en gecontroleerd. Deze is te vinden op de website van de gemeente en van Energiek Zoeterwoude. We vergroten het bereik van de sociale kaart door de vindbaarheid voor de inwoners te verbeteren.

e. Via het Informeel Zorg Overleg brengen we organisaties samen die met zorgvrijwilligers werken

We zetten dit periodieke overleg voort. Aan het overleg nemen Zoeterwoude Voor Elkaar, WIJdeZorg (Emmaus) en Gemiva (Swetterhage) deel. Het samenwerken gebeurt op de gebieden scholing, waardering, werving en informatieverschaffing. We bieden scholingsbijeenkomsten voor een diverse en grotere groep vrijwilligers aan. Denk hierbij aan de cursussen 'Beschadigd brein' en 'Niet pluis gevoel'.

We stellen een nieuwe nota vrijwilligersbeleid op

Aan de hand van een enquête onder vrijwilligersorganisaties stellen we een nieuwe vrijwilligersnota op. We kijken ook hoe we kunnen bijdragen aan de werving van nieuwe vrijwilligers en nieuwe bestuurders voor de vrijwilligersorganisaties om daarmee hun toekomstbestendigheid te verbeteren.

2A.5 Onderwijs

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
1. Doelgroepenvervoer	a. We realiseren passend leerlingenvervoer en jeugdhulpvervoer	We werken samen in de Leidse regio bij het inkopen van doelgroepenvervoer/ leerlingenvervoer en het monitoren van de uitvoering van het contract door de vervoerder.
2. Regulier onderwijs	a. We spelen in op ontwikkelingen op onderwijsgebied en uitwerking daarvan in de praktijk	We spelen in op ontwikkelingen op onderwijsgebied en bespreken thema's die actueel zijn. We stemmen ambtelijk en bestuurlijk af met de Intern Begeleiders en directeurs van de basisscholen in Zoeterwoude.
	b. We stemmen af met de Leidse regio	We werken samen in de Leidse regio en in Holland Rijnland op het gebied van ontwikkelingen met betrekking tot het onderwijs en het segment onderwijs-jeugdhulp
	c. We koppelen lokaal jeugdbeleid aan onderwijs	Het lokale jeugdbeleid en het uitvoeringsplan worden gekoppeld aan de basisscholen. De jongerencoach en de CJG-coördinator hebben een nauwe samenwerking met de scholen om te zorgen voor voldoende en afgestemd zorgaanbod .
	d. We verankeren cultuureducatie en muzikale vorming basisscholieren in het basisschoolprogramma	We laten basisschoolleerlingen in aanraking komen met cultuur en stellen ieder jaar een budget voor muzikale vorming aan basisscholieren beschikbaar.
3. Passend onderwijs	a. We stellen beleid op voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	In 2024 wordt onderzocht hoe we het VVE beleid kunnen herijken, zodat wij meer kinderen de mogelijkheid kunnen bieden om gebruik te maken van het Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) aanbod.
	b. We stemmen (sub)regionaal af en maken beleid met betrekking tot passende onderwijs	We maken subregionaal beleid op basis van de ontwikkelagenda.
	c. We implementeren de afspraken op het gebied van inkoop jeugdhulp en onderwijs. We zorgen voor samenwerking van onderwijs en GGZ en voor aansluiting jeugd en onderwijs.	Wij hebben een belangrijke rol in de regionale afstemming onderwijs-jeugdhulp. We maken namens de Leidse regio deel uit van de regionale werkgroep. Hierin worden ambities en acties uitgewerkt en wordt de bestuurlijke regiegroep voorbereid.
4. Onderwijshuisvesting	a. We realiseren nieuwbouw van basisschool Bernardus.	In 2024 wordt de nieuwbouw gerealiseerd.
	b. We bereiden permanente uitbreiding van basisschool Het Avontuur in De Buitenplaats voor	Door middel van uitbreiding van het aantal lokalen vangen we het ruimte tekort op.

1a. We kopen passend doelgroepenvervoer in

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude hebben een gezamenlijke overeenkomst voor het leerlingenvervoer en jeugdhulpvervoer met vervoerder Noot. De tarieven voor het vervoer van leerlingen zijn hoger dan in het aflopende contract met de huidige vervoerder.

De kosten voor het leerlingenvervoer nemen toe. De prognose is dat de uitgaven 1,25x de uitgaven van 2021 bedragen. De kosten voor het vervoer in het kader van de Jeugdwet zullen naar verwachting 2,5x de huidige uitgaven zijn. We monitoren of de vervoerder de kwaliteit levert die gevraagd is.

2a. We spelen in op ontwikkelingen op onderwijsgebied

We voeren overleg met de directies van de basisscholen in Zoeterwoude. Zo houden we elkaar op de hoogte van ontwikkelingen over thema's als nieuwkomersonderwijs, preventieve (jeugd)hulp, duurzaamheid en lerarentekort. Daarnaast vindt ieder kwartaal een overleg plaats met de Interne Begeleiders van de basisscholen en medewerkers van het CJG. Afhankelijk van de agenda sluiten de jongerencoach en/of SKZ aan bij dit overleg.

2d. Cultuureducatie en Verwonder om de Hoek

We verlenen subsidie aan de cultuureducatiegroep om programma's aan te bieden aan de basisscholen en hen te ondersteunen bij de implementatie hiervan. Ook wordt het regionale project 'Verwonder om de Hoek' in programma onderwijs opgepakt. Kinderen in Holland Rijnland bieden we de mogelijkheid om passies op het gebied van cultuur, natuur, wetenschap, technologie en duurzaamheid te ontdekken en hun talenten daarmee doorlopend (verder) te ontwikkelen.

3a. We stellen beleid op voor Voor- en Vroegschoolse Educatie

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is gericht op het voorkomen en bestrijden van ontwikkelings- en onderwijsachterstanden van jonge kinderen. De kinderen die deelnemen aan een VVE-programma kunnen zo een betere start maken op de basisschool. Daarmee geven we een positieve impuls aan hun verdere schoolloopbaan. In toenemende mate doen inwoners een beroep op een VVE-plek bij SKZ, al dan niet op basis van een Sociaal medische indicatie (SMI). We stellen criteria op met betrekking tot VVE en SMI en breiden, indien nodig en mits financiële middelen aanwezig zijn, het aantal geïndiceerde opvangplekken verder uit.

3b. We maken (sub)regionaal beleid

Op Holland Rijnland-niveau zijn, samen met de samenwerkingsverbanden Primair- en Voortgezet Onderwijs, Regionaal Bureau Leerrecht (RBL) en MBO Rijnland, kaderstellende afspraken gemaakt rondom samenwerking in onderwijs en jeugdhulp. Hiervoor is een ontwikkelagenda opgesteld. Thema's hierbij zijn samenwerking jeugd en onderwijs op subregionaal niveau, het jonge kind en de doorgaande lijn en de Kwaliteitsagenda minder zelfredzame jongeren. We intensiveren de lokale, subregionale en regionale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Het segment Jeugdhulp in Onderwijs is toegevoegd aan de regionale inkoop van jeugdhulp. Jeugdhulpaanbieders en de nieuwe gemeentelijke toegang Leidse regio maken afspraken met scholen over inzet van jeugdhulp op school.

4a. We realiseren nieuwbouw van de Bernardusschool

De huidige Bernardusschool is gedateerd. Daarnaast geven de leerlingprognoses aan dat het aantal leerlingen op de Bernardusschool de komende jaren fors toeneemt. Daarvoor is het huidige gebouw te klein. In opdracht van de gemeente begeleidt een projectmanagementbureau de nieuwbouw. Het project bevindt zich in de contractvormingsfase (aanbestedingsfase). Onder begeleiding van de gebruikers van het gebouw is een ontwerp opgesteld. De planvorming gaat uit van verschillende fase. In eerste instantie wordt de nieuwbouw gerealiseerd en vervolgens het bestaande schoolgebouw gesloopt. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de openbare inrichting aan te laten sluiten op het schoolplein.

4b. We bereiden permanente uitbreiding van basisschool Het Avontuur voor

Basisschool Het Avontuur maakt onderdeel uit van De Buitenplaats. In het gebouw zitten ook een Kindcentrum en SKZ gevestigd, waardoor meerdere functies samenkomen in het gebouw. Het aantal leerlingen van het Avontuur zal de komende jaren verder stijgen. Dat geven de leerlingenprognoses aan. Door middel van het uitbreiden van het aantal lokalen zorgen we ervoor dat er voldoende plek is voor toekomstige schoolgaande kinderen. Er wordt nog een keuze gemaakt waar de toekomstige uitbreiding geplaatst gaat worden. De aanvraag voor de uitbreiding is officieel goedgekeurd door de gemeente. Het project bevindt zich momenteel in de haalbaarheidsfase.

2A.5 Kinderopvang

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Goede kinderopvang aanbieden, waarbij de kwaliteitseisen gewaarborgd zijn.	Locaties voor kinderopvang jaarlijks inspecteren	GGD Hollands Midden krijgt opdracht tot het doen van inspecties. 30% van de gastouderlocaties worden gecontroleerd.
		Er vindt terugkoppeling plaats van GGD Hollands Midden over de geïnspecteerde instellingen.
	Landelijk register bijhouden	Nieuwe aanvragen worden verwerkt. Mutaties en uitschrijvingen van exploitaties worden in het Landelijk Register Kinderopvang (LKR) bijgehouden.
		Handhavingsacties worden ingezet als deze naar aanleiding van inspecties van GGD Hollands Midden worden aangeraden.

1a. Instellingen kinderopvang jaarlijks inspecteren

Wij zijn verantwoordelijk voor het directe (eerstelijns) toezicht op de kwaliteit in de kinderopvang. In opdracht van de gemeente voert de GGD Hollands Midden de inspecties uit. Zij controleren de kwaliteit van de kinderopvangcentra, buitenschoolse opvang en gastoudervoorzieningen in onze gemeente. Wij zetten de goede samenwerking met de inspecteur van de GGD voort. Wij maken onder andere afspraken over de planning van de inspecties en de opgestelde risicoprofielen. Ook is er regelmatig terugkoppeling bij eventuele stagnatie van de voortgang in de uit te voeren inspecties. Vanuit het Rijk worden de controles op gastouderopvang geïntensiveerd van 5% naar (in 2024) 50%.

2A.6 Ouderenzorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Zelfredzaamheid en het welbevinden van ouderen bevorderen.	a. Het bieden van een passend aanbod van activiteiten en voorzieningen	Onze senioren stimuleren om sociale contacten te onderhouden en nieuwe aan te gaan. Dit doen we om ouderen uit hun isoloment te halen en zo eenzaamheid te verminderen. Dit stimuleren wij door subsidiëring van activiteiten die gericht zijn op maatschappelijke deelname, ontmoeting en beweging.
	b. Zoeterwoude voor Elkaar wordt ondersteund	We ondersteunen Zoeterwoude voor Elkaar zowel financieel als organisatorisch.
	c. Activiteiten worden afgestemd en we ondersteunen bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten	De Coördinator Activiteiten Senioren (CAS) ondersteunt, namens de gemeente, de ouderenorganisaties (zoals De Buren, seniorensociëteiten, Zoeterwoude voor Elkaar en De Zonnebloem)
		De coördinator stimuleert samenwerking tussen de diverse ouderen- en culturele organisaties. De denktank '60-70 jaar wordt ook ondersteunt'.
d. We zetten het voeren van welzijnsbezoeken voort	De welzijnsbezoeken zetten we ook in 2024 voort, waarbij ook nu weer per wijk alle 75+-inwoners worden aangeschreven.	

c. We ontwikkelen nieuwe activiteiten voor (toekomstige) senioren

De bij de CAS aangesloten organisaties hebben enkele jaren geleden aangegeven dat veel senioren behoefte hebben aan andere activiteiten dan toen aangeboden werd. Er is toen een denktank samengesteld. Ze vernieuwen bestaande activiteiten en ontwikkelen nieuwe activiteiten. Deze manier van werken wordt voortgezet. Over de activiteit zoals de Culturele Wandeling wordt er gesproken om deze weer opnieuw te gaan organiseren. Ook wordt er gesproken met de Dorpskerk om een koor op gaan zetten.

2A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren (2023 betreft schattingen)			
Beleidsindicatoren Onderwijs			
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) % ¹	1,9%	1,4%	1,3%
Absoluut verzuim ²	2,1	2	0
Relatief verzuim ³	19	10	7
Beleidsindicatoren Sociaal domein			
Bijstandsuitkeringen	64	65	66
Banen ⁴	1.150	1.152	1.153
Netto arbeidsparticipatie ⁵	67%	73%	74%
Personen met een bijstandsuitkering ⁶	90	92	94
Lopende re-integratievoorzieningen ⁷	7,7	8,0	8,1
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO ⁸	328	610	aanvullen
Beleidsindicatoren Jeugd			
Werkloze jongeren ⁹	0%	0%	0%
Kinderen in uitkeringsgezin ¹⁰	2%	2%	3%
Jongeren met een delict voor de rechter ¹¹	nmb	nmb	nmb
Jongeren met jeugdhulp ¹²	10,9%	10%	11,1%
Jongeren met jeugdbescherming ¹²	0,6%	0,6%	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering ¹³	0,3%	0,2%	0%

1 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

2 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners (5-18 jaar).

3 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners (5-18 jaar).

4 Bron: LISA, aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)

5 Bron: CBS, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking

6 Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners

7 Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners (15-64 jaar)

8 Bron: GMSD, aantal per 10.000 inwoners

9 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (16-22 jaar)

10 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (tot 18 jaar)

11 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (12-21 jaar)

12 Bron: CBS, percentage jongeren (tot 18 jaar)

13 Bron: CBS, percentage jongeren (12-23 jaar)

Financieel overzicht Programma 2A Zorgzame gemeente

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
2A.1 Participatie	Lasten	2.609	3.374	1.937	1.917	1.917	1.917
	Baten	-1.876	-2.021	-911	-911	-911	-911
Saldo		733	1.353	1.025	1.006	1.006	1.006
2A.2 Jeugd	Lasten	2.088	2.629	2.124	2.113	1.994	1.977
	Baten	-27	-18	-18	-18	-18	-18
Saldo		2.061	2.611	2.106	2.095	1.976	1.959

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
2A.3 WMO	Lasten	1.700	1.799	1.892	1.805	1.734	1.734
	Baten	-59	-85	-22	-22	-22	-22
Saldo		1.641	1.715	1.870	1.783	1.712	1.712
2A.4 Maatschappelijke zorg	Lasten	132	146	167	167	167	167
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		132	146	167	167	167	167
2A.5 Onderwijs	Lasten	727	719	694	605	870	870
	Baten	-62	-78	-78	-78	-78	-78
Saldo		666	641	616	527	792	792
2A.6 Ouderenzorg	Lasten	60	89	93	94	95	95
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		60	89	93	94	95	95
Totaal	Lasten	7.316	8.756	6.906	6.701	6.778	6.761
Totaal	Baten	-2.023	-2.202	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		5.293	6.554	5.876	5.672	5.748	5.731
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	7.316	8.756	6.906	6.701	6.778	6.761
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-2.023	-2.202	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
GERAAMD RESULTAAT		5.293	6.554	5.876	5.672	5.748	5.731

Financiële toelichting

De uitgaven in programmaonderdeel 2A "Zorgzame Gemeente" nemen in 2024 af met € 1.850.000 in vergelijking met 2023, terwijl de baten afnemen met € 1.172.000.

Participatie

Zowel de baten als de lasten zijn gehalveerd in 2024. De lasten zijn gedaald met € 1.437.000 en de baten zijn afgenomen met € 1.110.000. Deze forse afname van €1.110.000 wordt verklaard doordat in 2024 geen budget (baten en lasten) voor de opvang van Oekraïners in de begroting is opgenomen. De lasten dalen verder met € 330.000 ten opzichte van 2023. Deze verandering wordt veroorzaakt door het wegvallen van incidentele middelen in 2023, zoals energietoeslag (€ 240.000), armoedebestrijding (€ 25.000), inburgering (€ 41.000) en bijzondere bijstand (€ 24.000).

Jeugd

De lasten dalen met € 500.000 als gevolg van incidentele aanpassingen in het budget voor Jeugd in 2023, vanwege een hogere bijdrage aan SOZ (€ 370.000) en PGB (€ 68.000). Daarnaast was er in 2023 incidenteel geld uit 2022 (budgetoverheveling) beschikbaar voor de jongerencoach (€ 50.000).

WMO

De lasten stijgen met € 93.000 en de baten dalen met € 62.000. Dit komt door eenmalige hogere kosten voor WMO huishoudelijke hulp (€ 100.000) in 2024. Daarnaast zijn er vanaf 2024 structureel hogere kosten voor het Sociaal Team (€ 20.000) en de regiotaxi WMO (€ 25.000). En in 2024 vervalt het incidentele budget voor de wijk GGZ van 2021-2023 (-€ 40.000). In 2024 is er ook een extra medewerker WMO toegerekend aan het programmaonderdeel voor € 22.000.

Maatschappelijk zorg

De lasten nemen toe met € 20.000 als gevolg van de structurele indexering van het uurtarief voor maatschappelijk werk in de WMO.

Onderwijs

De lasten nemen af met € 26.000 als gevolg van de verschuiving van kapitaallasten van de Bernardusschool naar 2025 en incidentele kosten voor de sloop van noodlokalen. Dit resulteert in een positief effect van € 26.000 tussen 2023 en 2024.

2B Actieve en gezonde gemeente

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt, wethouder M.A.C.M. van Sandick - Sopers, wethouder H.P. Olthof en wethouder M.J.P. Paardekooper.

Het onderdeel Actieve en gezonde gemeente bevat de volgende onderwerpen:

1. Cultuur en monumenten, zoals subsidies, bibliotheken en laaggeletterdheid, kunst en (rijks- en gemeentelijke) monumenten
2. Sport, bewegen en recreatie, waaronder sportstimulering, het zwembad en sportaccomodaties
3. Gezondheid

2B.1 Cultuur en monumenten

Subsidies algemeen

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Ondersteunen van organisaties en verenigingen en de talrijke vrijwilligers die een bijdrage leveren aan de hechte sociale gemeenschappen in Zoeterwoude.	Uitvoeren meerjarensubsidie-programma	Verstrekken van jaarlijkse subsidies.
	Behandelen incidentele subsidie-aanvragen	De jaarlijkse Heinekengift wordt verdeeld onder activiteiten zoals de Groene Hardloop, buitenspeeldag, seniorenpicknick, het Dorpsfeest en vele andere activiteiten.
	Actualiseren subsidieverordening en procedures beschrijven	De subsidieverordening wordt aangepast hierin beschrijven we de procedures voor het behandelen van de verschillende subsidieaanvragen.
	Opstellen subsidiebeleid	We stellen een subsidiebeleid op dat als toetsingskader voor aanvragen geldt.

Meerjarensubsidieprogramma

In 2022 stelden we het meerjarensubsidieprogramma op voor de periode 2023-2026. Een overzicht van het subsidieprogramma voegen we als bijlage bij deze begroting. Wij ontvangen van Heineken Nederland ieder jaar € 15.000 voor (incidentele) sociaal-culturele en sportieve activiteiten, jubilea en evenementen. Het college beslist over de verdeling van dit bedrag.

Cultuur

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
1. De huidige voorziening Bibliotheek Rijn en Venen in stand houden maar deze wel aanpassen aan de hedendaagse behoeften door het ontwikkelen van nieuwe activiteiten.	a. De boeken collectie houden we actueel met de focus op jeugd, ouderen en laaggeletterden.	Het faciliteren van uitleen van boeken en andere materialen via de bibliotheek.
		Het verstrekken Informatie en zorgen voor een ontmoetingspunt.
	b. Samen met de bibliotheek gaan we mensen die moeite hebben met lezen en schrijven ondersteunen.	Eén keer per maand wordt er een Taalcafé in de bibliotheek georganiseerd en de VoorleesExpress.
		c. We zorgen voor leesbevordering en 21 ^e eeuwse vaardigheden (in samenwerking met de andere partners in De Buitenplaats).
		Samen met scholen en kinderopvang activiteiten organiseren tijdens de kinderboekenweek en de nationale voorleesdagen.
		Onderhouden van themacollecties.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		Het bijhouden van de schoolbibliotheek. Alle kinderen lid maken van de bibliotheek.
		Organiseren van voorleesochtenden voor peuters.
		Het promoten van de bibliotheek aan huis.
		Meedoen aan Maakplaats.
		Het verzorgen van een informatiepunt digitale overheid.
2. De huidige voorziening Bibliotheek Meerburg in stand houden en aanpassen aan de hedendaagse behoeften.	a. Het actueel houden van de collectie.	Het behouden van de bibliotheek en continueren daarmee de uitleen van boeken en andere materialen.
	b. We werken samen met de basisschool.	Samen met de basisscholen activiteiten organiseren tijdens de kinderboekenweek en de nationale voorleesdagen. Het bijhouden van de schoolbibliotheek.
3. Ondersteunen van het werk van Zoeterwoudse kunstenaars.	a. We ondersteunen activiteiten van de Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude door middel van een subsidie.	Het organiseren van kunstsalons en kunstuitleen. De kunstroute vindt één keer in de drie jaar plaats.

1b. We bestrijden laaggeletterdheid

De bibliotheek organiseert een maandelijks Taalcafé samen met Taalvrijwilligers Zoeterwoude. In het Taalcafé leggen mensen contact met anderen en oefenen ze op een leuke manier met de Nederlandse taal. In 2024 zetten we dit voort. Ook zet de bibliotheek het project VoorleesExpress in 2024 voort. Dit is een programma ter bestrijding van laaggeletterdheid, waarbij vrijwilligers bij gezinnen thuis voorlezen.

We zetten het Informatiepunt Digitale Overheid voort

Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) is in 2023 succesvol verder uitgerold. Inwoners kunnen hier terecht voor bijvoorbeeld het invullen van belastingformulieren, vragen over toeslagen en over AOW. De digilijn behoort tot het IDO en er worden digitale cursussen aangeboden. Het IDO is ondergebracht bij de bibliotheek in Zoeterwoude-Dorp.

We bereiden een nota Cultuurbeleid voor

De behoefte is ontstaan voor het ontwikkelen van een nota Cultuurbeleid. Het onderhoud van kunstobjecten in de Openbare ruimte zal hier onderdeel van zijn. Deze nota wordt in 2025 opgesteld.

Accommodaties

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Op vraag en aanbod afgestemd gebruik van accommodaties voor de gemeentelijke maatschappelijke- en sportvoorzieningen.	Het vergroten van het gebruik van het Cultuurhuis	De bestaande activiteiten worden voort gezet. Samen ontwikkelen we nieuwe activiteiten. We bieden een plek voor (nieuwe) activiteiten door andere partijen. Met name de activiteiten die gericht zijn op de 'nieuwe senioren'. We stimuleren de samenwerking tussen de drie huurders (Stichting Oud Zoeterwoude, Ontmoetingsplaats De Buren en Stichting Kunst en Cultuur) .

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		We bevorderen dat andere partijen gebruik kunnen maken van het Cultuurhuis .
	Het gebouw van Utopia wordt aan de huidige veiligheidseisen aangepast en opgeknapt.	Het uitvoeren van werkzaamheden die volgens het veiligheidsinspectierapport gepleegd moeten worden.
		Afspraken maken over welke activiteiten de jongerenvereniging Utopia gaan doen. Hiernaast leggen we het plegen van onderhoud en het gebruik van het gebouw vast in een convenant.

Gebouw Utopia

De noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden voeren we in 2024 uit. Verwacht wordt dat hiermee een bedrag van € 50.000 gemoeid is. Vanaf 2019 is jaarlijks een investeringsbedrag van € 6.667 opgenomen in de begroting. Deze middelen zijn de afgelopen jaren niet besteed. Het totaalbedrag van de afgelopen vier jaar (€ 26.668) wendden wij aan voor het realiseren van de werkzaamheden. Het resterende bedrag wordt de komende vier jaar ten laste van de Algemene reserve gelegd.

Monumenten

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Behoud van cultuurhistorische waardevolle panden en objecten als onderdeel van ons gemeentelijk erfgoed.	Beheer van gemeentelijke monumenten.	Het bezoeken en begeleiden van eigenaren van monumenten bij restauratieplannen en verduurzamen van het monument.
	Beschikbaar stellen van subsidie voor de instandhouding.	Eigenaren wijzen op het hebben van een gemeentelijk monument en de mogelijkheid voor het aanvragen van subsidies voor de instandhouding van het pand.
		Wij adviseren over en begeleiden monumenteigenaren bij subsidie aanvragen.
		Het beoordelen van subsidie aanvragen.

2B.2 Sport, bewegen en recreatie

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
1. Inwoners stimuleren te gaan of blijven bewegen en sporten.	a. Het waarderen van sportvrijwilligers.	Het organiseren van een gemeentebrede waarderingsbijeenkomst voor sportvrijwilligers.
	b. Het zorgen voor toekomstbestendigheid van de sportaanbieders.	Het bevorderen van kennisdeling en samenwerking tussen sportorganisaties, onder andere door sportcafe's.
		Het ondersteunen van verenigingen bij hun vrijwilligersbeleid.
		Het stimuleren van innovatie van het sportaanbod en het vergroten van de bekendheid van dit aanbod in de gemeente.
	c. We zorgen dat iedereen kan meedoen (inclusiviteit).	Het vergroten van de mogelijkheden van aangepast sporten.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		Stimuleren dat meer ouderen in beweging komen.
		We hebben aandacht voor specifieke doelgroepen.
	d. Er wordt ingezet op duurzame instandhouding van gemeentelijke sportcomplexen en sportinfrastructuur.	Het dagelijks beheer wordt volgens het integraalbeheerplan Openbare Ruimte 2024-2028 uitgevoerd.
		We stimuleren het gebruik van elkaars accommodaties en materialen.
	e. Er wordt ingezet op sport en bewegen in de Openbare ruimte.	De sportaccommodaties worden verduurzaamd.
Wij onderzoeken de mogelijkheid voor het inrichten van het Graaf van Bylandtpad met sport en speeltoestellen.		
		Er wordt een nota sport- en sportaccommodatiebeleid opgesteld.
2. Promoten gezonde leefstijl bij inwoners	Leefstijlakoord uitwerken.	De activiteiten van Energiek Zoeterwoude worden uitgebreid.
3. Herinrichting sportpark Haasbroek en verplaatsing Klaverhal	Op basis van het advies van een extern bureau werken we de herinrichting van sportpark Haasbroek verder uit.	Het project herinrichting sportpark, inclusief de verplaatsing van de Klaverhal wordt voortgezet.
4. Zwembad Haasbroek	Alle inwoners van Zoeterwoude wordt de gelegenheid geboden tot recreatief zwemmen.	Het gemeentelijk buitenbad wordt gepromoot om het gebruik hiervan te stimuleren.
		We geven uitvoering aan het onderzoek naar de onderhoudstoestand van het bad.
		We blijven voldoen aan de eisen van veiligheid en hygiëne.
5. Er zijn voldoende speelplekken op de juiste locatie	Het actieplan Spelen wordt uitgevoerd.	De aanleg, omvorming of herinrichting van speelplekken wordt zoveel mogelijk binnen integrale projecten openbare Ruimte opgepak (zie voor uitvoering paragraaf 3B)
		Met de aanbevelingen vanuit de quickscan jeugd gaan we aan de slag. Dit doen wij zoveel mogelijk binnen het reguliere budget voor spelen.

We maken een sport- en beweegbeleid en sportaccommodatiebeleid

Sporten en bewegen is belangrijk. Het draagt bij aan een langer en langer gezond leven. Het is ook goed voor het hebben van betekenisvolle ontmoetingen en sociale cohesie. In het sportbeleid beschrijven we hoe we sporten en bewegen stimuleren. Ook wordt geïnventariseerd welke faciliteiten ervoor nodig zijn. Het sportaccommodatiebeleid wordt onderdeel van de Sportnota. Daarnaast zal ook het stimuleren en ondersteunen van het verenigingsleven een plaats krijgen in het sportbeleid.

Wij zetten in op onderhoud van het zwembad en de gebouwen

We blijven het grote belang van het zwembad als ontmoetingsfunctie voor de jeugd zien. We streven er naar om via het zwembad inwoners de mogelijkheid te bieden om in de zomermaanden lekker in de buitenlucht te kunnen bewegen. Wij zetten in 2024 weer het aanbod van activiteiten, zoals de Zwem4daagse, de barbecue voor de vaste zwemmers en het 'dubbeltjes duiken' voor de jeugd voort.

Wij voldoen aan de, door de Omgevingsdienst Midden Holland gecontroleerde, wettelijke eisen. Noodzakelijk klein onderhoud aan het pand pakken we zoveel mogelijk in eigen beheer op. We geven uitvoering aan het onderzoek naar de onderhoudstoestand van het bad, het gebouw en de technische installatie. In het investeringsplan is hierdoor een bedrag van € 100.000 opgenomen. Inhoudelijk weten we pas welke maatregelen wenselijk zijn als het plan gepresenteerd wordt.

Bij de herinrichting van de Openbare ruimte hebben we aandacht voor de informele speelruimte

Hierbij wordt er gelet op aantrekkelijk en toegankelijk groen, bespeelbare verharding en veilig water. Herinrichtingsplannen voor de Openbare ruimte toetsen we aan de speelmogelijkheden en veiligheid voor spelende kinderen. Bij elke speelplaatsherinrichting volgen we een participatieproces op maat.

2B.3 Gezondheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
1. Wettelijke en andere taken uitvoeren.	a. Hecht krijgt de opdracht voor het uitwerken van deze (wettelijke) taken.	De uitvoering van de wettelijke taken door Hecht wordt gecontroleerd. In 2024 eindigt het programma Hecht24. Er wordt gemonitord of de opbrengsten van dit programma aansluiten bij de in 2020 gestelde doelen.
	b. Het uitwerken van de thema's uit de landelijke nota gezondheidsbeleid.	We schenken aandacht aan de specifieke gezondheidsvraagstukken. Zoals het vergroten van de gezondheid in de fysieke leefomgeving, verkleinen van gezondheidsachterstanden en vitaal ouder worden. Daarnaast hebben we aandacht voor specifieke thema's voor jeugd en jongvolwassenen.
	c. Het uitvoeren van het plan 'Samen is gezelliger'.	Samen met de werkgroep 'Een tegen eenzaamheid' organiseren we in oktober de Week van de verbinding. Daarnaast wordt Ondersteuning bij rouw en verlies verder uitgewerkt. Energiek Zoeterwoude voert in opdracht van de gemeente de campagne uit.
		We zorgen dat de werkgroep zich ook richt op de doelgroep jongeren. Dit doen we in nauwe samenwerking met de jongerencoach.
	d. Het uitvoeren van het plan dementievriendelijke gemeente.	We verspreiden samen met Alzheimer Nederland, het regionale netwerk dementievriendelijke gemeenten en de werkgroep dementievriendelijk Zoeterwoude de kennis over het omgaan met mensen met (beginnende) dementie. Daarnaast doen we een onderzoek naar de activiteiten die geschikt zijn voor de doelgroep en haar mantelzorgers.
		De werkgroep dementievriendelijk Zoeterwoude organiseert bijeenkomsten en trainingen. De werkgroep bestaat uit inwoners en casemanagers dementie. De gemeente heeft hierbij een ondersteunende rol. Energiek Zoeterwoude voert in opdracht van de gemeente de campagne uit.
2. Een gezonde generatie in 2040	We gaan voor een gezonde generatie in 2040	Op basis van het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), werken we aan een gezonde generatie in 2040.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
3. Ongediereteoverlast voorkomen.	Ongedierete wordt bestrijd na melding van inwoners of na eigen waarnemingen.	Overlastlocaties worden geïnspecteerd en ongedierete wordt bestreden. We wijzen bewoners op waar hierover informatie te vinden is.
		We voeren de wettelijke taak tot registreren van meldingen van overlast uit.

1a. Wij geven Hecht opdracht voor het uitvoeren van (wettelijke) taken publieke gezondheid.

In de Wet publieke gezondheid (Wpg) staan de wettelijke taken die de gemeente heeft op het gebied van de volksgezondheid. Het merendeel van deze taken voert Hecht uit. Dit is een gemeenschappelijke regeling van 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. Het doel is de gezondheid en het welbevinden van de inwoner te bewaken, te beschermen en te bevorderen. Dit geldt voor normale en in crisissituaties. Voor een uitgebreid takenoverzicht verwijzen we naar de Programmabegroting Hecht 2024 en het productenboek 2021 Hecht.

2. We gaan voor een gezonde generatie in 2040.

De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving. We hebben hierbij ook oog voor een sterke sociale basis van onze inwoners. Waarin de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin - de eerste 1000 dagen - wordt bevorderd en behouden. Hierbij wordt extra aandacht gegeven aan mensen in kwetsbare situaties. Hiermee dragen we ook bij aan het betaalbaar houden van het zorgstelsel. Op deze manier kunnen inwoners die dat nodig hebben blijven rekenen op goede zorg. In eerste instantie geven mensen zelf invulling aan een zo gezond mogelijk leven. Waar nodig wordt door onze gemeente, het Rijk en zorgpartijen passende hulp geboden. Uiteraard sluiten deze aan bij de behoefte en de mogelijkheden van de hulpvrager.

2B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren			
Voldoet niet aan beweegnorm (Niet sporters) ¹	47%	50%	45%

¹ Bron: CBS/RIVM, percentage van inwoners

Financieel overzicht 2B Actieve en gezonde gemeente

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
2B.1 Cultuur en monumenten	Lasten	497	619	567	573	572	572
	Baten	-63	-59	-59	-59	-59	-59
Saldo		434	560	507	513	512	512
2B.2 Sporten en bewegen	Lasten	560	617	606	609	611	649
	Baten	-205	-162	-142	-142	-142	-142
Saldo		355	455	464	467	469	507
2B.3 Gezondheid	Lasten	604	602	628	638	603	603
	Baten	-57	-155	-134	-124	-98	-98
Saldo		546	447	495	515	505	505
Totaal	Lasten	1.661	1.839	1.800	1.820	1.785	1.823
Totaal	Baten	-326	-376	-335	-325	-299	-299
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		1.335	1.462	1.465	1.495	1.486	1.524
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	1.661	1.839	1.800	1.820	1.785	1.823
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-326	-376	-335	-325	-299	-299
GERAAMD RESULTAAT		1.335	1.462	1.465	1.495	1.486	1.524

Financiële toelichting

De uitgaven in programmaonderdeel 2B "Actieve en gezonde gemeente" dalen in 2024 met € 48.000 ten opzichte van 2023, terwijl de baten met € 41.000 afnemen.

Cultuur en Monumenten

De lasten nemen af met € 62.000, terwijl de baten gelijk blijven. Deze afname komt door een incidentele bijdrage in de begroting 2023 van € 76.000 voor de compensatie van coronagelden in de cultuursector (budgetoverheveling 2022).

Gezondheid

De lasten stijgen met € 26.000 en de baten dalen met € 21.000. Dit komt doordat in 2023 extra kosten van € 20.000 zijn gemaakt voor de sportplek aan het Waterlooppad en de bijdrage aan 'Hecht' structureel is verhoogd met € 50.000.

Investerings 2B Actieve en Gezonde gemeente

Investerings 2B Actieve en gezonde gemeente					
Jaar aanvraag krediet	Omschrijving object	Investerings- bedrag	Kapitaallasten		
			2025	2026	2027
2026	VV toplaag veld 3 en 4 Meerburg 2026	450.000	-	-	45.000
Totaal 2026		450.000	-	-	45.000

Vervangen toplaag veld 3 en 4 Meerburg

Voetbalvelden moeten voldoen aan de gebruikersnorm die de KNVB bepaald heeft. Veel velden kunnen na 10 jaar niet meer aan die norm voldoen. Er is dan een toplaagvervanging nodig. Naar verwachting zijn veld 3 en 4 op sportpark Meerburg in 2026 aan vervanging toe en moeten wij daarom in 2025 hiervoor een bestek opstellen. Bij vervanging kiezen wij voor een veld zonder rubber SBR korrels. In 2024 worden de velden gekeurd. Dit zal het definitieve vervangingsjaar bepalen.

2.1.3 Wonen en Ruimte

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt, wethouder H.P. Olthof en wethouder M.J.P. Paardekooper

Omschrijving van het programma

Dit programma omvat de ruimtelijke opgaven van de gemeenten. Het programma omschrijft zowel de ontwikkelingen als het beheer van de openbare ruimte.

3A Ontwikkeling leefomgeving

Portefeuillehouders wethouder H.P. Olthof en wethouder M.J.P. Paardekooper

3A.1 Groene Hartbeleid

We vinden het belangrijk dat onze agrarische ondernemers een stevige plaats behouden in onze gemeente

Het Groene Hartbeleid is gericht op het versterken van de agrarische activiteiten in Zoeterwoude. We steunen onze agrariërs in hun zoektocht om een toekomstbestendige onderneming voor te zetten. Waar mogelijk verbinden wij dit met de thema's recreatie, cultuurhistorie en biodiversiteit. Daarom zetten we in op een evenwichtige balans tussen wonen, werken en leven. Dit doen we in samenwerking met de ondernemers, gebruikers en mede-overheden. Wij onderhouden graag het contact met onze agrariërs om het gesprek te voeren over hun uitdagingen.

Landschap en Cultuurhistorie

Een verdere versterking van het landschap en de cultuurhistorie vindt plaats in afstemming met de gebruikers, eigenaren en beheerders. Hierbij is de regionale samenwerking van groot belang. Deze samenwerking evalueren we op effectiviteit en zetten we waar nuttig is voort. Nadrukkelijk wordt er samengewerkt met de aangrenzende gemeenten, Provincie Zuid-Holland en Holland Rijnland.

Landschap en Cultuurhistorie

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Ontwikkeling en behoud van het agrarische werklandschap.	Ontwikkelen en bescherming van het landschap in beleid, beheer en communicatie.	Deelnemen aan overleggen van Holland Rijnland, provincie Zuid Holland en bestuurlijk Platform groene Hart. Advisering bij aanvragen Omgevingsvergunning.
	Toekomst voor het veenweidelandschap.	Ontwikkelen van draagvlak binnen en buiten de gemeente. Zichtbaar maken van de agrarische hoofdtaak
	Nader uitwerken Omgevingsvisie en effectuering in Ruimtelijke Opgaven Zoeterwoude en actief deelnemen aan provinciale regiegroepen	Bij de evaluatie van de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma bepalen of deze aanpassingen nodig heeft voor de agrarische en landschappelijke bedrijvigheid in ons gebied. En deze aanpassingen inbrengen in de nieuwe Omgevingvisie en Omgevingsprogramma.
Behoud van de cultuurhistorische waarden.	Bescherming van de cultuurhistorische landschapswaarden en bouwwerken in beleid, beheer en communicatie.	Waar mogelijk en wenselijk deelnemen aan (regionale) initiatieven en/of deze faciliteren. Met name door Holland Rijnland en Bestuurlijk Platform Groene Hart/ NOVEX.
	Uitvoering monumentenbeleid.	Op verzoek groenadvies geven aan eigenaren en intern bij het beoordelen van aanvragen.

Biodiversiteit

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Het vergroten van biodiversiteit in Zoeterwoude.	Projecten uitvoeren waarin we doelstellingen op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit behalen.	Gemeentelijk groenvakken en parken/ terreinen: toepassen van beheer en beplanting die de biodiversiteit vergroten..

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
		<p>Initiatieven van de inwoners, ondernemers en bedrijven voor het vergroten van de biodiversiteit en waar mogelijk promoten.</p> <p>In regionale samenwerkingsverbanden bijdragen aan beleid en projecten die de plattelandsnatuur en biodiversiteit bevorderen.</p>

Recreatie

Vanuit de goede basis die we de voorgaande jaren hebben gelegd gaan we in 2024 aan de slag met het opstellen van nieuw recreatie- en promotie beleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Daarbij hebben we aandacht voor de bestaande recreatieve en promotievoorzieningen en voor nieuwe speerpunten zoals verblijfsrecreatie, nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied en wensen van ondernemers.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
Zoeterwoude is aantrekkelijk voor (dag)recreanten.	Zoeterwoude is toegankelijk en aantrekkelijk voor fiets-, wandel-, vaar- en skeelerverkeer.	Website en facebookpagina www.ontdekzoeterwoude.nl beheren, onderhouden en promoten.
		In standhouden van het recreatieve netwerk met onder andere de Boerenkaasroute, Fietsknooppunten en ontsluiten van culturele informatie over de route.
		Limes routes: ontwikkelingen volgen en waar mogelijk aanhaken.
	Er is draagvlak voor behoud van het landelijk gebied van Zoeterwoude bij omwonenden en recreanten.	Uitbouwen beleid en uitvoering recreatie- en promotie Zoeterwoude, inclusief de regionale samenwerking op dit gebied.

3A.2 Economische Zaken

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof.

Omschrijving van het programma

In dit programma ligt de focus op het opstellen van randvoorwaarden voor een gunstig en duurzaam ondernemersklimaat, werkgelegenheid en het optimaliseren van de detailhandelsvoorzieningen in de gemeente.

We stimuleren het ondernemersklimaat in Zoeterwoude en de regio

Zoeterwoude kent naar verhouding veel bedrijvigheid. Het aantal banen per 100 inwoners is meer dan twee keer zo hoog als in andere gemeenten in de regio. In de ranglijst van economische toplocaties, die jaarlijks wordt gepubliceerd door Elsevier, stond Zoeterwoude in 2022 op een derde plaats in Zuid-Holland (in Nederland op plaats 17). En daar zijn we trots op!

Een goed ondernemersklimaat is van meer dan plaatselijk belang. Daarom werken we samen met de gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Voorschoten aan de Economische Agenda van de Leidse regio. Dat doen we onder de naam Economie071.

Dienstverlening gemeente

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2024
Dienstverlening door de gemeente is naar tevredenheid van de ondernemers.	De ondernemerstevredenheid is minimaal een 7.	Blijven peilen en monitoren. Bijvoorbeeld met landelijk MKB-onderzoek en periodiek de lokale Ondernemerspeiling De rol van de bedrijfscontact-functionaris verder verbeteren
	Inzet van nieuwe (digitale) communicatiemiddelen.	Onderzoeken of bijvoorbeeld de ondernemerspagina op onze website uit te breiden is met meer informatie over ondernemen in Zoeterwoude en mogelijkheden om online aanvragen te doen.
	Regelmatig overleg met organisaties van ondernemers.	Bestaande overleggen en samenwerking met vertegenwoordigers van bedrijventerreinen (Heineken, Grote Polder) en winkelgebieden (Rijneke Boulevard) voortzetten. Overleg met Ondernemersvereniging Zoeterwoude (OVZ) en andere bedrijventerreinen zoals Keer-weer en Oosthoek beter organiseren.

Werklocaties

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2024
Bedrijventerreinen, kantorenlocaties en winkelgebieden zijn vitale werklandschappen, deels van regionale betekenis.	De gemeente neemt actief deel in regionale programma's die, gebaseerd op een regionale visie, de werklandschappen up-to-date houden.	Voortzetten diverse projecten met de Leidse regio in Economie071-verband. In 2024 is zowel de bedrijventerreinstrategie van zowel Economie071 als van Holland Rijnland geactualiseerd.
	De gemeente stimuleert het up-to-date houden van bedrijventerreinen en kantorenlocaties.	Voor de Keer-weer is het ontwikkelkader in 2024 klaar, en verwachten we de eerste initiatieven van pandeigenaren. Herontwikkeling bedrijfspanden met toevoegen van woningen is hier de zichtlijn, gebaseerd op de gebiedsvisie uit 2021.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2024
		Begin 2024 weten we of een regionale herontwikkelingsmaatschappij (RHOM) haalbaar is in de Leidse regio. De rol en inbreng van Zoeterwoude wordt in 2024 duidelijk.
Het winkelaanbod is van goede kwaliteit en afgestemd op de wensen van de lokale en regionale consument.	In Zoeterwoude-Rijndijk verbetert het winkelaanbod voor dagelijkse boodschappen.	De nieuwe supermarkt opent begin 2024. Aanvullend willen we ook ruimte voor standplaatsen mogelijk maken in de buurt van het nieuwe centrum.
	In overleg met inwoners en ondernemers verbeteren we de uitstraling en het gebruik van het dorpsplein.	Het schetsontwerp van begin 2023 wordt waarschijnlijk in 2024 uitgevoerd. Verruimen aantal dagen en tijdblokken standplaatsen op het dorpsplein.

De werklocaties die we in onze gemeente kennen zijn bedrijventerreinen, kantorenlocaties en winkelgebieden. Daarnaast bestaat een groot deel van het oppervlakte van onze gemeente uit agrarisch werklandschap. Het agrarisch werklandschap is ondergebracht in Programma 3A.1, Groene Hartbeleid. Hier vindt ook het grootste deel van recreatie en toerisme plaats (inclusief het Recreatief Transferium).

We verwachten de eerste plannen op bedrijventerrein Keer-weer in 2024

Eind 2021 is de gebiedsvisie Keer-weer vastgesteld. Deze visie gaat over het gebied Keer-weer, "het eiland", Miening en Europaweg. Hierin is het scenario "gemengd woon-werkgebied" gekozen. Eind 2023 is het ontwikkelkader voor de Keer-weer klaar. Perceel Europaweg 2 is in 2023 een apart project geworden. Hier heeft een ontwikkelaar plannen voor woningbouw. Meer informatie over beide projecten is te lezen in paragraaf 3A.7 Ruimtelijke Ontwikkeling.

Begin 2024 weten we of een Herontwikkelingsmaatschappij Bedrijventerreinen Economie071 (RHOM) haalbaar is

In het najaar van 2023 onderzoeken de zes gemeenten in Economie071-verband of het oprichten van een regionale herontwikkelingsmaatschappij (RHOM) haalbaar is. Ook zal worden gekeken naar de optimale organisatie- en besturingsstructuur. Een RHOM zou een oplossing kunnen zijn voor Zoeterwoude om de mismatch tussen de ruimtevraag van bedrijven op de Grote Polder en de vastgoedmarkt aan te kunnen pakken.

Begin 2024 is bekend of een RHOM haalbaar is. Er volgt dan een go/no go-moment voordat de regio eventueel verder gaat met een uitwerkingsfase. Zichtlijn bij een vervolgfase is dat er vanuit in - elk geval - economische zaken voldoende capaciteit beschikbaar is.

We onderzoeken samen met gemeente Alphen aan den Rijn een nieuw bedrijventerrein Barrepolder Oost

Een nieuw bedrijventerrein, dat grotendeels op het grondgebied van Alphen aan den Rijn ligt, biedt kansen voor zowel Zoeterwoude als de Leidse regio. De ruimte voor bedrijven in onze regio is namelijk schaars. In 2022 is de gemeente Alphen aan den Rijn gestart met het mogelijk maken van bedrijventerrein Barrepolder-Oost. Hier is ook het regionale 150kV-station gepland. De ontsluiting van dit terrein is voorzien via het terrein van Heineken. Ambtelijk wordt hierover tussen beide gemeenten sindsdien afgestemd. Eind 2023 zijn intentieovereenkomst tussen alle partijen (inclusief grondeigenaren) getekend, en begin 2024 moet het ontwikkelkader voor de Barrepolder klaar zijn. De ontwikkelingen op het Heinekerrein maken onderdeel uit van een integraal plan voor de hele Barrepolder.

In 2024 leggen we mantelbuizen aan om glasvezel in het buitengebied mogelijk te maken

De aanleg moest eigenlijk in 2023 starten. Dit is niet gelukt omdat de eerste twee aanbestedingsrondes helaas geen geldige inschrijvingen opleverden. Een derde, eenvoudiger uitvraag loopt tot begin oktober. We verwachten daarna een aannemer te kunnen selecteren. De aanleg zou dan in 2024 moeten plaatsvinden, in

elk geval zo snel mogelijk. De raad stelde in 2022 een krediet beschikbaar van € 1.670.000 voor de aanleg van mantelbuizen voor onder andere glasvezel. Hiermee kan de gemeente mantelbuizen aanleggen, waarna een marktpartij in deze buizen glasvezel kan aanleggen. Alleen op die manier is aanleg van glasvezel in het buitengebied rendabel.

Het centrumgebied Verde Vista Meerburg is begin 2024 klaar

De supermarkt in het centrumgebied opent in februari 2024. We stimuleren dat er naast de supermarkt een goed aanbod komt in de andere commerciële ruimte(n) in het nieuwe centrum. Ook willen we in de buurt van het Molenplein de mogelijkheid bieden voor één of meer standplaatsen op meerdere dagen. Dit zorgt voor meer levendigheid in het centrum en een gevarieerd aanbod voor het winkelpubliek.

Fase 1 van project "Een vitaal dorpscentrum" in uitvoering in 2024

Na diverse sessies met bewoners, ondernemers en pandeigenaren is er in 2022 een schetsontwerp vastgesteld voor het dorpscentrum. Dit gaat met name over de openbare ruimte, waaronder afvalinzameling en parkeren beter worden geregeld. De eerste fase (Dr. Kortmannstraat, parkeerterrein ter hoogte van de Loethe) wordt eind 2023 in gang gezet. In de tweede fase is ook ruimte voor (her)ontwikkeling rond het dorpsplein, maar het is nog niet duidelijk wanneer fase 2 kan starten.

3A.3 Vergunning, handhaving, toezicht

Verwachte legesaanvragen voor 2024

Voor 2024 is de verwachting dat het aantal aanvragen vergeleken met 2023 gelijk blijft of daalt. Een daling is te verwachten als per 1 januari 2024 de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking treedt. De Eerste kamer motie 34 453 van het lid Crone C.S van 11 juli 2023 zou nog invloed kunnen hebben op de datum van invoering van de Wkb. Voor de begroting gaan wij hier niet vanuit. Door invoering van de Wkb verandert de wijze van vergunningverlening. De inschatting is dat het aantal aanvragen hierdoor met ongeveer 50% afneemt voor het bouwtechnisch deel. Hiervoor in de plaats komen bouwmeldingen, waar de gemeente geen leges voor in rekening mag brengen. De welstandsbeoordeling en de beoordeling over vervuiling van de bodem verschuift naar de omgevingsplanactiviteit. Om die reden is het tarief voor de behandeling van de bouwactiviteit gesplitst van 1,8% van de bouwkosten in:

- 0,36% van de bouwkosten voor het bouwtechnisch deel; en
- 1,44% van de bouwkosten voor het omgevingsplan deel.

De definitieve vaststelling van deze tarieven moet nog gebeuren. Voor de begroting is hier al wel rekening mee gehouden.

De legesopbrengst voor het in behandeling nemen van aanvragen om vergunning varieert per jaar sterk

Wij kunnen deze niet goed ramen. Er is namelijk nog onzekerheid over de datum van invoering van de Wkb en de inhoud van de Tarieventabel 2024 is namelijk nog niet bekend/vastgesteld. Geplande legesopbrengsten kunnen ook doorschuiven naar een ander jaar. Dat kan een grote invloed hebben op de raming die hieronder staat. De legesopbrengsten van de projecten in het overzicht gaan uit van de opzet van de werkversie van de Tarieventabel 2024 met een voorzichtige inschatting wat de gevolgen zijn van de invoering van de Wkb per 1 januari 2024.

Legesopbrengsten 2024

Naam project	Omschrijving project	Schatting bouwkosten exclusief btw	Artikel Tarieventabel	Tarief	Schatting leges
Europaweg 2	appartementencomplex met 6 sociale huurwoningen	€ 900.000	2.5	n.v.t.: activiteit is nog niet in 2024 verwacht	

Naam project	Omschrijving project	Schatting bouwkosten exclusief btw	Artikel Tarieventabel	Tarief	Schatting leges
			2.6	1,44%	€ 12.960
Europaweg 2	7 rijtjeswoningen, 4 tweekappers en 3 vrijstaande woningen	€ 3.100.000	2.5	n.v.t.: project valt onder de Wkb	
				1,44%	€ 44.640
Nassaulaan	appartementencomplex met 8 woningen	€ 1.400.000	2.5	0,35%	€ 5.040
				1,44%	€ 20.160
Het Avontuur	uitbreiden van het schoolgebouw	€ 1.000.000	2.5	0,35%	€ 3.600
				1,44%	€ 14.400
Overige aanvragen			2.5	Schatting: € 650,00 / maand	€ 7.800
			2.6	Schatting: € 5.350 / maand	€ 64.200
Totaal					€ 172.800

Toelichting artikel Tarieventabel:

- artikel 2.5 = leges bouwactiviteit (bouwtechnisch deel)
- artikel 2.6 = leges omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken bouwwerk (ruimtelijk deel)

Omgevingsvergunningen en meldingen de afgelopen jaren

Wabo activiteit	2021	2022	Schatting 2023
Bouwen	76	75	58
Werk of werkzaamheid	7	1	12
Afwijking bestemmingsplan	36	27	24
Brandveilig gebruik	2	0	2
Monumenten	4	6	1
Slopen volgens ruimtelijke regels	1	2	4
Weg aanleggen	2	0	0
In/Uitrit	9	6	8
Kappen	17	13	3
Reclame	4	1	0
Roerende zaken opslaan	0	1	0

Bouwbesluit activiteiten	2021	2022	Schatting 2023
Melding brandveilig gebruik	0	0	0
Ontheffing van het Bouwbesluit	2	2	0
Totalen	160	134	112
In al of niet meervoudige aanvragen	110	101	80
Waarvan met uitgebreide procedure met een verklaring van geen bedenkingen of coördinatieregeling	1	0	2

Voor toezicht en handhaving:

Zie de paragraaf Handhaving

3A.4 Omgevingswet

De Omgevingswet treedt in werking per 1 januari 2024

In 2023 is het koninklijk besluit genomen om de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te voeren. 2023 stond in het teken van voorbereiden op en oefenen in de geest van de Omgevingswet. Mocht de Omgevingswet, om wat voor reden dan ook, niet of later in werking treden, dan heeft dit financiële consequenties.

Vergunningverlening gaat volgens de nieuwe wet

Dit geldt voor het hele proces: vooroverleg en beantwoording van vragen bij het omgevingsloket, behandeling en advisering over vergunningaanvragen en toezicht en handhaving. Bovendien treedt naast de Omgevingswet ook de Wet kwaliteitsborging in de bouw in werking. Ondanks het testen en oefenen in de voorbereidingsfase heeft deze nieuwe manier van werken impact. 2024 staat in het teken van het opdoen van de eerste ervaringen en bijsturen indien nodig. Uitgangspunt blijft dat deze werkzaamheden gedekt worden door legesinkomsten.

We gaan aan de slag met de nieuwe instrumenten

Hieronder vallen de omgevingsvisie, het omgevingsplan en toepasbare regels. De omgevingsvisie is vastgesteld en is de basis voor het ja, mits-kompas dat we gebruiken om samen met initiatiefnemers te werken aan gemeentelijke doelen. Het omgevingsplan wordt de komende jaren stap voor stap een plan voor de hele gemeente. De deadline daarvoor is 2032. In 2023 is de eerste stap in de besluitvorming over het landelijk gebied genomen. De eerste toepasbare regels stellen we per 2024 beschikbaar.

Misschien wordt de Omgevingswet ingevoerd met Tijdelijke Alternatieve Maatregelen

Als het landelijke digitale stelsel nog onvoldoende stabiel werkt kan de Omgevingswet in werking treden met beperkte digitale eisen: Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's). Gemeentes kunnen dan gedeeltelijk (met name voor ontwikkelingsprojecten) gebruik blijven maken van de huidige digitale eisen. Dit heeft voor ons geen financiële gevolgen omdat onze software met zowel de oude als de nieuwe eisen werkt. Wel is het dan zo dat initiatiefnemers daarover op tijd met hun adviesbureau een keuze moeten maken.

Het meerjarenbudget voor het maken en actualiseren van beleid is toereikend

Het maken van de regels van het omgevingsplan gaat samen met het aanpassen van toepasbare regels. Voor het actueel houden van de omgevingsvisie, het opbouwen van het omgevingsplan en het bijhouden van toepasbare regels is voor de komende jaren een structureel budget opgenomen.

Voor de transitiekosten in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet zijn beperkte middelen van het Rijk ontvangen via het gemeentefonds voor een bedrag van €137.000. Dit bedrag is bij de Slotwijziging 2022 toegevoegd aan de reserve Omgevingswet en is nog beschikbaar om in te zetten voor incidentele invoeringskosten in 2024.

3A.5 Volkshuisvesting

Wij actualiseren de woonvisie in 2024

Bij de vaststelling van de evaluatie van de woonvisie Zoeterwoude 2025 door de raad op 18 februari 2021 is vastgesteld dat de woonvisie in 2024 wordt geactualiseerd. Wij hebben daarvoor een bedrag van € 25.000 gereserveerd in de begroting. De actualisatie moet ons een toekomstig inzicht geven in de opgave waar wij als gemeente voor staan, welke woningbouwopgave hebben wij kwantitatief, kwalitatief en voor welke aandachtsgroepen hebben wij een uitdaging.

Wij stellen 2/3e betaalbaarheid bij nieuwbouwwontwikkelingen per 2024

Op 28 juni 2023 heeft het algemeen bestuur van Holland Rijnland de nieuwe Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023 vastgesteld, waarin nieuwe uitgangspunten en beleidskaders voor het wonen zijn vastgelegd. Als uitgangspunt bij nieuwbouwwontwikkelingen wordt 2/3e betaalbare woningen gehanteerd. Het betaalbare segment bestaat uit sociale huur, middenhuur (tot ruim € 1.000) en betaalbare koop onder € 355.000. Het streven van de minister voor VRO en GS luidt dat elke gemeente toegroeit naar minimaal 30% sociale huur in de bestaande voorraad, zowel in regionaal verband als per gemeente. In onze regio sturen wij hierop via de Regionale Woonagenda.

Wij hebben de regionale beleidskaders doorvertaald naar de 'Verordening sociale woningbouw en middensegment' en in de 'Doelgroepenverordening', met als voorwaarden 30% sociale huur, 35% middensegment en 35% vrije ontwikkeling. Als de raad daar afzonderlijk mee instemt, dan verwachten wij per 1 januari 2024 deze voorwaarden toe te passen op onze nieuwbouwprojecten.

Het woningbouwprogramma 2023-2026 leidt tot een woningvoorraad tussen de 4.754 en 4.848 woningen

Zoals blijkt uit onderstaand overzicht neemt onze woningvoorraad tot en met 2026 toe met 810 tot 904 woningen. Dat is inclusief 550 woningen voor de gemeente Leiden die in VVM worden ontwikkeld. Als de 550 woningen in mindering worden gebracht op ons eigen woningbouwprogramma, dan blijft er een woningbouwprogramma over van 260 tot 354 woningen. Dit aantal overschrijdt licht de Zoeterwoudse woningbehoefte van 260 woningen zoals blijkt uit ons woningbehoefteonderzoek 2023 van 11 april 2023.

Voor de periode na 2026 moeten we nadenken over woningbouwlocaties en plannen maken om in de woningbehoefte te kunnen voorzien. Daar moet de actualisatie van de woonvisie in 2024 meer inzicht in geven.

Overzicht woningbouwplannen

Project	2023	2024	2025	2026
Zwethof	12	31		
Swetterhage				PM
Weidelaan		23		
Europaweg 2			20	
Kerklaan/Ambachtsherenweg				47
Hoge Rijndijk 48a-h	34			
Hoge Rijndijk 103			12	
VVM (Centrum)	150			
VVM (ABC)		400		
Hans Ecklplein				18 / 100
Nassaulaan 34/36				9 / 15
Kopperwetering 3			18 / 24	
Kopperwetering 5		36		
Totaal	196	490	50 / 56	74 / 162

Toelichting op de woningbouwplannen

Woningbouwontwikkeling bij Swetterhage blijft onzeker

Swetterhage heeft een wijzingsbevoegdheid in bestemmingsplan voor een groot aantal woningen. De verwachting is dat er een beperkte behoefte aan zelfstandige woningen is op Swetterhage. Binnenkort voeren wij gesprekken met Swetterhage over de woningbehoefte. Daarom hebben wij daarvoor een PM opgenomen in de tabel.

De ontwikkeling Hans Ecklplein biedt kansen voor (extra) sociale woningbouw

Het Hans Ecklplein wordt ook als mogelijke ontwikkelingslocatie gezien, waar een groot aantal sociale woningen kunnen worden ontwikkeld. Deze ontwikkeling wordt nader toegelicht bij Ruimtelijke ontwikkeling (3A.7).

Bij de ontwikkeling Europaweg 2 neemt Rijnhart wonen 13 van de 20 woningen over van de ontwikkelaar

Voor de Europaweg 2 hebben Jobo aannemersbedrijf en Rijnhart Wonen de intentie uitgesproken dat Rijnhart Wonen 13 van de 20 woningen overneemt voor de ontwikkeling van sociale huur en middenhuur in het project.

De transformatie van Kopperwetering 3 en 5 komt nog niet van de grond

Voor de Kopperwetering 3 is de ontwikkelaar zich aan het beraden met welke partij hij in zee wil om de opgave van sociale huur vorm te geven. Voor de Kopperwetering 5 heeft de ontwikkelaar een omgevingsvergunning aangevraagd voor een transformatie naar 36 appartementen. De ontwikkeling van Hoge Rijndijk 103 is onzeker, mede vanwege de volkshuisvestelijke voorwaarden

Voor de ontwikkeling aan de Keer-weer gaan we voor de doelgroep starters/jongeren

Voor de Keer-weer wordt een ruimtelijk ontwikkelkader voorbereid waarin een ontwikkeling van wonen en werken verder wordt uitgewerkt. Gelet op de locatie en de combinatie van wonen/werken streven wij bij deze ontwikkeling naar een woonprogramma voor de doelgroep jongeren/starters.

Wij hebben (nog) voldoende krediet beschikbaar voor de startersleningen in 2024

Gelet op ons woningbouwprogramma voor 2024 verwachten wij voldoende krediet te hebben voor het verlenen van startersleningen. In 2024 worden er woningen opgeleverd in het segment tot betaalbare koop, waar startersleningen voor aangevraagd kunnen worden. Als blijkt dat er meer krediet nodig is, volgt er een separaat voorstel aan de raad.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Woningbezit onder starters stimuleren.	Startersleningen verstrekken.	Informatie verstrekken.
		Aanvragen startersleningen in behandeling nemen en toetsen aan verordening.
		Aanvragen afstemmen met SVn (uitvoerend orgaan).
		Toe-/afwijzingsbrieven verzorgen op basis van de verordening.
	Financiën beschikbaar stellen voor de verstrekte lening.	

De gemeente stopt met de Blijverslening

Op 24 februari 2022 besloot de raad om de Blijverslening voor een periode van twee jaar in stand te houden. Hierbij is aandacht gevraagd voor het bevorderen van de bewustwording van de Blijverslening voor de doelgroep. In de periode van september 2022 tot en met voorjaar 2023 hebben wij een bewustwordingscampagne gevoerd door periodiek de Blijverslening via verschillende media onder de aandacht te brengen. Dat heeft niet geleid tot enig resultaat of aanvraag. Er volgt daarom separaat een voorstel om de Blijverslening af te schaffen.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Bevorderen van langer zelfstandig thuis wonen door de beschikbaarheid van blijversleningen.	Stimuleren van ouderen om hun woning preventief aan te passen.	Een voorstel aan de raad voorleggen om de Blijverslening af te schaffen.

3A.6 Grondzaken

Omschrijving van het programma

In dit onderdeel worden alle grondzaken besproken die niet onder de andere programma-onderdelen vallen: het beheer van panden en gronden in bezit bij de gemeente en de verkoop van snippergroen, parkeerplaatsen en nutsvoorzieningen. Het beleid voor aan- en verkopen staat verwoord in de Nota grondbeleid, welke wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
We nemen of houden gemeentelijk eigendom in bezit als dat noodzakelijk is voor het functioneren van de openbare ruimte, of om invulling te geven aan een sociaalmaatschappelijke doelstelling.	We exploiteren vastgoed.	We innen huur en beheren het vastgoed.
		We onderzoeken de mogelijkheden het vastgoed af te stoten.
	We verkopen snippergroen, parkeerplaatsen en grond voor nutsvoorzieningen.	Aanvragen verkoop toetsen we aan het beleid
		Incidentele verkopen.

We exploiteren in principe alleen vastgoed met een sociale of maatschappelijke functie

Het beleid is om ons vastgoed zoveel mogelijk af te stoten. Er zijn nog enkele panden die we exploiteren.

We werken mee aan de verkoop van snippergroen, parkeerplaatsen en grond voor nutsvoorzieningen

We gebruiken voor de verkoop het beleid dat is beschreven in de Nota Grondbeleid. De verkoop van objecten levert een incidentele bijdrage aan de begroting. Deze opbrengst is afhankelijk van het aantal verzoeken dat wij krijgen. De behandeling brengt ook kosten met zich mee en brengen we ten laste van de opbrengsten van de verkopen.

3A.7 Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof.

Omschrijving van het programma

In het ruimtelijk domein zijn er grote ambities en uitdagingen. Zoeterwoude wil hieraan bijdragen. We kunnen en willen dit niet alleen en daarom werken we samen onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Op provinciaal niveau werken we aan de ruimtelijke puzzel om een stevige gesprekspartner als regio te zijn richting het Rijk. In Holland Rijnland werken we aan een regionale investeringsagenda op verschillende thema's als het toekomstbestendig maken van het Groene hart (duurzame landbouw, bodem, infrastructuur en nieuwe verdienmodellen), toevoegen woningen aan onze woningvoorraad, duurzaamheid, mobiliteit, campusontwikkeling en mobiliteitsplein. Ook werken we aan strategie om deze opgaven te financieren.

De komende jaren resulteert het bovenstaande zich in een groot aantal projecten in Zoeterwoude. Deze projecten zijn opgenomen en geprioriteerd in de agenda Ruimtelijke Ontwikkelingen Zoeterwoude. We kunnen niet alles op hetzelfde moment zodat een fasering noodzakelijk is. Halfjaarlijks informeren we de gemeenteraad over de voortgang van deze projecten.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Integraliteit ontwikkelingen bewaken.	Opstellen/herzien Agenda Ruimtelijke Ontwikkelingen Zoeterwoude (ROZ).	Met de agenda ROZ toetsen we of (nieuwe) projecten passen binnen de omgevingsvisie en het coalitieakkoord en maken we een prioritering op basis van beschikbare ambtelijke capaciteit en middelen.
Wonen 2/3e Betaalbaarheid van nieuwbouwwoningen voor starters, jongeren en bijzondere doelgroepen.	260 woningen, doelgroepen jongeren, senioren en betaalbaar. Wij stellen 30% sociale huurwoningen en 35% middensegment (middeldure huurwoningen, sociale, goedkope of betaalbare koopwoningen) als voorwaarde bij nieuwbouw ontwikkelingen.	Ontwikkeling van Verde Vista Meerburg, Weidelaan, Hans Eckplein, Nassaulaan, Keer-weer, Europaweg 2. Het realiseren van flexwoningen.
Gezondheid	Gezonde Leefomgeving.	Klimaatadaptatie nieuwbouwplannen, vergroten biodiversiteit nieuwbouwplannen.
Bereikbaarheid	Verbeteren bereikbaarheid Hoge Rijndijk.	Ongelijkvloerse kruising/Burgemeester Smeetsweg.
Spelen	In alle ruimtelijke plannen rekening houden met spelen voor de verschillende doelgroepen.	Bij projecten maakt spelen integraal onderdeel uit van de ontwerpogave.
Onderwijs	Nieuwbouw nieuwe Bernardus: schoolgebouw, schoolplein en herstructurering openbare ruimte. Uitbreiding basisschool het Avontuur.	Projectleiding nieuwbouw, bouwrijp maken bouwlocatie, herinrichting openbare ruimte incl. Oranjelaan. Projectleiding planuitwerking uitwerking uitbreiding Avontuur

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Voorzieningen	Minimaal het in stand houden van voorzieningen. Maximaal het vergroten van voorzieningen.	Project een vitaal dorpscentrum.
Bedrijventerreinen	Bedrijvigheid in (en nabij) Zoeterwoude faciliteren en voorzieningen voor ondernemers verbeteren.	Herstructurering Keer-weer, Barrepolder-Oost

Projecten

Het project Flexwonen is een speerpunt van het college

In het coalitieakkoord is vastgesteld dat er voldoende woningen moeten zijn voor de lokale bevolking als ook voor doelgroepen als starters, jongeren, ouderen, statushouders en spoedzoekers. Om iets te doen aan het woningprobleem is het project Flexwonen opgestart. De gemeente Zoeterwoude heeft de wens om 50 tot 150 flexwoningen te plaatsen voor de tijdsduur van in totaal 15 tot 20 jaar waarvan 30% sociale woningen. Het Plan van Aanpak is inmiddels vastgesteld. In de zomer van 2023 is een enquête gehouden om geschikte locaties te vinden, draagvlak te creëren en te achterhalen wat bewoner belangrijk vinden. Domein Ruimtelijke Ontwikkeling onderzoekt welke locaties haalbaar zijn binnen de Programmabegroting 2024-2027. Uit overleg met de provincie is gebleken dat er buiten BSD beperkte mogelijkheden zijn. Na het opstellen van een shortlist van mogelijke locaties onderzoeken we de haalbaarheid van elke locatie.

Project Keer-weer is in volle gang

De Visie Keer-weer is samen met het voorbereidingsbesluit en een bestuursopdracht door de raad vastgesteld in 2021. Er is in 2022 een verkeersonderzoek uitgevoerd, deze is door de raad vastgesteld. In augustus is een opdracht uitgezet om een ruimtelijk ontwikkelkader voor de Keer-weer op te stellen. In samenwerking met de ondernemers en omwonenden zal dit kader begin 2024 worden opgeleverd en vastgesteld. Hierin staan de kaders waarbinnen pandeigenaren een herontwikkeling van hun pand mogelijk kunnen maken. Sloop - nieuwbouw of herontwikkeling, met toevoeging van woningen boven bedrijfsunits bijvoorbeeld. Er is voldoende voorbereidingskrediet beschikbaar om dit mogelijk te maken. Bij ontwikkelingen worden de kosten via een samenwerkingsovereenkomst geregeld. Perceel Europaweg 2 is in 2023 een apart project geworden. Hier heeft een ontwikkelaar plannen voor woningbouw.

Voor de ontwikkeling van circa 20 woningen aan Europaweg 2 is een IOK getekend

Deze ontwikkellocatie was in eerste instantie onderdeel van de Visie Keer-Weer. De grondeigenaren willen in samenwerking met een ontwikkelaar het terrein ontwikkelen. Hiervoor willen ze (zelf) een nieuw omgevingsplan opstellen en aan ons ter vaststelling voorleggen. Rijnhart Wonen is betrokken voor het deel sociale huur. Inmiddels is voor de bouwvak de IOK (intentieovereenkomst) getekend. Dit houdt in dat gezamenlijk de mogelijkheid van een ontwikkeling op deze locatie wordt onderzocht.

Aan de Nassaulaan komen sociale appartementen

Dit wordt onderzocht samen met Rijnhart wonen op de locatie van de plot van de twee gemeentelijke woningen aan de Nassaulaan. Er zijn ook ingrepen in de openbare ruimte nodig. De eerste schetsen voor de nieuwbouw zorgden voor veel reacties van omwonenden. Nieuwe ontwikkeling hierbij is de hindercirkel van de bedrijven op bedrijventerrein Grote polder. Er wordt gewerkt richting een SOK die niet eerder dan Q4-2023 wordt verwacht. Doel is de grond te verkopen aan Rijnhart wonen die het project zal ontwikkelen. In de SOK zullen we ook afspraken maken over verdeling van kosten en taken m.b.t. de openbare ruimte.

Er wordt onderzocht of er sociale woningbouw mogelijk is op het Hans Eckplein

In de ontwikkeling Verde Vista zijn volgens de gemeente circa 15 of sociale woningen te weinig gebouwd, de ontwikkelingsmaatschappij Meerburg (OMM) is het hier niet mee eens. Er wordt gekeken naar de parkeerplaats van Voetbalvereniging Meerburg om hier o.a. deze woningen alsnog te realiseren.

Nieuwbouw Bernardusschool Zoeterwoude-Rijndijk

De Bernardus school is een primaire onderwijsinstelling in de gemeente Zoeterwoude. De huidige Bernardusschool is gedateerd. Daarnaast geven de leerlingprognoses aan dat het aantal leerlingen op de Bernardusschool de komende jaren fors toeneemt. Daarvoor is het huidige gebouw te klein. In opdracht van de gemeente heeft de Bernardus middels bouwheerschap een projectmanagement bureau gecontracteerd om het project te begeleiden. Het project voor de nieuwbouw bevindt zich momenteel in de contractvormingsfase (aanbestedingsfase). Het ontwerp is opgesteld door Brique architecten onder begeleiding van de gebruikers. Planvorming gaat uit van verschillende fases, waarbij in eerste instantie de nieuwbouw wordt gerealiseerd en vervolgens het bestaande schoolgebouw wordt gesloopt. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de openbare inrichting aan te laten sluiten op het schoolplein. In het proces van realisatie en het schoolplein heeft de gemeente een toetsende rol. De gemeente kijkt dus vanaf de zijlijn mee of het lukt om doelstellingen te behalen binnen de financiële kaders.

Permanente uitbreiding Het Avontuur voorbereiden

Het Avontuur (de Buitenplaats) is een schoolgebouw met de primaire onderwijsinstelling het Avontuur. In het gebouw zitten ook een Kindcentrum en SKZ gevestigd waardoor meerdere functies samenkomen in het gebouw. Het aantal leerlingen van het Avontuur zal de komende jaren verder stijgen. Dat geven de leerlingprognoses aan. De aanvraag voor de uitbreiding is officieel goedgekeurd door gemeente. Het project bevindt zich momenteel in de haalbaarheidsfase.

3A.8 Duurzaamheid en Milieu

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
In 2050 energieneutraal.	Bijdragen aan het verduurzamen van Zoeterwoude en uitvoering geven aan de energietransitie.	Uitvoering geven aan de projecten Energiebesparing / Zon-op-daken, Grootchalige Opwek en VanGasLos. Verder brengen van Duurzame Mobiliteit.
		Formuleren van beleid t.a.v. circulaire economie.
		Samenwerking met lokale (vrijwilligers-)organisaties voorzetten.
In 2030 55% minder CO2-uitstoot (ten opzichte van 1990).	Het stimuleren van bewoners en ondernemers tot milieuvriendelijk gedrag en het nemen van duurzame initiatieven.	Communicatie en participatie over energiebesparing met bewoners en ondernemers onder andere via de GOED-krant.
		Communicatie en participatie over biodivers inrichten en beheren van de openbare ruimte en private gronden (onder andere via GOED-site en folders).
		Subsidie voor duurzame maatregelen in de woning en voor duurzame initiatieven voortzetten.
		Aanpak Inclusieve Energietransitie (energiearmoede) wordt voortgezet, met in 2022 en 2023 toegekende financiële middelen van het Rijk
		Uitvoering geven aan Lokale Aanpak Isolatie

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
	Het stimuleren van bedrijven en organisaties tot milieuvriendelijk beleid-/bedrijfsvoering.	Kantoren groter dan 100 m2 moeten sinds 2023 minimaal label C hebben (landelijke regelgeving). Inventarisatie en handhaving hiervan is belegd bij de ODWH.
		Aanbieden van (gratis) energiescans aan bedrijven en organisaties wordt voortgezet.
	Het faciliteren van duurzame opwek van energie.	Verwerken van participatie-uitkomsten over grootschalige opwek tot besluitvorming. Afhankelijk van besluit voorbereiden op initiatieven.
Klimaatbestendig Zoeterwoude.	We passen bij projecten klimaatadaptieve oplossingen toe. Dit doen we door werk-met-werk te maken. Per project bekijken we wat mogelijk en haalbaar is.	Klimaatadaptieve oplossingen in projecten meenemen en uitvoeren, zoals groen parkeren.
Verduurzamen eigen organisatie.	Verduurzaming eigen vastgoed en duurzame inkoop (uitvoering Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen). Stimuleren verduurzamen maatschappelijk vastgoed.	Uitvoeren beleid voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
		Vastleggen beleid voor duurzame inkoop.
		Voortzetten stimuleren energiebesparing maatschappelijk vastgoed.
Bestaande wijken van het gas af.	Rijndijk aardgasvrij 2030 conform Transitievisie Warmte Zoeterwoude	Verwerken van besluit over duurzame warmte in Rijndijk (eind 2023). Herziene versie van de Transitievisie warmte vaststellen.
		Eventuele initiatieven in andere wijken ondersteunen
	Aardgasvrije transformaties.	De gemeente onderzoekt hoe transformaties en renovaties van bestaande panden aardgasvrij uitgevoerd kunnen worden.
Electriciteitsvoorziening Leidse Regio.	Duurzaam en toekomstbestendige elektriciteitsvoorziening in de Leidse Regio. Voldoende en kwalitatief goede 150kV en 50kV stations en een goede ondergrondse infrastructuur voor energie.	Nieuwe regionale 150kV station komt in Alphen aan den Rijn en grenzend aan Zoeterwoude (Barrepolder-Oost). Samenwerking op dit onderwerp met Alphen aan den Rijn is noodzakelijk.
		Onderzoek naar drukte in de ondergrond is uitgevoerd. Deze informatie wordt gebruikt om gesprekken met nutsbedrijven te voeren en ordening in de ondergrond mogelijk te maken.
Warmtevoorziening Leidse Regio.	Duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening in de Leidse Regio met de minst maatschappelijke kosten.	Afhankelijk van besluit eind 2023 over duurzame warmte Rijndijk wordt de samenwerking voortgezet, met focus op deelproject Leiderdorp-Zoeterwoude.
Transparantie voor bestuur en bewoners/gebruikers.	Het Programma Energietransitie is een complex en uitgebreid programma met veel 'nieuwe' oplossingen en projecten. Transparantie is voor iedereen van belang.	Communicatieplan wordt herzien (jaarlijkse activiteit). Op alle mogelijke manieren wordt gewerkt aan informatierverspreiding en draagvlakvergroting onder bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit moet leiden tot samenwerking en zo tot het behalen van doelstellingen.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
		Ingezette middelen zijn onder andere de GOED-krant, de GOED-website en de Participatie-bakfiets.

Programma Duurzaamheid

Doelen en activiteiten staan beschreven in het programma Duurzaamheid. Het programma wordt deels uitgevoerd in de vorm van projecten en deels door het verduurzamen van bestaande activiteiten. De verschillende projecten en activiteiten staan hieronder beschreven.

Naar verwachting is eind 2023 een nieuwe Duurzaamheidsagenda gereed. Naast energietransitie (klimaatmitigatie) en klimaatadaptatie zal meer aandacht worden besteed aan circulaire economie.

We zetten de gemeentelijke subsidie om duurzaamheidsmaatregelen te stimuleren voort

Jaarlijks stelt de gemeente een bedrag beschikbaar voor subsidies aan bewoners voor het verduurzamen van hun woning én een bedrag voor duurzame initiatieven van Zoeterwoudse bewoners(organisaties) en ondernemers. De maatregelen die met deze subsidies worden uitgevoerd, leveren een bijdrage aan de doelen met betrekking tot de energietransitie (energiebesparing) en klimaatadaptatie en biodiversiteit. De budgetten komen ten laste van de Reserve Duurzaamheid die voor de duurzaamheidssubsidie is ingesteld. Naar het zich laat aanzien is deze Reserve na 2024 uitgeput. In de loop van 2024 wordt een besluit voorbereid over de Reserve Duurzaamheid en stimulerende maatregelen in 2025 en verder.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Voor klimaatadaptatie is in 2021 beleid vastgesteld. Hier wordt in 2024 verder uitvoering aan gegeven. Er wordt zoveel mogelijk werk-met-werk gemaakt om extra investeringskosten te minimaliseren.

Voor biodiversiteit verwijzen we naar 3A.1

Duurzame mobiliteit

Duurzame mobiliteit draagt bij aan de doelen van de energietransitie en is onderdeel van de RES Holland Rijnland. Voor Duurzame mobiliteit is in 2023 voor het eerst een plan van aanpak (A3 projectblad) vastgesteld, als onderdeel van het Programma Energietransitie. In 2023 is gestart met de ontwikkeling van een laadpalenbeleid.

Energiebesparing

Een belangrijke bijdrage aan de energiebesparing wordt geleverd door de gemeentelijke subsidieregeling voor duurzame maatregelen. Daarnaast worden projecten uitgevoerd binnen het Programma Energietransitie.

Programma Energietransitie

Het programma Energietransitie heeft als doel een energieneutrale gemeente te zijn in 2050

Het programma Energietransitie is gestart in 2019. In de vorm van verschillende uitvoeringsprojecten werken we aan het behalen van de doelen. Deze projecten staan hieronder beschreven. De doelstelling voor de CO2-uitstoot in 2030 is aangepast conform de aangescherpte doelstelling van het kabinet.

Projecten uit het programma Energietransitie

Wijkaanpak Zoeterwoude Rijndijk aardgasvrij 2030

In 2020 is het project gestart. Het is het eerste uitvoeringsproject waarbij met een wijkgerichte aanpak woningen aardgasvrij en verduurzaamd worden. Voor dit project zijn structurele middelen beschikbaar tot en met 2030: Rijksbijdrage aardgasvrije wijken. Daarnaast is voor het project Europese subsidie ELENA verkregen via de Provincie Zuid-Holland. Van deze ELENA subsidie resteert een budget waarvan nog gebruik kan worden gemaakt tot eind 2024.

Het project gaat in 2024 een andere fase in. In voorgaande jaren is het benodigde onderzoek gedaan en is een uitgebreid participatietraject doorlopen. Eind 2023 is de gemeenteraad gevraagd te besluiten welke warmtetechniek uitgewerkt gaat worden. Dit besluit is mede gebaseerd op een participatieproces waarbij inwoners van Rijndijk (De Goede Herder, Rijnegom en Hoge Rijndijk Oost) hun voorkeur uitspraken voor

de beschikbare warmtetechnieken: warmtenet, warmtepomp of waterstof. Vanaf 2024 gaat het project de uitvoeringsfase in.

Warmte Leidse Regio

Zoeterwoude werkt samen met de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Katwijk aan de warmtetransitie (SOK WLR). In dit samenwerkingsverband is een Plan van Aanpak opgesteld dat wordt uitgevoerd door een eigen programmaorganisatie en met een door de zes gemeenten beschikbaar gesteld budget (2 mln. waarvan de Zoeterwoudse bijdrage 62.000 euro bedraagt). Eind 2023 is bepaald of er opnieuw een samenwerking wordt aangegaan voor de vervolg periode van 2024 tot en met 2026.

Grootschalige opwek van electriciteit

In het najaar van 2023 wordt een participatietraject doorlopen waarin wordt onderzocht wat het draagvlak en de wensen zijn van Zoeterwoudse inwoners ten aanzien van de opwek van duurzame energie. Onderdeel van dit traject is een enquête onder de inwoners. Begin 2024 zal een beleidskader voor duurzame energie worden opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met het draagvlak onder de inwoners en de ruimtelijke inpasbaarheid.

Aanpak energiearmoede

De aanpak van energiearmoede (Inclusieve Energietransitie) wordt in 2024 voortgezet. Daarbij maken we gebruik van middelen die in 2022 en 2023 door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. Dit project wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met de energiecoaches en energieambassadeurs van de Gebiedscoöperatie Groener Zoeterwoude. Naast adviezen om in de woning energie te besparen worden producten voor kleine energiebesparende maatregelen ter beschikking gesteld (tochtstrips, radiatorfolie, led-lampen etc.) en zo nodig aangebracht.

Lokale aanpak isolatie

Onderdeel van het Nationaal Isolatie Programma (NIP) is de Lokale aanpak isolatie. In 2023 is hiervoor een aanpak geschreven en is subsidie aangevraagd bij het Rijk, voor de jaren 2023 en 2024. Deze subsidie is bedoeld om slecht geïsoleerde woningen (energielabel D,E,F,G) te helpen verduurzamen. Particuliere woningeigenaren worden hierbij ondersteund met advies over welke verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd kunnen worden, begeleiding bij het doen van subsidieaanvragen en de uitvoering van de maatregelen. De aanpak is afgestemd met de activiteiten die we al uitvoeren op het gebied van energiearmoede en energiebesparing. Er wordt samengewerkt met de Gebiedscoöperatie Groener Zoeterwoude en andere partijen. De gemeente moet hiervoor zelf een projectleider aanstellen. Daarvoor doen we in eerste instantie een beroep op het ELENA programma.

3A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/Beleidsindicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren			
Beleidsindicatoren Economie			
Functiemenging ¹	63,5%	68%	68%
Vestigingen (van bedrijven) ²	147	160	150
Beleidsindicatoren Duurzaamheid			
Hernieuwbare elektriciteit ³	nmb	nmb	nmb
Beleidsindicatoren Volkshuisvesting			
Nieuw gebouwde woningen ⁴	51	1,5	124
Demografische druk ⁵	74,7%	74,3%	67,8%

1 Bron: LISA, percentage - menging van wonen, werken, recreatie en detailhandel in gemeentelijke gebied

2 Bron: LISA, aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)

3 Bron: RWS, opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa, percentage

4 Bron: BAG, aantal per 1.000 woningen

5 Bron: CBS, percentage 0-20, 65+-jarigen ten opzichte van 20-64 jarigen

Financieel overzicht 3A Ontwikkeling leefomgeving

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
3A.1 Groene Hartbeleid	Lasten	59	93	98	98	117	102
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		60	93	98	98	117	102
3A.2 Economische Zaken	Lasten	206	154	199	199	240	240
	Baten	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		204	153	198	198	240	240
3A.3 Vergunning, handhaving, toezicht	Lasten	994	834	544	544	544	544
	Baten	-278	-323	-173	-100	-100	-100
Saldo		715	511	372	444	444	444
3A.4 Omgevingswet	Lasten	923	624	309	309	309	309
	Baten	-11	-14	-14	-14	-14	-14
Saldo		913	611	296	296	296	296
3A.5 Volkshuisvesting	Lasten	76	118	92	92	92	92
	Baten	-32	-22	-22	-22	-22	-22
Saldo		43	95	69	69	69	69
3A.6 Grondzaken	Lasten	219	72	52	52	52	52
	Baten	-241	-33	-33	-33	-33	-33
Saldo		-23	40	19	19	19	19
3A.7 Ruimtelijke Ontwikkeling	Lasten	1.294	327	205	201	201	201
	Baten	-2.264	0	0	0	0	0
Saldo		-969	327	205	201	201	201

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
3A.8 Duurzaamheid	Lasten	1.221	1.579	1.563	1.293	1.293	993
	Baten	-90	-167	-296	-298	-300	-91
Saldo		1.132	1.412	1.267	995	994	902
Totaal	Lasten	4.992	3.800	3.062	2.788	2.849	2.534
Totaal	Baten	-2.918	-559	-538	-467	-469	-261
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.074	3.241	2.524	2.321	2.380	2.273
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	4.992	3.800	3.062	2.788	2.849	2.534
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-2.918	-559	-538	-467	-469	-261
GERAAMD RESULTAAT		2.074	3.241	2.524	2.321	2.380	2.273

Financiële toelichting

De uitgaven in programmaonderdeel 3A "Ontwikkeling leefomgeving" nemen in 2024 af met € 892.000 ten opzichte van 2023, terwijl de baten met € 21.000 toenemen.

Economische Zaken

De uitgaven stijgen met € 45.000 als gevolg van de inzet van de interne organisatie voor begeleiding van de eerste ontwikkelingen op het bedrijventerrein Keer-weer in 2024.

Vergunning, Handhaving en Toezicht

Zowel de uitgaven als inkomsten dalen in 2024. De daling van de uitgaven met € 289.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door de invoering van de omgevingswet en verminderde uren voor bouwtoezicht. De lagere inkomsten van € 150.000 zijn het gevolg van verminderde legesopbrengsten door de invoering van de omgevingswet.

Omgevingswet

De uitgaven dalen met € 315.000, omdat de projectkosten voor de invoering van de omgevingswet in 2023 waren begroot.

Volkshuisvesting

De uitgaven dalen in 2024 met € 26.000, deels omdat er in 2023 extra budget was voor een toezichtproject.

Grondzaken

De uitgaven dalen met € 20.000 door bijstellingen van interne verrekeningen.

Ruimtelijke Ontwikkeling

De uitgaven nemen af met € 126.000. Hiervan is € 100.000 toe te schrijven aan incidentele extra budgetten voor onderzoekskosten voor nieuwe projecten in 2023. Daarnaast was er in 2023 € 54.000 begroot voor de Bloemenweide Noord, wat in 2024 niet meer van toepassing is. Overige kleine verschillen zijn het gevolg van bijstellingen van interne verrekeningen en een (hoge) indexering van salarislasten.

Duurzaamheid

De inkomsten stijgen fors in 2024 met € 129.000 vanwege extra subsidies voor energie en klimaat, terwijl de uitgaven met € 15.000 stijgen door bijstellingen van interne verrekeningen en een (hoge) indexering van salarislasten.

3B Beheer Openbare ruimte

Portefeuillehouder wethouder M.J.P. Paardekooper

Dit onderdeel omvat de onderwerpen Openbare Ruimte, Afval en reiniging en Riolering. Het onderdeel Openbare Ruimte bestaat weer uit de volgende disciplines:

- A. Openbaar groen;
- B. Wegen, straten en pleinen;
- C. Straatmeubilair;
- D. Openbare verlichting;
- E. Civiele kunstwerken;
- F. Verkeer;
- G. Watergangen;
- H. Spelen.

In dit programma staan de gemeentelijke activiteiten voor het beheer en onderhoud van de verschillende disciplines. Daarnaast bevat dit programma het beleid binnen de gemeente. De verschillende ambities staan bij de betreffende onderdelen op de volgende pagina's. De algemene/gemeenschappelijke doelstellingen (inclusief prestaties en activiteiten) staan in de onderstaande tabel weergegeven.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Duurzame en veilige instandhouding van de Openbare Ruimte.	Dagelijks beheer op orde.	Onderhoud conform geldende beheerplannen
		Areaal op orde
		Het uitvoeren van groot en klein onderhoud op basis van visuele inspecties.

3B.1 Openbare ruimte

Het onderdeel Openbare Ruimte bestaat uit de volgende disciplines:

- A. Openbaar groen;
- B. Wegen, straten en pleinen;
- C. Straatmeubilair;
- D. Openbare verlichting;
- E. Civiele kunstwerken;
- F. Verkeer;
- G. Watergangen;
- H. Spelen.

Als laatste staan onderaan dit overzicht de projecten van team Buitenruimte beschreven (I).

A. Openbaar groen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Duurzame instandhouding van het openbaar groen.	Vervanging van beplanting waar nodig.	De beplanting vervangen waar nodig in de intergrale projecten.
		Vervangen beplantingstrook Kouzijnpad.
	Geen chemische onkruidbestrijding en gebruik van kunstmest.	Blijft gehandhaafd.
	Duurzame beplanting.	Dit is opgenomen in de nieuwe raamoverkomst voor bomen, struiken en vaste planten

Het openbaar groen is gevarieerd en biodivers

Openbaar groen draagt bij aan een duurzame leefomgeving waarin het fijn is voor inwoners en waar ook plaats is voor fauna (zoals kleine zoogdieren, vogels en insecten). Het beheer voeren we uit met respect voor mens en dier. Een aandachtspunt is bestrijding van ziekten en plagen in het openbaar groen zoals eikenprocessierups, luizen en de invasie van exoten zoals Japanse Duizendknoop en Jacobskruiskruid.

Bomenbeleidsplan

De raad heeft bij de vaststelling van het bomenbeleidsplan een amendement ingediend waarin beschreven staat dat het mogelijk moet zijn om bomen te kappen/te snoeien die bijdragen aan het rendement van zonnepanelen. Om dit goed te kunnen uitvoeren moet deze beleidsregel verder worden uitgewerkt. Hiervoor schakelen wij een bureau in. Tegelijkertijd herstellen we enkele "foutjes" uit het bomenbeleidsplan en verordening. De kosten voor het updaten van het bomenbeleidsplan en het verwerken van het amendement kost €20.000 euro. Dit zijn eenmalige kosten. We betalen dit uit de exploitatie groenbeheer 2023. Als dit leidt tot een negatief saldo op de exploitatiebegroting, vragen wij bij de najaarsnota extra geld aan.

B. Wegen, straten en pleinen

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Duurzame en veilige instandhouding van het wegenareaal.	Effectieve gladheidsbestrijding ter voorkoming van ongevallen en aansprakelijkheidsstellingen.	Uitvoeren van preventieve strooiacties met behulp van een eigen gladheidsmeldingsysteem.
	Uitvoeren werkzaamheden n.a.v. visuele inspectie	Zie projectenboek 2024-2028
		Zie beheerplannen 2024-2028

Onderhoud Grote Polder

Door onvoorziene omstandigheden bij onze bestekschrijver hebben we nog geen raming voor het nieuwe bestek. Hierdoor is nog niet bekend wat we aan budget nodig hebben voor het onderhoud vanaf 1-1-2024. We willen het budget met 25% verhogen.

Fietspad Zuidbuurtseweg

In 2023 is het fietspad meegenomen in de weginspectie. Vanuit de weginspectie is gebleken dat het fietspad aan vervanging toe is. In de deklaag van het asfalt zijn ernstige scheuren en rafelingen waardoor het noodzakelijk is de volledige deklaag te vervangen. Bij controle van de hoogte is gebleken dat het fietspad richting de dijk afwatert, in plaats van richting de kolken langs het trottoir. Om dit te herstellen is het nodig om de verkanting van het fietspad om te draaien. Langs het trottoir staan nu nog kolken. Onderzocht wordt de mogelijkheid deze te verwijderen. Op deze manier kan het regenwater direct naar de naastgelegen sloot afstromen.

Weipoortseweg

De weg is in zeer slechte staat en moet, incl. de fundering, worden vervangen. Het is een zeer ingrijpende opgave om alle woningen en bedrijven bereikbaar te houden, omdat het een doodlopende weg betreft.

Voor de nutspartijen ligt er ook een vrij grote opgave, het elektriciteitsnet moet verzaamd worden, de gasleiding moet vervangen worden (of verwijderd) en de waterleiding is aan vervanging toe.

Het is van groot belang om in de voorbereiding een gezamenlijk plan te bedenken waarbij we goed moeten kijken naar bereikbaarheid en een integrale aanpak. Door de complexiteit van deze werkzaamheden is het aan te bevelen (noodzakelijk) om een gezamenlijk bouwteam te starten met de nutspartijen. De eerste voorbereiding moet opgestart worden in 2024, waarna de daadwerkelijke uitvoering kan starten in 2026.

C. Straatmeubilair

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Duurzame instandhouding van het straatmeubilair.	Dagelijks beheer op orde.	Onderhoud uitvoeren op basis van waarnemingen en meldingen.

D. Openbare verlichting

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Het openbare leven bij duisternis goed en veilig laten functioneren.	Beheer en onderhoud op orde.	Sturen op korte responstijden bij de aannemer.
		Starten met de uitvoering van het nieuwe onderhoudsbestek 2024-2028
Duurzame instandhouding van de openbare verlichting.	Uitvoering beheerplan 2024-2028.	Afstemming vervanging op integrale projecten.
		Data op orde krijgen in Geovisia.
Veilige elektrische installaties.	Voldoen aan de veiligheidseisen.	Onderhouden en vervangen elektrische installaties.

E. Civiele kunstwerken

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Duurzame instandhouding van de civieltechnische kunstwerken.	Dagelijks beheer op orde.	Onderhoud uitvoeren op basis van uitgevoerde inspectie

F. Verkeer

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Goede inrichting van het wegennet en goede organisatie van het verkeer. Dat betekent dat we voldoen aan de eisen met betrekking tot verkeersveiligheid, bereikbaarheid, gezondheid, leefbaarheid, inclusiviteit en duurzaamheid.	Afstemming met, en belangenbehartiging bij andere overheden.	We hebben regelmatig overleg over diverse verkeersonderwerpen met andere overheden.
	Projecten voorbereiden en begeleiden.	We betrekken bij de voorbereiding actief de belanghebbenden. Bij de realisatie zorgen we voor toezicht zodat het ontwerp op juiste wijze wordt aangelegd.
		We leveren input bij (integrale) projecten, zodat ze verkeerskundig juist worden uitgevoerd.
Beleid en uitvoeringsprogramma's maken op het gebied van verkeer en vervoer.	In Q1 2024 gaat het nieuwe laadpalenbeleid in uitvoering. Daarna starten we met het parkeerbeleid en gehandicaptenparkeerbeleid op kenteken.	

G. Watergangen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Duurzame instandhouding beschoeiingen.	Het vervangen van beschoeiing volgens het beheerplan.	We vervangen een deel van de beschoeiing aan de Westeindseweg en Waterlooppad.
		We vervangen de beschoeiing van de Vogelweide. Dit lift mee in het project Herinrichting Vogelweide.
	Waar mogelijk omvormen naar natuurlijke oevers.	We vormen een deel van de beschoeiing aan het Nassaupad om naar natuurvriendelijke oevers.
Duurzame instandhouding water.	Uitvoering beheerplan en uitvoeringsplan Water.	We baggeren in 2024 1/10 deel van de Zoeterwoudse sloten uit.

Duurzame instandhouding beschoeiingen

Voor de stabiliteit van de weg en de oever is het belangrijk om de oevers stevig te houden. Dit doen wij door het tijdig vervangen van beschoeiing. Als er voldoende ruimte en bezonning is, kiezen wij voor een natuurlijke

oeververdediging met oeverplanten. Planten en dieren voelen zich hier meer thuis. Een natuurlijke oever heeft een positief effect op de waterkwaliteit.

Duurzame instandhouding water

De gemeente baggert de gemeentelijke watergangen uit. Als delen daarvan in particulier bezit zijn, brengen we die kosten in rekening bij de eigenaar van de sloot. In het landelijk gebied wordt in overleg met de particulier (en voor zover de kwaliteit van de bagger dit toelaat) de uitkomende bagger veelal op percelen van particulieren verspreid.

H. Spelen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2024
Er zijn voldoende speelplekken op de juiste locatie.	Uitvoering actieplan Spelen.	We gaan aan de slag met verschillende speelplekken in de Vogelweide. Deze worden integraal opgepakt in het project Vogelweide.
		We gaan aan de slag met 2 overdekte zitplekken (Waterlooppad en Molenpad). Als er een plek is om droog te kunnen zitten worden naastgelegen sport en speelplekken beter gebruikt. Zie projectenboek 2024-2028

I. Projecten Buitenruimte

Met alle beheerdisciplines is afstemming gezocht om aanstaande projecten (werken) integraal te benaderen. Na een inventarisatie van opgaven zijn de plannings en de werkgrenzen op elkaar afgestemd. Dit heeft geresulteerd in onderstaande projecten. Als planjaar is aangehouden het jaar dat de voorbereidingen opstarten. Een overzicht, inclusief financiën, van deze projecten met een toelichting is opgenomen in een aparte bijlage "Projecten Buitenruimte 2024-2028".

- Fietspad Zuidbuurtseweg - 2024
- Opknappen Waterlooppad - 2024
- Beschoeiing Westeindseweg - 2024
- Jongerenplek Molenpad - 2024
- Korte Miening deel 2 - 2024
- Weipoortseweg - 2024
- Rijnegom-Oost - 2025
- Vervangen toplaag vveld 3 en 4 Meerburg - 2025
- Doorfietsroute Hoge Rijndijk-Oost - 2025
- Speelplaats Moerascypreslaan - 2026
- Keer-Weer - 2027

3B.2 Afval en reiniging

Vervanging Chiplocks

Om ruimte te creëren voor het nieuwe 5G-netwerk gaan de providers KPN, Odido en Vodafone in de komende tijd het 2G en 3G netwerk uitfasen. Dit heeft gevolgen voor toegangscontrolesystemen van een deel van de ORACs (ondergrondse restafval containers) die nog met het oude systeem werken. Op die containers wordt het toegangscontrolesysteem vervangen. De kosten zullen in 2023 of in 2024 vallen. De hoogte van de kosten zijn nog niet inzichtelijk. IDA (gemeente Leiden) is nog in afwachting van de offerte. In de najaarsbegroting zullen wij terugkomen op de exacte kosten.

Meerkosten containers Verde Vista

In 2019 zijn afspraken gemaakt over de indeling van de milieuparkjes voor de appartementen complexen bij Verde Vista. In 2022 zijn deze afspraken herzien en zijn er extra containers toegevoegd. Deze containers moeten (deels) betaald moeten door de gemeente. De meerkosten van deze containers zijn nog niet bekend. In de najaarsbegroting komen wij terug op de exacte kosten.

Doelstelling	Resultaten	Activiteiten 2024
Verminderen restafval: maximaal 60 kg per inwoner per jaar in 2023.	Omgekeerd inzamelen. Verhogen serviceniveau voor alle goed herbruikbare afvalstromen.	Uitbreiding inzamellocaties oud papier.
Verbreden kennisniveau over afvalscheiding en betrokkenheid inwoners vergroten.	Grotere betrokkenheid bij de inwoners en motivatie bij inwoners voor verbeterde afvalscheiding.	Frequentere communicatie richting bewoners door sociale media en krant.

Soort afval (kg.) per inwoner	2021	2022	1e helft 2023
Restafval	73	65	24
PBD	38	36	13
Papier	47	34	10
Glas	27	23	11
Textiel	8	7	3
Totaal	316	388	61

Het tarief Afvalstoffenheffing

De kosten van afvalinzameling en -verwerking zijn al enkele jaren hoger dan de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing. Hierdoor is de zogeheten kostendekkenheid van de tarieven op dit moment erg laag. Hierdoor zijn wij genoodzaakt de tarieven sinds 2023 te laten stijgen.

In de begroting 2023 en de meerjarenraming voor 2024-2027 is een verhoging van het vastrecht en het tarief voor diftar verwerkt, zoals aangegeven in onderstaande tabel. Door de tarieven te verhogen stijgt de kostendekkenheid van 76,4% in 2023 stapsgewijs naar 95% in 2026. Dit betekent dat in 2026 nog maar 5% van de kosten niet uit de heffingen worden betaald ten opzichte van 24% in 2023.

Ontwikkeling tarieven	2024	2025	2026	2027
Vastrecht	+7,5%	+5%	+5%	+5%
Diftar	+10%	+10%	+10%	+5,0%

3B.3 Riolering

Het afvoeren van het aangeboden (afval)water is een wettelijke gemeentelijke verplichting ter bevordering van de volksgezondheid. Ook afvoer van hemelwater is een taak van de gemeente. Hiervoor is de aanleg en het onderhouden van de riolering noodzakelijk. Bij riolering worden diverse doelstellingen nagestreefd.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Afvoeren afvalwater.	In stand houden van een robuust gemeentelijk rioolstelsel.	Reinigen van het stelsel
		Verrichten van inmetingen
		Vervangen van drukriolering
		Vervangen van gemalen

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Voorkomen van overstorten.	In stand houden van een robuust gemeentelijk rioelstelsel en van (riool)gemalen.	Uitvoeren van (deel)inspecties Periodiek vervangen van het stelsel Repareren/vervangen van riolering Monitoren van overstorten
Verminderen aanbod vuilwater aan waterzuivering.	Scheiden van vuil en schoon water.	Afronden aanleg regenwaterriolering Westwout Afkoppelen kolken van vuilwaterriolering Afkoppelen dakvlakken
Klimaatadaptie.	Zorgen voor meer waterberging. Vertraagd afvoeren regenwater. Aanleggen robuust regenwaterstelsel (Westwout).	Afkoppelen dakvlakken en kolken van vuilwaterriolering en aansluiten op regenwaterriolering Westwout Afkoppelen van zoveel mogelijk particuliere dakvlakken

Korte Miening deel 2

Tijdens inspectie van het riool eind 2021 bleek er op meerdere plaatsen oude heipalen door het riool te steken. Dit stremt de afstroming van het vuilwater en geeft verstoppingen. Ook is er op meerdere plaatsen sprake van instroming van grondwater. De bedoeling is om het riool, na gereedkomen van de 1e fase (omgeving Korte Miening/Eloutstraat), te vervangen in de Korte Miening richting Zuidbuurtseweg, daar gelijk een hemelwaterriool bij te leggen en de kolken en dakafvoeren van de huizen zoveel mogelijk aan te sluiten op dit hemelwaterriool. Dit project wordt meegenomen binnen het project PB 1.09 Dorp-Zuid, omdat dit riool binnen deze werkgebieden valt.

3B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren			
Huishoudelijk restafval ¹	65	60	60

¹ Bron: CBS, kilogram per inwoner

Financieel overzicht 3B Beheer Openbare ruimte

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
3B.1 Openbare ruimte	Lasten	3.100	3.529	3.375	3.580	3.476	3.659
	Baten	-83	-92	-42	-42	-42	-42
Saldo		3.017	3.438	3.333	3.539	3.435	3.618
3B.2 Afval en reiniging	Lasten	844	1.086	1.195	1.167	1.184	1.204
	Baten	-944	-1.169	-1.355	-1.373	-1.448	-1.468
Saldo		-100	-83	-160	-206	-264	-264
3B.3 Riolering	Lasten	1.059	1.130	1.116	1.289	1.344	1.370
	Baten	-1.256	-1.357	-1.480	-1.686	-1.779	-1.818
Saldo		-197	-227	-363	-398	-435	-448
Totaal	Lasten	5.004	5.745	5.686	6.036	6.005	6.234
Totaal	Baten	-2.283	-2.618	-2.877	-3.101	-3.268	-3.327
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.720	3.127	2.809	2.935	2.736	2.906
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	5.004	5.745	5.686	6.036	6.005	6.234
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-2.283	-2.618	-2.877	-3.101	-3.268	-3.327
GERAAMD RESULTAAT		2.720	3.127	2.809	2.935	2.736	2.906

Financiële toelichting

In programmaonderdeel 3B "Beheer Openbare Ruimte" dalen de uitgaven in 2024 met € 88.000 ten opzichte van 2023, terwijl de inkomsten met € 259.000 toenemen.

Openbare Ruimte

De uitgaven nemen af met € 183.000, terwijl de inkomsten toenemen met € 50.000. Dit is grotendeels te wijten aan bijstellingen in de beheerplannen 2024-2028 en interne verrekeningen, evenals een (hogere) indexering van salarislasten.

Afval en Reiniging

De uitgaven stijgen met € 109.000, terwijl de inkomsten met € 186.000 stijgen. Deze stijging van de inkomsten is te danken aan de geleidelijke verhoging van de kostendekkendheid naar 100% over meerdere jaren en de groei

van het aantal inwoners. De toenemende uitgaven zijn het gevolg van de groei van het aantal inwoners en interne verrekeningen, evenals een (hoge) indexering van salarislasten.

Riolering

De uitgaven nemen lichtelijk toe als gevolg van interne verrekeningen en een (hoge) indexering van salarislasten. De inkomsten stijgen met € 122.000, voornamelijk door hogere heffingsopbrengsten als gevolg van de groei van de gemeente en de geleidelijke verhoging van de kostendekkendheid naar 100% over meerdere jaren.

Investerings 3B Beheer Openbare ruimte

Investerings 3B Beheer openbare ruimte					
Jaar aanvraag krediet	Omschrijving object	Investeringsbedrag	Kapitaallasten		
			2025	2026	2027
2024	Renovatie beschoeiingen 2024	213.000	8.520	8.520	8.520
	Renovatie voedingskst. OVL 2024	7.000	467	467	467
	Renv. en omvormen openb. groen 2024	105.000	2.625	2.625	2.625
	rioolgemalen 2024 - Rijndijk	301.138	20.076	20.076	20.076
	Uitv. Beleidsplan spelen 2024	69.070	4.605	4.605	4.605
	Vervangen asfalt Ommedijkseweg	250.139	10.006	10.006	10.006
	Vervangen fietspad Zuidbuurtseweg	250.000	6.250	6.250	6.250
	Vervangen lichtmasten Korte Miening eo	66.000	2.200	2.200	2.200
	Vervangen lichtmasten Vogelweide	66.000	2.200	2.200	2.200
	Vervangen straatmeubilair 2024	36.250	1.813	1.813	1.813
	Vervanging riolering 2024	818.152	20.454	20.454	20.454
	Vervanging Weipoortseweg	4.000.000	-	-	160.000
	VV drukriolering 2024	51.600	3.440	3.440	3.440
	VV gemalen electro-mechanisch 2024	277.673	18.512	18.512	18.512
Totaal 2024		6.511.022	101.166	101.166	261.166
2025	Doorfietsroute Hoge Rijndijk Oost	350.000	-	8.750	8.750
	Renovatie beschoeiingen 2025	213.000	-	8.520	8.520
	Renovatie voedingskst. OVL 2025	7.000	-	467	467
	Renoveren en omvormen groen 2025	105.000	-	2.625	2.625
	Uitv. Beleidsplan spelen 2025	69.070	-	4.605	4.605
	Vervangen lichtmasten Blankaartpark	58.000	-	1.933	1.933
	Vervangen OVL Dorp Zuid armaturen	65.000	-	4.333	4.333
	Vervangen straatmeubilair 2025	36.250	-	1.813	1.813
	Vervangen weg Rijnegom oost	1.550.000	-	-	-
	Vervanging riolering 2025	1.195.760	-	29.894	29.894
	VV drukriolering 2025	127.925	-	8.528	8.528
	VV gemalen electro-mechanisch 2025	10.535	-	702	702
	Totaal 2025		3.787.540	-	72.170

Investerings 3B Beheer openbare ruimte					
Jaar aanvraag krediet	Omschrijving object	Investeringsbedrag	Kapitaallasten		
			2025	2026	2027
2026	Renovatie beschoeiingen 2026	213.000	-	-	8.520
	Renovatie voedingskst. OVL 2026	7.000	-	-	467
	Renoveren en omvormen groen 2026	105.000	-	-	2.625
	Uitv. Beleidsplan spelen 2026	69.070	-	-	4.605
	Vervangen lichtmasten Bloemenweide	52.000	-	-	1.733
	Vervangen OVL Weipoortseweg armaturen	75.000	-	-	5.000
	Vervangen riolering 2026	840.247	-	-	21.006
	Vervangen straatmeubilair 2026	36.250	-	-	1.813
	VV drukriolering 2026	72.025	-	-	4.802
	VV gemalen electro-mechanisch 2026	15.695	-	-	1.046
Totaal 2026		1.485.287	-	-	51.616
2027	Renovatie beschoeiingen 2027	213.000	-	-	-
	Renovatie voedingskst OVL 2027	7.000	-	-	-
	Renoveren en omvormen groen 2027	105.000	-	-	-
	Uitv. Beleidsplan spelen 2027	69.070	-	-	-
	Vervangen OVL Keer-Weer armaturen	12.000	-	-	-
	Vervangen straatmeubilair 2027	36.250	-	-	-
	Vervanging bestrating Keer-Weer	120.000	-	-	-
	Vervanging riolering 2027	658.438	-	-	-
	VV gemalen 2027	591.250	-	-	-
	VV gemalen electro-mechanisch 2027	383.237	-	-	-
Totaal 2027		2.195.245	-	-	-
Totaal		13.979.094	101.166	173.336	384.952

Investerings

Zie de toelichting bij 3B.1 en het Projectenboek Buitenruimte 2024-2028 in de bijlage. De kredieten voor riolering zijn uitgebreid toegelicht in het Integraal Waterketenplan 2024-2028.

2.1.4 Overhead

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt en wethouder H.P. Olthof.

Overhead is het geheel van activiteiten, gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de programma's nemen we alleen de kosten op die direct samenhangen met het primaire proces, zoals de salarislasten. De indirecte kosten, die samenhangen met de werkzaamheden van de gemeente, staan in het programma Overhead.

Het programma Overhead is nauw verwant met de paragraaf 2.2.5 Bedrijfsvoering. Hierin zijn de diverse overheadzaken verder uitgewerkt en omschreven. In programma Overhead zijn de doelstellingen, prestaties en activiteiten terug te vinden. Verder nemen we in dit programma de formatie en de kengetallen op.

4A Overhead

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Voldoen aan de diverse maatschappelijke opgaven.	We streven naar invulling van formatie met voornamelijk vaste medewerkers.	We zorgen dat we kunnen blijven voldoen aan de benodigde personele bezetting. We zetten in op behoud, ontwikkeling, groeimogelijkheden en (warme) overdracht.
		We investeren in jong talent en bieden vanuit de breedte van de kleinere gemeentelijke organisatie een goede leerschool. We doen dit in een juiste balans tussen startende medewerkers en medewerkers met ervaring.
		We gebruiken de mogelijkheden die de CAO en de secundaire arbeidsvoorwaarden bieden om daar waar gewenst duurzame inzet te garanderen.
	Waar nodig vullen we onze formatie aan met inhuur, in geval van (tijdelijke) vervanging, krapte op de arbeidsmarkt of wanneer expertise op een specifiek onderwerp nodig is.	Inhuur zetten we in als deeloplossing, waar de arbeidsmarkt dit vraagt (door krapte), waar tijdelijke vervanging nodig is, of waar tijdelijke expertise nodig is op een onderwerp. Inhuur zetten wij in volgens ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Waar mogelijk zorgen wij voor duurzamere inzet, door de mogelijkheden te verkennen voor een dienstverband indien de soort functie dat toelaat.
	De gemeentelijke organisatie blijft op orde en in staat complexe opgaven te realiseren.	Door middel van organisatieontwikkeling en strategische personeelsplanning zorgen we voor het juiste fundament voor en de juiste ontwikkeling van ons personeelsbestand. Door vooruitzichten te analyseren zorgen we dat voldoende capaciteit in kwantiteit en kwaliteit beschikbaar is voor het uitvoeren van de taken zoals opgenomen in onze uitvoeringsagenda.
		Middels een traject waarin bestuur, management en medewerkers betrokken zijn vormen we de 'routekaart' voor de gemeentelijke organisatie. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een robuuste organisatie die gericht is op interne en externe samenwerking.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024	
Gebruikmaken van (nieuwe) instrumenten in het personeelsbeleid om personeel te binden en te motiveren.	We onderhouden ons functiehuis en zorgen dat deze aansluit bij standaarden van goed werkgeverschap.	Via het functiewaarderingsstelsel HR21 zorgen we voor juiste, evenwichtige waardering van onze normfuncties, die de inschaling van de formatie bepalen. Het functiehuis is op orde en formatie is ingericht volgens de gemaakte afspraken.	
		We verkennen de mogelijkheden om onze concurrentiepositie te verbeteren. Ons functiehuis dient vergelijkbaar te zijn met dat van de regio. Het kleinere formaat van de organisatie maakt dat dit echter niet altijd mogelijk is.	
	We hebben aandacht voor teambuilding en teamontwikkeling op niveau van de organisatie, de domeinen en de teams.	Domeinen en teams hebben periodiek de gelegenheid om met elkaar op stap te gaan. Hierin zit een component waarin teambuilding centraal staat, maar ook een component van ontspanning.	
		Jaarlijks wordt een kerstdiner georganiseerd met een teambuildingsactiviteit voor de hele organisatie.	
	De gemeente is een aantrekkelijk werkgever. Mogelijkheden om aantrekkelijk werkgeverschap te versterken worden benut.	De gemeente is een aantrekkelijk werkgever. We dragen dit uit door ruimte te bieden in verantwoordelijkheden en ontwikkeling. Met de breedte van een kleine organisatie kan ervaring worden opgedaan. Met oog voor elkaar en met oog voor loopbaanontwikkeling zorgen we voor een goede mix in het werkgeverschap. De diverse prestaties binnen deze tabel dragen hier aan bij.	In samenspraak met onze medewerkers zorgen we voor organisatieontwikkeling.
			Als werkgever staan we stil bij verschillende sleutelmomenten. Dit begint bij de indiensttreding waarbij we zorgen voor een warm welkom en een goede uitleg over onze organisatie. Er is aandacht voor medewerkers tijdens het dienstverband door periodiek overleg. Ook is er aandacht voor afscheid bij vertrek of pensioen.
Voldoen aan de arbeidsomstandighedenwet.	Zowel thuis als op kantoor bieden wij de juiste middelen aan voor het inrichten van een werkplek.	In de tweede helft van 2023 is het thuiswerkbeleid uitgewerkt. Vanaf dat punt is het mogelijk voor medewerkers om een thuiswerkplek in te richten conform de arbo regels. Zo zorgen wij voor een goede werkplek op kantoor en ook thuis. De ervaringen hiermee worden opgehaald.	
		We werken verder aan het project voor de verbouwing van het pand van de Algemene Dienst. We maken een afweging tussen de beschikbare plek en de groei van de gemeente, om tot een duurzame verbouwing te komen die de investeringsperiode mee gaat.	

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
	We dragen zorg voor het bijhouden van een Risicoinventarisatie en Evaluatie (RI&E) waarbij we continue verbetering doorvoeren in de arbeidsomstandigheden.	Het bijhouden van de RI&E is een doorlopend proces. Geconstateerde tekortkomingen worden zo snel mogelijk opgepakt. Waar advies wordt gegeven, wordt dit zo snel mogelijk op passende wijze opgepakt.
Doelmatigheid en efficiënt organiseren.	Waar nodig of gewenst voeren wij (doelmatigheids)onderzoek uit naar de organisatie.	Er zijn middelen beschikbaar om dit soort onderzoeken uit te voeren. Voor 2024 en verder staat nog geen specifiek onderzoek gepland.
	In de centrumregeling met de gemeente Leiden voor Bedrijfsvoering zorgen we voor doelmatige en efficiënte organisatie van de bedrijfsvoeringstaken.	De transitieperiode voor de samenwerking binnen de centrumregeling van twee jaar loopt eind 2024 af. We maken afspraken voor de evaluatie en zullen bevindingen die uit de evaluatie komen uitwerking geven.

Toelichting

Ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie

Op dit moment zijn er diverse onderzoeken en ontwikkelingen die het fundament vormen voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Belangrijke onderdelen hiervan zijn het medewerkersonderzoek, waaraan we de afgelopen tijd al aandacht hebben besteed en de eerder uitgevoerde quickscan naar het organisatievermogen. In de organisatieontwikkeling werken we toe naar een meer robuuste organisatie. Dit doen wij samen met de medewerkers. Het organiseren van de juiste mate van wendbaarheid en toekomstbestendigheid zijn hierin de voornaamste drijfveren. De organisatie is volop in groei en in beweging. Passende samenwerking, zowel in- als extern is bij deze ontwikkeling van groot belang. Onderzoeken wat de juiste opstelling is voor een dergelijke organisatieontwikkeling is een kerntaak voor portefeuillehouder, de gemeentesecretaris en het management

4A.1 Personeel

In onderstaand overzicht is de (reeds besloten) formatie per 1 januari 2023 en 1 januari 2024 terug te vinden. De formatiewijzigingen die zijn besloten in de Staat van Zoeterwoude 2023-2024 zijn in onderstaand overzicht verwerkt.

Formatie

Organisatieonderdeel	Formatie per 01-01-2023	Formatie per 01-01-2024
College / Bestuur	2,80	3,60
Griffie	1,33	1,33
Ambtelijke organisatie		
Gemeentesecretaris	1,00	1,00
Controller	1,00	1,00
Concernzaken	8,39	10,83
Ruimtelijke Ontwikkeling	25,58	25,58
Beheer en bedrijfsvoering - <i>Waarvan Algemene Dienst</i>	31,19 14,00	31,19 16,00
Samenleving - <i>Waarvan Zwembad</i>	20,63 1,98	22,74 1,98
Totaal aantal fte organisatie	87,79	92,34

Organisatieonderdeel	Formatie per 01-01-2023	Formatie per 01-01-2024
Totaal fte college / griffie / organisatie	91,92	97,27

4A.2 Huisvesting

Op het gebied van huisvesting zorgen we voor goed onderhouden kantoorruimte, zowel op het gemeentehuis als bij de gemeentewerf. In 2024 wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de gemeentewerf en de toiletgroepen in het gemeentehuis.

4A.3 ICT

Zoals met de raad gedeeld heeft de vernieuwing van het financieel systeem eerder geen doorgang gevonden. Er wordt gewerkt aan doorstart voor een project. Op moment van schrijven zijn de werkzaamheden bij de bedrijfsvoeringsorganisatie hiervoor in volle gang. Verwachting is dat het werk voor de eigen organisatie bij Zoeterwoude voornamelijk in 2024 plaats zal vinden. Op dit moment is de streefdatum voor uitrol van het nieuwe systeem 1 januari 2026.

4A.4 Uitbesteding bedrijfsvoering

Centrumregeling gemeente Leiden

Begrotingsjaar 2024 is het tweede en eveneens laatste jaar van de transitieperiode die wij onderhouden met de regiogemeenten als het gaat om de bedrijfsvoering. Dit gaat om de samenwerking die voorheen in de gemeenschappelijke regeling Servicepunt71 belegd was. De centrumregeling rond de gemeente Leiden, waarbij Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude afnemer zijn, wordt daarmee komend jaar verder geëvalueerd. In de loop van dit begrotingsjaar zullen we bevindingen van deze pilot ook bestuurlijk worden gedeeld en besproken, alvorens keuzes worden gemaakt over de toekomst van de (regionale) bedrijfsvoering.

4A Kengetallen en Financieel overzicht

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren			
Formatie	9,53	8,96	9,47
Bezetting	8,17	7,45	7,73
Apparaatskosten (overhead) per inwoner	€ 1.072	€ 945	€ 1056
Externe inhuur	26,8%	6,9%	6,7%
Overhead in procenten van de totale lasten	19,9%	20,3%	23,8%

Financieel overzicht Overhead

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
4A.1 Personeel	Lasten	2.661	2.980	3.321	2.984	2.984	2.984
	Baten	-66	-40	-10	-10	-10	-10
Saldo		2.594	2.940	3.311	2.974	2.974	2.974
4A.2 Huisvesting	Lasten	258	244	228	225	223	218
	Baten	-7	-10	-10	-10	-10	-10
Saldo		251	234	218	215	213	208
4A.3 ICT	Lasten	144	306	350	362	372	372
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		144	306	350	362	372	372
4A.4 Bedrijfsvoering	Lasten	2.440	2.627	2.949	2.949	2.949	2.949
	Baten	0	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		2.439	2.627	2.949	2.949	2.949	2.949
Totaal	Lasten	5.503	6.157	6.849	6.520	6.528	6.523
Totaal	Baten	-74	-51	-21	-21	-21	-21
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		5.429	6.106	6.828	6.500	6.507	6.502
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	5.503	6.157	6.849	6.520	6.528	6.523
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-74	-51	-21	-21	-21	-21
GERAAMD RESULTAAT		5.429	6.106	6.828	6.500	6.507	6.502

Financiële toelichting

In programmaonderdeel 4A "Overhead" nemen de uitgaven in 2024 per saldo toe met € 722.000 ten opzichte van 2023.

Personeel

De uitgaven nemen toe met € 341.000, grotendeels als gevolg van CAO-verhogingen in 2024 en incidentele formatie in 2024 voor extra regietaken en ondersteuning van het management. Dit zorgt voor lagere formatie en salariskosten vanaf 2025.

Huisvesting

De uitgaven dalen met € 16.000 vanwege lagere kapitaalslasten door volledig afgeschreven investeringen uit voorgaande jaren.

ICT

De uitgaven stijgen met € 45.000, voornamelijk door interne verschuiving van het automatiseringsbudget vanuit programma 1. Dit was al structureel verwerkt in de begroting van 2023, omdat de taken die in programma 1 werden verantwoord voor de digitale infrastructuur (o.a. BAG en kadaster) voortaan door IDA worden uitgevoerd. Daarnaast neemt het budget voor de invoering van de wet Open Overheid toe op basis van de bijdrage die we hiervoor jaarlijks van het Rijk ontvangen.

Bedrijfsvoering

De uitgaven stijgen met € 322.000, voornamelijk vanwege hogere kosten voor IDA als gevolg van indexatie van bijdragen door hogere salariskosten en een toename van meer accounts omdat de gemeente in omvang (fte's) toeneemt.

2.1.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof

Omschrijving van het programma

Het programma Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien geeft inzicht in het beleid en de ontwikkelingen over inkomsten en opbrengsten voor de realisatie van het gewenste gemeentelijke voorzieningenniveau.

5A Algemene dekkingsmiddelen

5A.1 Belastingen

We laten de lasten van inwoners niet meer stijgen dan strikt noodzakelijk

De doelstelling van het belastingbeleid van de gemeente is er steeds op gericht de lasten van inwoners niet meer te laten stijgen dan strikt noodzakelijk is om het voorzieningenniveau in de gemeente in stand te houden. Dit betekent meestal dat elk jaar een inflatiecorrectie plaatsvindt. Door de hoge inflatie in 2022 en 2023 en daardoor sterk gestegen loon- en materiaalkosten is voor het jaar 2024 gekeken naar de prijsontwikkeling in de jaren 2022 t/m 2024. Daarom verhogen wij de opbrengsten uit belastingen met 7% ten opzichte van de raming van 2023. Dit percentage is een afgeleide van de index van de materiële overheidsconsumptie (imoc) uit de raming in het CEP 2023 van het Centraal Economisch Planbureau. Deze index wordt vaak gebruikt als inflatiecorrectie voor meerjarige contracten en begrotingen. Daarnaast houden wij rekening met de groei van het aantal woningen in de gemeente. Hierdoor nemen de totale opbrengsten in euro's toe. Procentueel blijft de verhoging beperkt tot de genoemde 7%.

Wet Onroerende Zaken (WOZ)

De uitvoering van de wet WOZ is uitbesteed aan de Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Dit samenwerkingsverband voert voor 11 gemeenten en het hoogheemraadschap Holland Rijnland de heffing en invordering van de lokale en waterschapsbelastingen uit. Verder beoordeelt de landelijke Waarderingskamer de kwaliteit van de waardering van WOZ-objecten en de uitvoering van de wet WOZ binnen de gemeente. Voor Zoeterwoude is het algemene oordeel over 2022 "Goed". Dat betekent dat de kwaliteit van de taxaties van goede kwaliteit is en het werkproces van de WOZ op alle onderdelen aan de kwaliteitseisen voldoet. Dat is niet alleen belangrijk voor onze eigen heffingen. De Belastingdienst en het Waterschap maken ook gebruik van de WOZ waarde. Daarnaast bepaalt het voor een deel de hoogte van de huur van woningen.

De BSGR hanteert sinds 2020 een kostprijsmodel dat is gebaseerd op het aantal handelingen per belastingsoort. Hierdoor is er beter zicht op de kosten van de belastingprocessen. De begroting 2024 van de BSGR laat zien dat de kosten voor het waarderen van de WOZ-objecten € 134.500 bedraagt en voor het opleggen en innen van alle aanslagen € 63.500.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De opbrengst uit OZB is een algemeen dekkingsmiddel voor de gemeente en ter vrije bestemming van de raad. Met de inkomsten uit OZB dekken we in 2024 ongeveer 22% van de kosten van de gemeente.

Voor de raming inkomsten uit OZB gaan wij uit van een opbrengstenstijging van 7% in 2024 ten opzichte van de raming van 2023. Dat geldt ook voor de groei van het aantal woningen met 3,1% ten opzichte van het aantal woningen in 2023. Door de verwachte groei van de woningen ziet de woningvoorraad er de komende jaren als volgt uit:

Ontwikkeling woningvoorraad	2023	2024	2025	2026	vanaf 2027
Aantal woningen per 1-1	3.944	4.065	4.630	4.697	4.768

Ontwikkeling woningvoorraad	2023	2024	2025	2026	vanaf 2027
Groei gedurende het jaar	121	565	67	71	10
Jaarlijkse groei in %	3,1%	13,9%	1,4%	1,5%	0,2%

Meer woningen betekent hogere inkomsten uit OZB. Het betekent ook hogere kosten vanwege uitbreiding van het voorzieningenniveau. Op basis van bovenstaande uitgangspunten zijn de verwachte inkomsten voor de OZB 2024 berekend en in onderstaande tabel opgenomen.

Opbrengst uit OZB	Eigenaren woningen	Eigenaren niet-woningen	Gebruikers niet-woningen
Opbrengstverwachting 2023	€ 2.144.000	€ 1.949.000	€ 904.000
Volume uitbreiding 2023-2024	€ 65.800	€ 0	€ 0
Basisopbrengsten 2024	€ 2.209.800	€ 1.949.000	€ 904.000
Indexstijging 7%	€ 154.700	€ 136.400	€ 63.300
Begrote opbrengst 2024	€ 2.364.500	€ 2.085.400	€ 967.300

De komende jaren stijgt de OZB-opbrengst door de verwachte groei van het aantal woningen. In onderstaande tabel is deze groei in beeld gebracht.

Opbrengst uit OZB	2024	2025	2026	2027
Eigenaren woningen	€ 2.364.500	€ 2.693.100	€ 2.732.100	€ 2.773.400
Eigenaren niet-woningen	€ 2.085.400	€ 2.085.400	€ 2.085.400	€ 2.085.400
Gebruikers niet-woningen	€ 967.300	€ 967.300	€ 967.300	€ 967.300
Totale opbrengst	€ 5.417.200	€ 5.745.800	€ 5.784.800	€ 5.826.100

In december 2023 stelt de raad de tarieven voor 2024 vast aan de hand van de bovenstaande opbrengstraming en de meest recente waardeontwikkeling van het vastgoed. Als de waarde van onroerend goed in het economisch verkeer stijgt, kunnen de tarieven lager worden vastgesteld. Als de waarde daalt, stijgen de tarieven om de gewenste opbrengst te realiseren. Daarmee is de waardeontwikkeling van woningen niet van invloed op de inkomsten uit OZB. Wel kan de waardeontwikkeling van onroerend goed in individuele gevallen afwijken van het gemiddelde. Daardoor is het mogelijk dat individuele aanslagen afwijken van de gemiddelde waardedaling of -stijging van alle objecten.

Bedrijven investeringszone (BIZ)

Voor het afgebakende gebied Industrierrein Grote Polder is een BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) ingesteld in samenwerking met de Vereniging Grote Polder. Op basis van de WOZ-waarde van de panden in het gebied betalen de ondernemers een opslag op de OZB. De opbrengst van deze heffing betalen wij, na aftrek van de perceptiekosten, in de vorm van een subsidie door aan de Vereniging Grote Polder. Zij verzorgt hiermee het beheer van het bedrijventerrein, zoals onderhoud en veiligheid. De opbrengst wordt jaarlijks geraamd op € 165.900.

5A.2 Financiering

Dividend

De gemeente heeft aandelen in de volgende bedrijven:

Bank Nederlandse Gemeenten

Aandelenbezit: 26.871 van in totaal 55.690.720 aandelen (0,05%). Verwachte dividenduitkering: € 60.000. Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Netwerkbedrijf Alliander

Aandelenbezit: 216.395 van in totaal 136.794.964 (0,16%). Verwachte dividenduitkering: € 150.000.

Ontwikkelingen:

In 2021 is de kapitaalstructuur van Alliander versterkt met een obligatielening van € 600 miljoen, waarbij het mogelijk is om op termijn de lening om te zetten in aandelen. Ons aandeel in deze lening bedraagt afgerond evenveel als ons aandelenbezit. Het is 0,16% oftewel € 949.000. Wij ontvangen sinds 2022 jaarlijks een rentevergoeding over dit bedrag. De rentevergoeding stopt als de lening is omgezet in aandelen. Dan vindt mogelijke een hogere dividenduitkering plaats. Dit is afhankelijk van de jaarlijkse resultaten van Alliander. Door de grote uitdagingen in het kader van de energietransitie is op dit moment onzeker wat de omvang van de dividenduitkering in de toekomst is. In 2023 is het zelfs mogelijk gemaakt dat het Rijk mede-eigenaar van Alliander kan worden als er meer financiering nodig is dan de bestaande aandeelhouders kunnen leveren. In dat geval zal de dividenduitkering lager uitvallen, omdat het Rijk daar ook in meedeelt. Vooralsnog is meerjarig € 150.000 per jaar als dividenduitkering begroot. Dat is gebaseerd op de dividenduitkeringen van de afgelopen paar jaar. De kans is aanzienlijk dat we dit bedrag in de nabije toekomst moeten verlagen. We houden de ontwikkelingen hieromtrent in de gaten.

Waterbedrijf Oasen

Aandelenbezit: 9 van in totaal 748 aandelen (0,74%). Verwachte dividenduitkering: nihil. Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Toelichting: De aandeelhouders van Oasen ontvangen geen dividend. Het bedrijf werkt met kostendekkende watertarieven en streeft geen winst na.

Financieringsresultaat en rente ontwikkeling

Het financieringsresultaat is het gevolg van de afronding van het renteomslagpercentage. Om de juiste rentekosten aan alle investeringen toe te rekenen delen we het totaal aan te betalen rente in het begrotingsjaar door het financieringstekort in het begrotingsjaar. De uitkomst van die rekensom geeft de omslagrente aan die we vervolgens afronden op 0,1% nauwkeurig. Het verschil dat daardoor ontstaat is het financieringsresultaat. Op begrotingsbasis maken we berekeningen zo nauwkeurig mogelijk. Vanwege de lage marktrente is het renteomslagpercentage voor 2024 bepaald op 0,0%. Dit komt ook doordat onze leningportefeuille nu nog uit veelal leningen met een lage rente bestaat en er in 2024 nog een renteopbrengst is uit een uitstaande geldlening. Vanaf 2025 zal de omslagrente en daarmee het financieringsresultaat toenemen. Door recente wereldwijde ontwikkelingen zien we de marktrente namelijk fors oplopen. In 2024 verwachten we een aantal oudere geldleningen volledig af te lossen en is een herfinanciering nodig om voldoende middelen te hebben voor de lopende uitgaven uit de begroting 2024. Dit zorgt ervoor dat in 2024 nog geen bijstelling van de omslagrente nodig is. Dat zal vanaf 2025 wel het geval zijn. De financieringsbehoefte loopt de komende jaren verder op vanwege de verwachte (maatschappelijke) investeringen. Dit betekent dat we rekening houden met hogere rentekosten in de komende jaren. In de begroting 2024 stijgen de rentekosten daarom van € 307.000 in 2024 naar € 667.000.

5A.3 Algemene uitkering

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2023 van het Rijk. Daarnaast zijn alle maatstaven herijkt die invloed hebben op de omvang van de algemene uitkering, zoals het aantal inwoners en woningen dat toeneemt door de groei van de gemeente. Het beeld daarin is positiever dan waar wij in de Staat van Zoeterwoude 2023-2027 mee hebben gerekend. Dit komt met name door bijstelling van de inflatie die het

Rijk in de meicirculaire heeft meegenomen. In de raadsinformatiebrief van juni 2023 is de raad geïnformeerd over de ontwikkelingen in de meicirculaire 2023. Hieronder zijn de mutaties kort toegelicht en is in de tabel de ontwikkeling van de algemene uitkering in beeld gebracht.

+ = voordelig	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering in begroting 2024-2027	€ 16.498.000	€ 17.454.000	€ 16.420.000	€ 16.342.000
Specificatie mutaties meicirculaire 2023				
1. Algemene ontwikkeling en groei	€ 968.000	€ 799.000	€ 828.000	€ 779.000
2. Integraal zorgakkoord en eigen bijdrage WMO	€ 0	€ 63.000	- € 7.000	- € 7.000
3. Overige kleine mutaties	€ 4.000	€ 15.000	€ 2.000	- € 14.000
Totaal mutaties meicirculaire 2023	€ 972.000	€ 877.000	€ 823.000	€ 756.000

Toelichting op mutaties meicirculaire

1. Algemene ontwikkeling en groei	De stijging van de algemene uitkering komt door het doorvoeren van de hoge loon- en prijscompensaties gebaseerd op berekeningen van het Centraal Economisch Planbureau. De algemene uitkering is vanaf 2026 fors lager. Dit komt doordat het Rijk vanaf 2027 (was eerder 2026) met een nieuwe financieringssysteem. Onduidelijk hoe dit precies vorm krijgt en wat de financiële gevolgen voor de gemeenten zijn. De korting is wel alvast in het gemeentefonds verwerkt.
2. Integraal zorgakkoord en eigen bijdrage WMO	Het kabinet stelt structureel extra middelen (€ 110 miljoen) beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Daarnaast verdwijnt de eigen bijdrage voor de WMO en komt er een inkomensafhankelijke bijdrage voor terug. Dit betekent aan de ene kant dat de in het verleden doorgevoerde bezuiniging in het gemeentefonds wordt teruggedraaid. Aan de andere kant komt er een nieuwe korting voor in de plaats als gevolg van de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage.
3. Overige kleine mutaties	Er zijn er structurele middelen toegevoegd om de uitvoering van de wet Nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen mogelijk te maken. Dit betreft een klein bedrag van ongeveer € 3.300. De overige mutaties betreffen diverse kleine mutaties in budgetten van met name het sociaal domein, zoals voor armoedebestrijding onder kinderen en jeugd.

Stelpost groei van de gemeente

Tegenover de hogere inkomsten vanwege groei van de gemeente in de komende jaren staan ook hogere kosten voor onder andere sociale voorzieningen en maatschappelijke ondersteuning, cultuur en onderhoud. Om die reden is bij de Stelposten een deel van de groei beschikbaar gehouden voor ontwikkelingen in de komende jaren. Deze kan in de komende jaren concreet worden ingevuld voor noodzakelijke uitgaven.

Overige ontwikkelingen

In 2026 daalt de algemene uitkering fors met bijna € 1.000.000 ten opzichte van 2025. Deze daling komt grotendeels doordat het rijk verwacht in 2026 met een nieuwe normeringssystematiek te komen. Hoe deze nieuwe systematiek er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. Het is ondertussen aannemelijk dat de invoering pas in 2027 plaatsvindt. In ieder geval volgen hier nieuwe financiële verhoudingen uit tussen het rijk en de gemeenten. Vooruitlopend hierop heeft het rijk wel alvast de algemene uitkering verlaagd. Hierdoor zijn wij niet in staat om een meerjarig sluitende begroting te presenteren vanaf 2026. Dit speelt ook bij andere gemeenten. We volgen hierbij de oproep van de VNG om niet alvast bezuinigingen of taakstellingen op te voeren, zodat het bruto tekort duidelijk vanaf 2026 zichtbaar is in de begroting.

5A.4 Mutaties reserves

In hoofdstuk 3.2 worden de mutaties in de reserves nader toegelicht.

5A.5 Onvoorzien en overig

Stelposten en onvoorzien

In de begroting is een aantal stelposten opgenomen ter dekking van onvoorzien kosten en verwachte onderuitputting van een aantal specifieke budgetten.

Onvoorzien

In de begroting nemen we standaard een bedrag op voor kosten die bij het opstellen van de begroting niet konden worden voorzien en waarvan uitstel tot een volgende begrotingsjaar niet verantwoord is. De stelpost Onvoorzien baseren we op ongeveer € 5 per inwoner. Vanwege de stijging van het aantal inwoners de komende jaren stijgt ook de stelpost Onvoorzien. In 2024 bedraagt de stelpost € 49.000 en deze stijgt in 2026 naar € 56.000.

Investerings

In het meerjareninvesteringsplan staan alle lopende en toekomstige investeringen met het geplande jaar van uitvoering opgenomen. Op basis van deze planning berekenen wij de verwachte kapitaallasten van deze investeringen. In de praktijk weten wij dat de planning van de uitvoering van de projecten door allerlei oorzaken kan veranderen. Hierdoor zijn projecten later afgerond en starten de kapitaallasten ook later dan gepland. Het budget voor kapitaallasten is daarom elk jaar te ruim ingeschat. Om dit effect tegen te gaan verlagen wij het berekende budget voor kapitaallasten uit het meerjareninvesteringsplan jaarlijks met € 150.000 door een stelpost onderuitputting kapitaallasten op te nemen.

Groei van de gemeente

Zoeterwoude groeit. De komende jaren komen er meer woningen en meer inwoners in onze gemeente. Hierdoor stijgen de inkomsten uit de algemene uitkering van het rijk en uit belastingen. De groei zorgt ook voor extra kosten. De kosten voor het beheer van de Openbare Ruimte stijgen. Ook de uitgaven in het Sociaal domein voor sociale voorzieningen en jeugd stijgen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de omvang van deze extra kosten is, in welk tempo ze stijgen en in welke domeinen extra uitgaven nodig zijn. Om het geld in relatie tot de groei beschikbaar te houden en op de juiste tijd en plaats in te kunnen zetten, nemen wij een stelpost groei op. In het huidige begrotingsjaar 2024 zijn alle middelen toegekend. De stelpost is alleen vanaf 2025 opgenomen.

Jaar	2024	2025	2026
Stelpost groei	€ 985.000	€ 1.237.000	€ 1.237.000

Stelpost prijsindexatie

Vanwege de huidige, wereldwijde marktkontwikkelingen is in de Staat van Zoeterwoude een stelpost voor prijsindexaties opgenomen. De inflatie is nog steeds hoog en dit heeft invloed op de prijzen voor energie, inhuur en diverse diensten en goederen. In plaats van budgetten die mogelijk een inflatiecorrectie nodig hebben

direct te verhogen, kiezen we voor een centraal indexbudget. Hieruit kan de organisatie putten als een specifiek budget daadwerkelijk een prijsindexatie nodig heeft. De omvang van het indexbudget is gebaseerd op een aanname van prijsindexaties zoals bekend in mei 2022 bij het opstellen van de Staat van Zoeterwoude. Hierbij is met name gekeken naar de onderhoudsbudgetten en vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte, omdat deze budgetten het meest onder druk staan van prijsindexaties. In 2023 is diverse malen gebruik gemaakt van deze stelpost, het meest bij de aanvragen bij de Staat van Zoeterwoude 2023-2027. De omvang van het indexbudget staat in onderstaande tabel:

Jaar	2024	2025	2026	2027
Stelpost prijsindex	€ 463.000	€ 482.000	€ 482.000	€ 482.000

Wet Modernisering Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met ingang van 2016 is de Wet Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van toepassing op gemeenten. Gemeenten zijn belastingplichtig voor de Vpb voor zogeheten ondernemingsactiviteiten als deze activiteiten aan de volgende drie criteria voldoen: een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, deelname aan het economisch verkeer en het hebben van een winstoogmerk. Vanaf 2016 inventariseren wij jaarlijks, met fiscale ondersteuning, welke activiteiten van de gemeente aan deze eisen voldoen. Hieruit bleek dat wij geen activiteiten uitvoeren die hieronder vallen. Over enkele activiteiten is ook overleg gevoerd met de Belastingdienst. Zij hebben onze visie over die activiteiten bevestigd. Wel merken we 1% van de inkomsten op herbruikbare afvalstoffen (metaal, papier, textiel etc) 1% als winst aan. Dat doen we op basis van afspraken tussen de VNG en de belastinginspecteur. Voor Zoeterwoude gaat het om 1% van gemiddeld € 20.000 per jaar, ofwel € 200. Over de winst is 15% vennootschapsbelasting (€ 30) verschuldigd. Dit bedrag ramen we niet apart.

5A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Verplichte set beleidsindicatoren			
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden ¹	€ 952	€ 1.030	€ 1.173
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden ¹	€ 952	€ 1.030	€ 1.173
Gemiddelde WOZ-waarde van woningen ²	404.000	454.000	427.000 ³

¹ Bron: COELO, in euro's

² Bron: Waarstaatjegemeente.nl, in euro's

³ Verwachte waardeontwikkeling voor 2024 per juli 2023

Financieel overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
5A.1 Belastingen	Lasten	269	283	318	318	318	318
	Baten	-4.965	-5.179	-5.598	-5.927	-5.973	-6.014
Saldo		-4.696	-4.896	-5.280	-5.609	-5.654	-5.696
5A.2 Financiering	Lasten	118	187	320	429	554	679
	Baten	-575	-530	-552	-222	-222	-217
Saldo		-457	-343	-233	206	331	461
5A.3 Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-15.300	-14.972	-16.498	-17.454	-16.421	-16.343
Saldo		-15.300	-14.972	-16.498	-17.454	-16.421	-16.343
5A.5 Onvoorzien en overige	Lasten	357	382	796	1.303	1.624	1.625
	Baten	-245	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		113	381	795	1.302	1.623	1.624
Totaal	Lasten	744	853	1.433	2.050	2.496	2.622
Totaal	Baten	-21.085	-20.682	-22.650	-23.605	-22.617	-22.575
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-20.340	-19.829	-21.217	-21.555	-20.121	-19.954
RESERVES 5A.4 Mutaties reserves	Toevoeging	6.001	454	453	453	453	453
	Onttrekking	-6.565	-2.953	-1.153	-46	-297	-297
Saldo		-564	-2.499	-699	407	157	157
Totaal	Toevoeging	6.001	454	453	453	453	453
Totaal	Onttrekking	-6.565	-2.953	-1.153	-46	-297	-297
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-564	-2.499	-699	407	157	157
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	6.745	1.307	1.887	2.503	2.949	3.075
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-27.650	-23.635	-23.803	-23.651	-22.914	-22.872
GERAAMD RESULTAAT		-20.904	-22.328	-21.916	-21.148	-19.965	-19.797

5A.4 Mutaties reserves bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene reserve	Toevoeging	390	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.505	-1.567	-402	-19	0	0
Saldo		-1.115	-1.567	-402	-19	0	0
Reserve huisvesting onderwijs	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-62	-39	-81	0	0	0
Saldo		-62	-39	-81	0	0	0
Reserve volkshuisvesting	Toevoeging	350	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Saldo		344	-6	-6	-6	-6	-6
Res. riolering Dorp Zuid + Zuidbuurtse	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-26	-20	0	0	0	0
Saldo		-26	-20	0	0	0	0
Reserve Duurzaamheid	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-114	-160	-150	0	0	0
Saldo		-114	-160	-150	0	0	0
Reserve Bedrijfsvoering	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-123	-251	-221	0	0	0
Saldo		-123	-251	-221	0	0	0
Reserve SOZZ	Toevoeging	1	1	0	0	0	0
	Onttrekking	-3	-1	0	0	0	0
Saldo		-2	0	0	0	0	0
Reserve Gebiedsontwikkeling	Toevoeging	1.146	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-392	-50	0	0	0	0
Saldo		754	-50	0	0	0	0
R. Compensatie NUON dividend	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-3.665	0	0	0	0	0
Saldo		-3.665	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	Toevoeging	50	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-330	-756	-175	0	0	0
Saldo		-280	-756	-175	0	0	0
Res. dekking afschrijving investerings	Toevoeging	446	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-4	-4	-22	-22	-22	-22
Saldo		442	-4	-22	-22	-22	-22
Reserve Toezicht en Handhaving	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-100	0	0	0	0
Saldo		0	-100	0	0	0	0
Reserve Energietransitie	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-96	0	0	0

5A.4 Mutaties reserves bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo		0	0	-96	0	0	0
Reserve Grote Projecten	Toevoeging	380	453	453	453	453	453
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		380	453	453	453	453	453
Res.dekking afschrijv. Bernardusschool	Toevoeging	3.100	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	-269	-269
Saldo		3.100	0	0	0	-269	-269
Reserve Omgevingswet	Toevoeging	137	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-334	0	0	0	0	0
Saldo		-197	0	0	0	0	0
5A.4 Mutaties reserves		-564	-2.499	-699	407	157	157

Financiële toelichting

Het voordelige saldo van het programma Algemene Dekkingsmiddelen is in 2024 € 38.000 hoger dan in 2023, ondanks dat de opbrengsten stijgen door de groei van de algemene uitkering en belastingen met € 1.945.000. Door incidentele onttrekkingen van € 1.800.000 in 2023 uit de algemene reserve en de reserve Sociaal domein zijn er in 2024 veel minder opbrengsten uit deze reserves begroot. Dit ging in 2023 over budgetoverhevelingen vanuit 2022, extra budget jeugd en extra formatiebudget.

De overige verschillen ten opzichte van 2023 zijn uitgebreid toegelicht bij de verschillende onderdelen van het programma.

5 Algemene dekkingsmiddelen					
Jaar aanvraag krediet	Omschrijving object	Investerings- bedrag	Kapitaallasten		
			2025	2026	2027
2024	Vervanging 2 opslagloodsen oksel A4	51.500	1.717	1.717	1.717
	Vervanging pick-up bus V459BK van A.D.	50.000	5.000	5.000	5.000
Totaal 2024		101.500	6.717	6.717	6.717
2025	Vervanging aanhanger 23WPVD van de A.D.	7.000	-	875	875
	Vervanging perslucht installatie AD	10.000	-	667	667
Totaal 2025		17.000	-	1.542	1.542
2026	Vervanging rolbezem&sneeuwplough gladheid	24.000	-	-	2.400
Totaal 2026		24.000	-	-	2.400
Totaal		142.500	6.717	8.258	10.658

Vervanging opstallen opslagterrein oksel A4

De twee opslagloodsen op het opslagterrein oksel A4 zijn sterk verouderd. Vervanging hiervan is noodzakelijk, omdat deze onder andere worden gebruikt door de Algemene Dienst voor opslag. De planning is om in 2024 de loodsen te vervangen en we verwachten een bedrag van € 51.500 nodig te hebben. De verwachte levensduur van de loodsen bedraagt 30 jaar, waardoor de jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2025 met € 1.975 toenemen.

Pick up bus Algemene Dienst

De bestaande pick-up bus van de Algemene Dienst is afgeschreven en bijna aan vervanging toe. We verwachten in 2023 en 2024 deels nog gebruik te kunnen maken van de bus. In 2024 willen we deze vervangen en verwachten hiervoor € 50.000 nodig te hebben. Dit levert vanaf 2025 een kapitaallast op van ongeveer € 5.000 per jaar.

2.2 Paragrafen

In de begroting leggen we in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten die relaties kunnen hebben met meerdere programma's. De volgende onderwerpen zijn in een paragraaf opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Handhaving
9. Duurzaamheid

2.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in de lokale belastingen en heffingen. De paragraaf gaat in op de tariefontwikkeling, de opbrengsten, de lokale lastendruk en de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing en rioolrecht.

De gemeente Zoeterwoude kent de volgende heffingen en leges:

1. Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
2. Rioolrecht
3. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
4. Precariobelasting
5. Lijkbezorgingrechten
6. Bedrijven Investeringszone (BIZ)
7. Leges

Uitgangspunt voor de lokale heffingen is evenwicht tussen het voorzieningenniveau in de gemeente en de lasten voor de inwoners. De afgelopen jaren voerden we een voorzichtig en gezond financieel beleid. Het voorzieningen-niveau hielden we op peil, terwijl de lasten voor de inwoners niet meer dan noodzakelijk stegen. De precariobelasting, lijkbezorgingsrechten en de BIZ hebben geen directe invloed op de lokale woonlasten en lichten we, waar noodzakelijk, toe in het betreffende programma van de begroting.

Het Belasting Samenwerkingsverband Gouwe Rijnland (BSGR) verzorgt de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende zaken, de inning van de OZB, de rioolrechten, de afvalstoffenheffing en de BIZ. In de gemeenschappelijke regeling BSGR zijn de belastingtaken samengevoegd van 11 gemeenten en het hoogheemraadschap Holland Rijnland.

1. Onroerende Zaakbelasting (OZB)

De opbrengst van de onroerend zaakbelasting (OZB) is gebaseerd op de inkomsten uit de OZB van vorig jaar verhoogd met een prijsindexatie. We hebben in de begroting 2024 het percentage prijsindexatie op 7% bepaald. In paragraaf 5A.1 is dit toegelicht. De totale OZB opbrengst voor de gemeente stijgt hierdoor in 2024 met 7%. Daarnaast stijgt de totale OZB opbrengst ook doordat het aantal woningen stijgt. Wij houden in de meerjarenbegroting rekening met de meest actuele woningbouwprognose voor de komende jaren. De uitbreiding van de woningvoorraad ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

Jaar	Aantal woningen 1 januari	Toename woningen gedurende het jaar
2023	3.944	121
2024	4.065	565
2025	4.630	67
2026	4.697	71
2027	4.768	10

Volgens de actuele woningbouwprognose komen er van 2023 tot en met 2027 824 woningen bij. Dat heeft een gunstig effect op de opbrengsten uit OZB. De te verwachten opbrengst ramen we voor 2024 als volgt:

	Opbrengst- verwachting 2023	Groei woningen (xx woningen)	Index 2023-2024 (7%)	Begrote opbrengst 2024
Eigenaren woningen	€ 2.143.300	€ 65.800	€ 154.700	€ 2.364.500

In deze berekening is uitgegaan van de inkomsten in 2022 aangevuld met de groei van het aantal woningen en een gemiddelde inflatie van 7%. Meer details, waaronder voor niet-woningen en gebruikers staan in programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Op basis van de verwachte OZB opbrengst 2023 wordt het bijbehorende tarief voor de OZB belasting door de raad vastgesteld. Omdat het tarief wordt berekend over de WOZ waarden van woningen en niet-woningen binnen onze gemeente is het belangrijk om de meest actuele WOZ waarden te gebruiken.

Daarmee voorkomen wij dat het tarief dat de inwoners betalen meestijgt door hogere huizenprijzen. Andersom voorkomt dit in tijden van dalende huizenprijzen dat inwoners te weinig betalen voor onze voorzieningen. Oftewel de hoogte van de WOZ waarden gebruiken wij niet om het tarief vast te stellen. Wij gebruiken alleen de prijsindexatie en corrigeren voor de groei van het aantal woningen. Het tarief is daarmee zo hoog als nodig om de begrote opbrengst van € 2.364.500 te realiseren voor woningen. Hierdoor vragen wij niet meer belasting van de inwoner dan nodig is om onze voorzieningen op peil te houden.

In de raadsvergadering van december 2023, als de laatste informatie over de ontwikkeling van de WOZ-waarden van vastgoed beschikbaar is, stelt de raad de daarbij behorende belastingtarieven voor 2024 vast.

2. Rioolrechten

Bij de bepaling van de tarieven voor rioolrechten streven wij 100% kostendekkendheid na. Dat wil zeggen dat de opbrengsten uit rioolrecht gelijk zijn aan de kosten voor het instandhouden van het rioolstelsel. Eventuele meevallers in de jaarrekening reserveren wij voor toekomstige jaren voor de taak riolering. Op deze manier zorgen wij ervoor dat wij niet meer rioolheffing aan de burger vragen dan wij nodig hebben voor onze kosten.

Bij het bepalen van de jaarlijkse kosten voor riolering houden wij rekening met overheadkosten. De kosten voor de overhead zijn opgenomen in programma Overhead. De overhead berekenen we daarom apart uit. Voor de berekening hiervan gebruiken we de volgende methode: de omvang van de taak riolering (exclusief overhead) / omvang van het totaal van de begroting (exclusief overhead) x de overhead.

De baten en lasten van riolering zijn gebaseerd op de begroting 2024 en het Integraal Waterketenplan (IWKP) 2024-2028. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen van de lasten en baten van de taak riolering en geven we inzicht in de kostendekkendheid. Het dekkingspercentage is 88,8% in 2024 en dat is lager dan het streven van 100% kostendekkendheid. De belangrijkste reden is dat we de klimaatadaptieve maatregelen ten laste van de voorziening brengen welke we nog niet volledig doorbelasten in het heffingstarief. Door de groei van het aantal woningen in de gemeente komen er de komende jaren meer rioolheffingen binnen. Hierdoor zal de kostendekkendheid naar verwachting weer verbeteren. Desondanks blijkt uit het IWLPKP 2024-2028 dat een stijging van het tarief noodzakelijk is om een daling van de kostendekkendheid te voorkomen. Daarom hebben we in de opbrengsten rekening gehouden met een stijging van het tarief met 10%. Dit komt overeen met de stijging van de OZB tarieven over 2023 en 2024 (3% en 7%). Overigens is de rioolheffing al een aantal jaren niet verhoogd, ondanks dat de kostendekkendheid in de afgelopen jaren ook ruim onder 100% lag. Er was namelijk voldoende ruimte in de rioolvoorziening waar dit tekort in kon worden opgevangen.

Lasten en baten taak Riolering	Bedrag
Lasten	
1. Kosten taak riolering, exclusief overheadkosten	€ 1.116.300
2. Overhead	€ 357.300
Lasten taak riolering	€ 1.473.600
Baten	
1. Opbrengst Rioolrecht	€ 1.308.600
2. Overige inkomsten taak riolering	€ 4.900
Baten taak riolering	€ 1.313.500
Resultaat taak riolering / Onttrekking uit Voorziening Riolering	Nadeel
Dekkingspercentage	89,1%

3. Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten

Net als bij de bepaling van de rioolrechten gaan we ook bij de afvalstoffenheffing uit van 100% kostendekkendheid. De overhead rekenen we volgens dezelfde methode toe aan de kosten voor afvalstoffen. In formulevorm: de omvang van de taak reiniging (exclusief overhead) / omvang van het totaal van de begroting (exclusief overhead) x de overhead.

Het bedrag rekenen we als overhead toe aan de kosten voor afvalstoffenheffing. Hiertegenover staat dekking vanuit de tarieven om op 100% kostendekkendheid te komen. De kosten voor de taak Reiniging nog steeds flink hoger dan de baten uit de heffingen. Niet alleen de verwerkingskosten van afvalstromen zijn in prijs gestegen. Er wordt ook meer afval aangeboden. Dit komt ook doordat vanaf 2020 de aparte luierinzameling is gestaakt. Verder wordt karton en papier anders ingezameld, waardoor het aanbieden lastiger is. Dit heeft invloed op de hoeveelheid aangeboden restafval. Hierdoor houden wij voor 2024 ook rekening met hogere verwerkingskosten van afval. Dat heeft effect op de kostendekkenheid.

Uit onderstaande berekening blijkt dat het tekort in 2024 nog steeds aanzienlijk is. Het tekort op de taak reiniging bedraagt in 2024 € 239.000.

Lasten en baten taak Reiniging	Bedrag
Lasten	
1. Lasten taak reiniging, exclusief overheadkosten	€ 1.302.300
2. Overhead	€ 291.700
Lasten taak reiniging	€ 1.594.000
Baten	
1. Opbrengst Afvalstoffenheffing plus Diftar	€ 1.244.200
2. Overige inkomsten taak reiniging	€ 111.200
Baten taak reiniging	€ 1.355.400
Resultaat taak reiniging	€ 238.600
Dekkingspercentage	85,0 %

Woonlasten

Voor de berekening van de woonlasten 2024 per huishouden houden we de volgende opbrengsten aan:

Soort	Begroting 2024	Aantal aanslagen	gemiddeld per huishouden
OZB eigenaren van woningen	€ 2.364.500	4.065	€ 581
Rioolrechten	€ 1.308.600	4.576	€ 286
Afvalstoffenheffing, reinigingsrechten plus Diftar	€ 1.244.200	4.065	€ 306
Totaal opbrengsten woonlasten	€ 4.917.300		€ 1.173

De woonlasten komen in 2024 voor een gemiddeld huishouden uit op € 1.173 per huishouden.

Leges titel I, II en III

Kostendekking Titel 1, 2 en 3	Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 110.011	€ 89.503	81,36%
Kostendekking Titel 2	€ 298.900	€ 183.401	61,36%
Kostendekking Titel 3	€ 8.868	€ 4.171	47,02%
Kostendekking totale tarieventabel	€ 417.779	€ 277.075	66,32%

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle risico's waarvoor geen bijzondere maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente en de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal weerstandsvermogen. Die verhouding geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder directe nadelige effecten voor het voorzieningenniveau of een verhoging van de lasten voor de inwoner. Een weerstandsvermogen van 100% geeft aan dat de gemeente in staat is om alle risico's die redelijkerwijze onderkend worden aan te kunnen. Meer tegenslag heeft mogelijk een effect op het voorzieningenniveau of de lasten voor de inwoner. De gemeente Zoeterwoude streeft een minimaal weerstandsratio na van 140% tot 150%.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt onderscheiden in een incidenteel en een structureel deel. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld voor risico's die zich eenmalig voordoen, zoals bijvoorbeeld een calamiteit. De weerstand hiertegen bestaat uit de begrotingspost Onvoorzien, de direct beschikbare Algemene reserve, de bestemmingsreserves en eventuele stille reserves (zoals bijvoorbeeld overwaarde op vastgoed of andere waardeverteenwoordigende goederen die niet in de balans zijn opgenomen). De stille reserves zijn niet in beeld gebracht en worden als pro memorie (p.m.) geraamd. Bij de berekening van het weerstandsvermogen spelen zij geen rol.

De structurele weerstandscapaciteit is voor risico's die zich gedurende langere tijd voordoen, zoals bijvoorbeeld een economische crisis. De weerstand hiertegen bestaat vooral uit de mogelijkheid tot toekomstige bezuinigingsmaatregelen en de mogelijkheid om inkomsten uit belasting te verhogen. Het structurele deel is vaak afhankelijk van politieke beleidswijzigingen. Daarom nemen we dit niet mee in de weerstandsberekeningen.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. De gemeente wil risico's die zij loopt zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te herkennen, te analyseren, te beoordelen en daar waar mogelijk passende beheersmaatregelen te treffen. Risico's worden beschreven en waar mogelijk wordt de financiële impact ingeschat. Ook wordt een inschatting gemaakt van de kans dat een risico zich ook daadwerkelijk voordoet.

Om de risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem (Naris) dat bij meer gemeenten wordt gebruikt. Hiermee worden de risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld door de organisatie. Op grond van het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement worden in het onderstaande overzicht alleen de 10 grootste risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Onderaan de tabel is het totaalbedrag voor de overige risico's opgenomen.

Risico (incl.gevolg)	Kans	Omvang risico	Financieel gevolg	Invloed
Gekwantificeerde risico's				
1. Algemene Uitkering	75%	€ 1.200.000	€ 900.000	38,58%
2. Stijgende rentekosten	50%	€ 750.000	€ 375.000	12,23%
3. Kosten Serviceorganisatie Zorg (SOZ) Jeugdzorg	80%	€ 250.000	€ 200.000	7,36%
4. Verstrekte garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet (volledig) worden afgelost.	10%	€ 1.766.153	€ 176.615	6,52%
5. Herbestemming bedrijventerrein	20%	€ 924.000	€ 184.800	5,76%

Risico (incl.gevolg)	Kans	Omvang risico	Financieel gevolg	Invloed
6. Risico Dienstwoning bij voormalig gemeaal in Landelijk Gebied	5%	€ 2.868.000	€ 143.400	5,28%
7. Kleine organisatie	40%	€ 300.000	€ 120.000	4,42%
8. Het nieuwe Omgevingsloket van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waar initiatiefnemers hun aanvraag inschieten, kan bij inwerkingtreding op 01-01-2024 onvoldoende werken	40%	€ 250.000	€ 100.000	3,69%
9. Wmo-maatwerkvoorzieningen is een open eind regeling	60%	€ 100.000	€ 60.000	2,21%
10. Nieuw asielbeleid	50%	€ 100.000	€ 50.000	1,85%
Top 10 totaal		€ 8.508.153	€ 2.309.815	87,90%
Overige risico's		€ 3.862.500		12,10%
Totaal risico's		€ 12.370.653		100%

Toelichting op de risico's

In het algemeen merken wij op dat er – met de komst van een nieuwe (fulltime) concerncontroller -extra aandacht is besteed aan de risico-inventarisatie. Dit betekent dat er niet langer sprake is van niet geïdentificeerde en niet gekwantificeerde risico's en een bijna geheel nieuwe top 10 is ontstaan van belangrijkste financiële risico's. Daarmee hebben we beter inzicht in de risico's. De basis is gelegd voor een gedegen beleid en gedegen uitvoering als het gaat om het beheersen van deze risico's. Dit jaar zal aan de raad een geactualiseerde beleidsnotitie "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" worden aangeboden. Ook is het onderwerp risico's opgenomen in de sjablonen voor voorstellen aan raad en college, zodat het onderkennen en beheersen van de risico's een permanent proces is.

Wat is er veranderd ten opzichte van de risicoparagraaf in de rekening 2022? Hieronder wordt toegelicht of sprake is van een bestaand risico uit de top 10 of dat sprake is van een geheel nieuw risico. Is sprake van een bestaand risico, dan verwijzen wij naar de tekst van de jaarrekening 2022. Een toelichting volgt dan alleen als er sprake is van een significante wijziging.

1. Algemene Uitkering (bestaand)

Elke gemeente is in hoge mate afhankelijk van de uitkering uit het Gemeentefonds. Wij kunnen daarop geen invloed uitoefenen. Uit het verleden hebben wij ervaringen met soms flinke mutaties. Het Rijk heeft de herverdeling van het gemeentefonds inmiddels verwerkt in de Algemene uitkering. In 2023 volgt een extra rapportage over mogelijke ongewenste effecten van de herverdeling. Mogelijk betekent dit nog een aanpassing in de herverdeling. Op dit moment komt Zoeterwoude erg slecht uit deze herverdeling met een nadeel van 180 euro per inwoner. Daarnaast werkt het Rijk aan een nieuwe belastingstelsel, waarbij de gemeenten naar verwachting meer eigen opbrengsten moeten genereren. Het Rijk heeft op voorhand al een forse taakstelling vanaf 2026 ingeboekt. Het is op dit moment nog niet duidelijk op welke manier het belastingstelsel vorm krijgt en gemeenten de ingeboekte taakstelling kunnen oplossen. Daarnaast groeit de gemeente waardoor de effecten van de mutaties relatief gezien in omvang toenemen. Gelet op deze onzekerheden is het risico in de begroting 2024 bijgesteld naar circa € 60 per inwoner met een risico van 75%. Uitgangspunt hierbij is dat we in drie jaar het herverdelingseffect in de meerjarenbegroting vanaf 2026 weten op te lossen. Daarmee rekenen we een effect van € 60 per inwoner in het 1e jaar, € 30 in het 2e jaar en € 15 in het 3e jaar. Daarmee komt het totale risicobedrag uit op circa € 1.200.000 uitgaande van gemiddeld 11.500 inwoners.

2. Stijgende rente voor herfinanciering langlopende leningen (nieuw)

Door de stijgende rente op de kapitaalmarkt is uitbreiding en herfinanciering van langlopende geldleningen flink duurder dan in voorgaande jaren. Vanuit de ROZ agenda en voor beheer van de openbare ruimte is er juist meer behoefte aan financiering vanwege verwachte, soms grote projecten. In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met een hogere rentekosten vanwege de verwachte stijgende omvang van langlopende leningen. Het is alleen nog niet precies bekend wanneer het geld nodig is, want dat is afhankelijk van de planning van projecten. Als de rente onverwacht verder stijgt dan waar wij rekening mee hebben gehouden, nemen ook de rentekosten toe. Een stijging van 1% van de rente kost de gemeente dan jaarlijks € 150.000 extra, uitgaande van een groei van de leningenportefeuille van € 15.000.000. Omdat we ook sturen op de looptijd van leningen die we aangaan verwachten we maximaal 5 jaar aan hogere rentekosten. De omvang van het risico bedraagt daarmee maximaal € 750.000.

3. Kosten Serviceorganisatie Zorg (SOZ) Jeugdzorg (nieuw)

Serviceorganisatie Zorg (SOZ) koopt namens de gemeenten van Holland Rijnland jeugdzorg in. Er zijn 160 contractpartijen (zorgaanbieders) en 180 maatwerkcontracten afgesproken. De zorg is verdeeld in een aantal segmenten. Jeugdigen uit Zoeterwoude (0 t/m 18 jaar) kunnen zorg ontvangen uit meerdere segmenten tegelijk. Vanuit de begroting SOZ wordt de budgetruimte per zorgaanbieder bepaald. Kalenderjaar 2023 lijkt duurder uit te vallen dan begroot. Voor 2024 wordt rekening gehouden met een stijging van € 86 miljoen naar € 106 miljoen voor de gehele regio.

Het verstrekken van maatwerkvoorzieningen Jeugd is een open eind regeling. De soort zorg die ingezet moet worden, de intensiteit waarbij de zorg geleverd moet worden en de looptijd van de zorg zijn niet aan de voorzijde te bepalen. De zorgaanbieder meldt bij SOZ het voornemen om een cliënt in zorg te nemen (na verwijzing door jeugdteam of andere verwijzer). De SOZ toetst op woonplaatsbeginsel, contract en budgetruimte. Er vindt periodiek overleg plaats met de zorgaanbieders.

Het aantal jeugdigen in zorg in Zoeterwoude is beperkt. Een stijging met enkele cliënten zorgt direct voor een forse absolute stijging van kosten. Het totaal aantal cliënten is 11% toegenomen ten opzichte van 2022. Het aantal zorgvragen is na corona gestegen. Hoeveel cliënten zorg uit meerdere segmenten ontvangen, is niet bekend.

4. Garantstelling leningen aan instellingen (bestaand)

5. Herbestemming bedrijfsterrein (nieuw)

Het bestemmingsplan Grote Polder wordt gedeeltelijk aangepast om nieuwbouw van kleine bedrijfsunits en opslagunits te beperken. Deze aanpassing van het bestemmingsplan is nog niet vastgesteld. Het voorbereidingsbesluit is van januari 2022. Binnen de termijn van het voorbereidingsbesluit is in januari 2023 het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Sinds januari 2022 hebben we geen enkele zienswijze van pandeigenaren of andere belanghebbenden ontvangen.

We hebben een planschadeanalyse laten uitvoeren. Hieruit blijkt dat, als alle pandeigenaren die hiervoor in aanmerking komen daadwerkelijk planschade claimen, de totale schade zo'n € 2,8 miljoen is. Ruw ingeschat zou 1/3 van de pandeigenaren een beroep kunnen doen op planschade. Planschade kan geclaimd worden tot 5 jaar na vaststelling van het bestemmingsplan, wat een kans van 20% betekent. Planschade kan geclaimd worden tot 5 jaar na vaststelling bestemmingsplan.

De gemeente kan bij aanvragen altijd besluiten af te wijken van het (aan te passen) bestemmingsplan.

6. Dienstwoning bij voormalig gemaal in Landelijk Gebied (bestaand)

7. Kleine organisatie (bestaand)

We hebben de kans dat dit risico zich voordoet verhoogd van 20 % naar 40 %.

8 .Het nieuwe Omgevingsloket van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) (nieuw)

Het nieuwe Omgevingsloket van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waar initiatiefnemers hun aanvraag inschieten, kan bij inwerkingtreding op 01-01-2024 onvoldoende werken. Het systeem is immers nieuw en nog niet beproefd in productie. Dit risico geldt overigens voor iedere gemeente.

9. WMO (nieuw)

Het verstrekken van Wmo-maatwerkvoorzieningen is een open eind regeling. Een belangrijk percentage van de aanvragen voor Wmo-verstrekingen is afkomstig van de oudere doelgroep van onze inwoners. De vergrijnde opbouw van onze gemeente in combinatie met de noodzaak dat ouderen langer thuis moeten blijven wonen en doorstromen naar seniorenwoningen nauwelijks aanwezig is, zorgt voor een mogelijke toename van het aantal verstrekingen.

10. Nieuw asielbeleid (bestaand)

We hebben de kans dat dit risico zich voordoet verhoogd van 5 % naar 50 %.

Benodigde weerstandscapaciteit

Uit bovenstaande blijkt dat het totaal aan risico's uitkomt op een risicobedrag van € 12.370.653. Echter, alle risico's treden nooit allemaal tegelijk op. Hierom is er een zogenaamde 'Monte Carlo simulatie' uitgevoerd. Daarbij worden op basis van het bovenstaande risicoprofiel de uitkomsten van verschillende scenario's berekend. Daaruit blijkt dat wanneer we met 90% zekerheid de risico's willen afdekken er een benodigde weerstandscapaciteit is van € 2.157.962.

Percentage	Bedrag
75%	€ 1.685.149
80%	€ 1.793.883
85%	€ 1.937.698
90%	€ 2.157.962
95%	€ 2.641.645

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves, het budget voor onvoorziene lasten en de stille reserves.

Weerstand	Capaciteit 2024	Capaciteit 2025	Capaciteit 2026	Capaciteit 2027
1. Direct beschikbare Algemene reserve	€ 3.725.588	€ 3.706.988	€ 3.706.988	€ 3.706.988
2. Direct beschikbare Bestemmingsreserves	€ 4.623.688	€ 4.595.842	€ 4.567.996	€ 4.540.150
3. Begroting: Onvoorziene lasten	€ 49.000	€ 54.700	€ 55.500	€ 56.300
4. Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	€ 8.398.276	€ 8.357.530	€ 8.330.484	€ 8.303.438

Toelichting op het beschikbare weerstandsvermogen:

1. Het bedrag in de Algemene Reserve is vrij in te zetten in het geval van calamiteiten en wordt dus is het geheel meegenomen in de weerstandscapaciteit.
2. Van de Bestemmingsreserves is de reserve Onderwijshuisvesting verwerkt in een kostprijsberekening. Die zijn daarom niet zomaar te herbestemmen. De reserve ter dekking van kapitaallasten van de Bernardusschool en de reserve Grote Projecten zijn bekleemde gelden voor de kapitaallasten van deze projecten. In geval van nood kunnen deze gelden weliswaar ingezet worden, maar dit veroorzaakt directe tekorten in de programma exploitatie. Daarom worden deze niet meegenomen in de weerstandscapaciteit. De overige reserves dragen samen bij aan de weerstandscapaciteit.
3. Jaarlijks is een budget beschikbaar voor onvoorziene zaken. Dit is eveneens onderdeel van de weerstandscapaciteit.
4. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de actuele economische waarde van bezittingen van de gemeente en de boekwaarde op de balans. In veel gevallen is de actuele waarde hoger dan de balanswaarde. Bij verkoop kan dus een winst gerealiseerd worden. Op de balans is de hoogte van de stille reserves niet in beeld gebracht omdat de gemeente geen voornemen heeft om winst te realiseren. In de berekening spelen de stille reserves geen andere rol dan pro memorie (p.m.).

Weerstandsvermogen

De weerstandsratio van de gemeente kan nu worden berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het benodigde weerstandsvermogen. Het is ons beleid de weerstandsratio van de gemeente te houden tussen 1,4 en 1,5. Volgens de berekening komt onze weerstandsratio uit op 3,89. Dat is dus een riant weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 8.398.276	= 3,89
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 2.157.962	

Door de auditcommissie is bij behandeling van de Rekening 2022 gevraagd de ratio te vergelijken met die van de vorige jaren:

- De ratio in de begroting 2022 was 8,49
- De ratio in de jaarrekening 2021 was 7,17
- De ratio in de jaarrekening 2022 6,41
- De ratio in de begroting 2023 was 6,84

De verschillen in de ratio worden verklaard door:

1. Een afname van de reserves;
2. Het feit dat de risico's in de jaarrekening 2021, begroting 2022, jaarrekening 2022 en begroting 2023 nog geen volledige risicoinventarisatie is uitgevoerd; door een gedegen risicoinventarisatie komt het totaal aan risico's nu op een omvang van € 12.370.653 terwijl dat in 2022 nog een bedrag van € 5.089.441 was.

Kengetallen

De kengetallen zijn dwingend voorgeschreven door het ministerie. De getallen beogen de gemeenteraad inzicht te geven in de financiële gesteldheid van de gemeente en om gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de volgende kerncijfers:

		Normen VNG (%)			Indicatoren Zoeterwoude (%)					
	Bij begroting ultimo jaar	Voldoende	Matig	Onvoldoende	Rek. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Mjr. 2025	Mjr. 2026	Mjr. 2027
1a	Netto schuldquote	< 100%	100% - 130%	> 130%	24,6%	34,1%	89,7%	106,7%	124,6%	130,6%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% - 130%	> 130%	20,1%	29,7%	85,0%	102,2%	119,9%	125,9%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	30% - 50%	< 30%	49,4%	49,8%	43,8%	40,5%	37,4%	35,7%
3	Grondexploitatie	Geen norm			-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,2%
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% - 0,6%	< 0%	1,8%	9,3%	1,7%	1,3%	-2,6%	-3,8%
5	Belastingcapaciteit	< 100%	100% - 120%	> 120%	113,3%	114,7%	123,0%	123,0%	123,0%	123,0%

1. Netto schuldquote

Het kengetal 'Netto schuldquote', ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld, hoe meer vaste lasten er zijn in de vorm van rente en aflossing. Daardoor wordt een begroting minder flexibel. Voor de berekening van de netto-schuldquote delen we de netto-schuld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie. Ofwel: (Onderhandse leningen + overige vaste schuld + kortlopende schuld + overlopende passiva -/- langlopende uitzettingen -/- kortlopende vorderingen -/- overlopende activa) / totale baten voor bestemming.

Een netto-schuldquote tot 100% wordt als 'voldoende' gezien. Wij beoordelen de schuldquote van 89,7% begroot in 2024 als 'Voldoende'. Indien we de correctie van verstrekte leningen toepassen (regel 1b in de tabel), dan is de score 85,0%. Dat is eveneens 'Voldoende'.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen in plaats van geleend geld. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe beter de financiële positie van de gemeente. Een solvabiliteitsratio lager dan 30% wordt als onvoldoende beoordeeld. Een ratio tussen de 30-50% wordt als matig beoordeeld. Als de ratio boven de 50% ligt, dan wordt de gemeente als voldoende solvabel beoordeeld. In dit laatste geval bestaat meer dan de helft van het vermogen van de gemeente uit eigen vermogen.

In het bedrijfsleven is het kengetal van solvabiliteit van belang voor geldverstrekkers. Het kengetal geeft aan hoe financieel fit een bedrijf is en geeft een aanwijzing of een bedrijf op langere termijn aan alle betalingsverplichtingen en schulden kan voldoen. Dit principe is voor overheidsinstellingen van weinig belang, waardoor het kengetal ook minder waarde heeft. Het geeft wel een beeld hoeveel gemeentelijk bezit is gefinancierd met leningen, waarvan de rentelasten op de begroting drukken.

De conclusie is dat de solvabiliteitsratio van Zoeterwoude met 43,8% in de categorie 'Matig' valt. Toch geeft dit een vertekend beeld. Van onze reserve NUON (13,4 miljoen euro) hebben wij 7,1 miljoen euro op deposito bij de BNG staan tegen 4,5% rente. Als dit geld gebruikt was om (goedkopere) leningen af te lossen dan zou dat ongunstig zijn voor de exploitatie (geen inkomsten uit rente), terwijl de solvabiliteitsratio direct zou stijgen. In 2024 ontvangen wij de 7,1 miljoen euro terug uit het deposito en nemen wij dit bedrag mee in onze totale financieringsbehoefte.

3. Grondexploitatie

Het kengetal Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van gronden) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de lage prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen op enig moment stagneert. De ratio wordt berekend door de boekwaarde van in exploitatie genomen gronden en nog niet in exploitatie genomen gronden te delen door de totale baten in de begroting vóór bestemming. Deze norm is door het ministerie bepaald, maar de waarde ervan is gering. Een norm bepalen voor dit kengetal is erg lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de courantheid van de grond (de 'markt') voor woningbouw dan wel m² bedrijventerrein. Maatwerk is hierdoor noodzakelijk. Zo is het ook van belang hoeveel woningen of m² bedrijventerrein zijn gepland, het type, op welke plek en de te verwachten marktvrage. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het berekende kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel van haar middelen heeft gestopt in grondexploitaties. De investeringen dienen namelijk nog wel terugverdiend te worden. Om deze redenen is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie. De ratio van Zoeterwoude is voor de begroting 2024 -0,2%. Belangrijke conclusies zijn hier niet uit te trekken.

4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal Structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarvoor berekenen we de structurele baten vermindert met de structurele lasten en delen de uitkomst door de totale baten uit de begroting voor bestemming. Het verkregen ratiogetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een ratio van kleiner dan 0% geeft aan dat de structurele begrotingsruimte onvoldoende is. Van 0% tot 0,6% is de structurele begrotingsruimte matig en boven de 0,6% wordt de structurele begrotingsruimte als voldoende aangemerkt.

De ratio Structurele exploitatieruimte ligt voor Zoeterwoude op 1,7% en is daarmee voldoende. Vanaf 2026 is de exploitatieruimte fors negatief. Dit komt door de korting die het Rijk heeft doorgevoerd in het Gemeentefonds in afwachting op een nieuwe financieringssysteem. Daarbij is ook van dit kengetal de waarde niet absoluut. Uitgaven kunnen structureel zijn (meerjarig) maar dat wil nog niet zeggen dat de gemeenteraad geen keus heeft

om maatregelen te treffen in geval van tegenslagen. In veel gevallen is de raad vrij om uitgaven om te buigen en daarmee de structurele uitgaven te beperken.

5. Belastingcapaciteit

De Belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen en wordt berekend aan de hand van de woonlasten. Onder woonlasten verstaan we de som van de OZB, Rioolheffing en Afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde. Dit kengetal wordt berekend door de totale woonlasten van de huishoudens van Zoeterwoude van 2024 te vergelijken met het landelijk gemiddelde over 2023. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert men als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De ratio voor Zoeterwoude komt in 2024 uit op 123,0% en valt dus in de categorie 'Onvoldoende'. Dat betekent dat de woonlasten voor de genoemde heffingen in 2024 hoger liggen dan het gemiddelde in Nederland over 2023. Dit komt door de sterke prijsstijgingen, die in de heffingen van 2024 zijn opgenomen. Naar verwachting zullen de tarieven bij de andere gemeenten in 2024 ook stijgen, waardoor het kengetal in werkelijkheid lager zal liggen en vermoedelijk onder de grens van 120%.

Onderlinge verhouding

Bij een aantal kengetallen zetten wij vraagtekens bij de praktische waarde voor een organisatie en al helemaal bij de praktische waarde voor een overheidsinstelling. Eén enkel kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie beoordeeld kan worden. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk van hoeveel eigen vermogen en baten er tegenover die schuld staan. Ook een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs hoeft nog geen negatieve invloed te hebben als de structurele exploitatieruimte groot genoeg is, of als over voldoende ruimte in de belastingcapaciteit kan worden beschikt. De kengetallen moeten daarom altijd in samenhang worden bekeken in combinatie met aanvullende analyses van de financiële positie van de gemeente. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geven ze een goed beeld van de financiële positie.

De gemeente Zoeterwoude scoort op een aantal onderdelen ruim voldoende en op een aantal onderdelen matig of onvoldoende. In samenhang met de uitstekende weerstandsratio is er op het moment geen aanleiding om verder beleid te voeren gericht op het aanpassen van de financiële positie.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. Zoals in de 'Financiële verordening Gemeente Zoeterwoude' staat, werken we volgens een actueel beleidskader 'Onderhoud kapitaalgoederen'. Dit beleidskader geeft aan om welke kapitaalgoederen het gaat. Voor de vervangingsinvesteringen verwijzen wij naar de lijst investeringen bij elk programma en de samenvatting in de bijlage.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Beheer op orde	Areaal is inzichtelijk.	Onderhoud en vervanging uitvoeren conform geldende beheerplannen.

Beheerplannen

In de eerste helft van 2020 stelden we nieuwe beheerplannen op. Hierbij is ook een samenvatting gemaakt. Deze samenvatting gebruiken we als nieuwe 'Nota onderhoud kapitaalgoederen' en vervangt deze daarin. De plannen zijn voor een periode van 2020 - 2023 opgesteld, zodat daarna bij de actualisering aansluiting gezocht kan worden bij het Integrale Waterketenplan.

Inmiddels zijn de beheerplannen geactualiseerd en gaan over de periode 2024-2028. de beheerplannen worden aan College en Raad aangeboden, zodat de samenvatting weer dienst kan doen als Nota onderhoud kapitaalgoederen.

De beleidskaders van de kapitaalgoederen bevatten per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden die in het kader van de instandhouding van het kapitaalgoed moeten worden uitgevoerd;
- besloten onderhoudsniveau;
- de grootte van het areaal;
- de kosten voor de instandhouding van het kapitaalgoed, zoals klein en groot onderhoud;
- vervangingskosten;
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en schouw van de kwaliteit van het kapitaalgoed;
- een scenario voor het onderhoud van kapitaalgoederen.

Er bestaat geen overkoepelend wettelijk kader waarin voor gemeenten alle rechten en plichten met betrekking tot beheer van de leefomgeving zijn vastgelegd. Gemeenten hebben veel lokale keuzevrijheid maar zijn wel gebonden aan onderstaande wettelijke kaders:

- zorgplicht: een veilige openbare ruimte vanuit het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- kapitaalgoederen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Omgevingswet voor integrale ambities per 2022.

Naast de bovenlokale wettelijke kaders en regelgevingen heeft de gemeente Zoeterwoude ook nog eigen beleidskaders voor de openbare ruimte. Op hoofdlijnen kan de gemeentelijke visie en beleidskaders die betrekking hebben op de beheerplannen als volgt beschreven worden:

- schoon;
- heel;
- veilig.

De Openbare ruimte in de gemeente Zoeterwoude moet schoon, heel en veilig zijn voor haar inwoners en gebruikers. De gemeente stuurt hier actief op door tijdig en efficiënt beheer- en onderhoudsmaatregelen uit te voeren.

Kerngegevens

Groen en weids		Infrastructuur	
Aantal m ² groen	449.578	Aantal m ² asfaltverharding	284.741
Aantal bomen	5206	Aantal m ² elementenverharding	349.943
Aantal m ² sportveld (natuurgras/kunstgras)	59.349	Aantal straatnaamborden	352
		Aantal verkeersborden	1464
Riolering		Aantal zitbanken	105
Lengte druk/vacuüm riool (Km ¹)	25	Aantal civiele kunstwerken	133
Lengte vrijverval riool (Km ¹)	28	Aantal lichtmasten	1995
Lengte hemelwater riool (Km ¹)	13	Aantal m1 beschoeiing	11.768
Aantal Rioolgemalen	18	Aantal afvalbakken	86
Aantal Druk-Vacuumputten	245		
Aantal Overstortmeters	13		

Financieel overzicht Onderhoudsbudget kapitaalgoederen

Bedragen x € 1000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027
A. Wegen 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	298	277	258	258
Jaarlijks onderhoud	310	290	260	260
Kapitaallasten	280	473	468	629
Totaal	887	1039	985	1147
B. Openbare verlichting 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	47	47	47	47
Kapitaallasten	38	47	54	61
Totaal	86	94	101	108
C. Civieltechnische kunstwerken 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	107	107	107	107
Kapitaallasten	225	198	198	194
Totaal	331	305	305	300
D. Verkeersregelinstallatie 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	103	108	103	108
Kapitaallasten	65	59	68	67
Totaal	168	166	170	174
E. Speelplaatsen 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	13	13	13	13
Kapitaallasten	30	38	43	47
Totaal	43	51	56	60

Bedragen x € 1000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027
F. Waterwegen 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	86	92	26	26
Kapitaallasten	37	52	60	69
Totaal	123	143	86	95
G. Groen 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	250	250	250	250
Kapitaallasten	23	29	34	36
Totaal	272	278	284	285
H. Riolering 3 Wonen en Ruimte				
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Jaarlijks onderhoud	283	300	318	318
Kapitaallasten	509	656	693	719
Totaal	792	956	1011	1037
I. Accommodaties diverse programma's				
Kapitaallasten gebouwen	212	271	514	502
Jaarlijks onderhoud gebouwen	225	183	183	183
Kapitaallasten sportvelden	154	154	154	199
Jaarlijks onderhoud sportvelden	102	102	102	102
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	693	709	953	986

2.2.4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf zetten we de financieringsfunctie uiteen voor de jaren 2024-2027. Daarbij gaan we in op algemene ontwikkelingen en ontwikkelingen, specifiek voor de gemeente Zoeterwoude. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen en ontwikkelingen van wet- en regelgeving aan de orde. De ontwikkelingen voor de gemeente Zoeterwoude richten zich in het bijzonder op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Doel van de ECB is prijsstabiliteit: een inflatie van 2% op de middellange termijn. Het laatste jaar is de inflatie enorm gestegen en dus veel hoger dan dit doel. De inflatie lijkt nu wel terug te lopen, maar de verwachting is dat deze te lang te hoog blijft. De inflatie is omhooggeschoten door o.a. de sterk gestegen energieprijzen én de oorlog in Oekraïne. De vraag lijkt nu af te nemen maar blijft dus hoger dan het aanbod en daardoor stijgen veel prijzen. De ECB verwacht dat de inflatie ook op de middellange termijn boven 2% uitkomt. De ECB wil de vraag afremmen met een renteverhoging en heeft daarom de rente in juli 2023 verhoogd.

Wij verwachten mede op basis van de renteverwachting van een aantal financiële instellingen dat de markrentes voor de middellange termijn zullen gaan stijgen.

Hieronder zijn de rentepercentages weergegeven waarmee we hebben gerekend voor de nieuw aan te trekken leningen.

Renteontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Rente kapitaalmarkt	0,00%	0,00%	3,50%	3,50%	3,50%
Rente geldmarkt	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%

Ontwikkelingen voor de gemeente Zoeterwoude

In artikel 2 van het Treasurystatuut Zoeterwoude zijn de volgende doelstellingen geformuleerd- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities - het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten tegen risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's - het minimaliseren van de interne en externe verwerkingskosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities - het optimaliseren van de renteresultaten binnen de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO), respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut

De treasuryfunctie dient uitsluitend de publieke taak van de gemeente binnen de wettelijke kaders, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De ontwikkelingen op de geldmarkt volgen we op de voet. Bij besluiten over transacties op de geld- en kapitaalmarkt, zoals het aantrekken van kasgeldleningen en vaste geldleningen, betrekken we de meest actuele informatie over de ontwikkeling van de rente. Offertes voor het aantrekken van geld zetten we altijd bij meerdere partijen uit, zodat we de meest gunstige aanbidding van dat moment kunnen kiezen.

Risicobeheer

Voor de beheersing van renterisico's zijn twee richtlijnen beschikbaar: de Kasgeldlimiet en de Renterisiconorm. Beiden richtlijnen komen voort uit de Wet FIDO en zijn bedoeld om gemeenten te beschermen tegen plotseling oplopende renteontwikkelingen waardoor de exploitatie in enig jaar onverwacht zwaar belast zou worden.

De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag het verantwoord is om de financieringsbehoefte te dekken met kortlopende leningen. Kortlopend geld is in de regel iets goedkoper dan langlopend geld maar geeft minder zekerheid naar de toekomst. Aangetrokken geld met een lange looptijd zorgt voor stabiliteit gedurende de looptijd van de lening. Om die reden is bepaald dat de vlottende schuld (met een looptijd korter dan een jaar) maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van dat jaar mag uitmaken. Als deze 8,5% wordt overschreden, dient de schuld te worden geconsolideerd met een langlopende lening.

De kasgeldlimiet ziet er als volgt uit:

Kasgeldlimiet 2022: € 2,4 miljoen

Kasgeldlimiet 2023: € 2,2 miljoen

Kasgeldlimiet 2024: € 2,4 miljoen

De renterisiconorm

Ook de renterisiconorm is een middel om de gevolgen van plotselinge rentestijging te voorkomen. Om te voorkomen dat in enig jaar teveel langlopende leningen moeten worden vervangen door nieuwe leningen tegen een hogere rente, mag jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering in aanmerking komen. In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven:

Renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
1	Begrotingstotaal	25.546	28.609	28.679	29.200	29.255
2	Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1x2)	5.109	5.722	5.736	5.840	5.851
4	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
5	Aflossingen	2.354	2.280	2.359	2.771	2.057
6	Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	2.354	2.280	2.359	2.771	2.057
7	Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	2.755	3.442	3.377	3.069	3.794

De leningenportefeuille

Met de exploitatielasten van bestaande en nieuwe leningen houden we in de exploitatiebegroting rekening. De leningportefeuille ziet er naar verwachting als volgt uit:

Verloop leningenportefeuille

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Stand 1 januari	20.940	18.586	24.539	30.401	34.428
Nieuwe leningen	0	8.233	8.221	6.798	3.473
Reguliere aflossingen	2.354	2.280	2.359	2.771	2.057
Stand per 31 december	18.586	24.539	30.401	34.428	35.844
Rentelasten	98	308	417	542	667

Rentemethodiek en renteresultaat

Aan investeringen wordt rente toegerekend volgens de rente-omslag-methode. Het totaal van de netto-rentelasten wordt 'omgeslagen' over de totale boekwaarde van de investeringen. De netto-rentelasten betreffen het totaal van de rentelasten over de langlopende geldleningen, de kortlopende financiering en het eigen vermogen, verminderd met de renteopbrengsten van uitgezet geld. Volgens de voorschriften wordt het renteresultaat gesaldeerd. Dat wil zeggen dat de ontvangen rente in mindering wordt gebracht op de betaalde of toegerekende rente. Een flink deel van het geld dat wij in 2009 ontvingen uit de verkoop van aandelen NUON is voor 15 jaar tegen 4,5% weggezet. De omslagrente voor 2024 is daarom 0%. De feitelijke omslagrente is iets hoger en er ontstaat een klein renteresultaat van € 7.000.

Renteresultaat

Renteresultaat			2024
De externe rentelasten	318		
De externe rentebaten	-320		
Saldo rentelasten en rentebaten		-2	
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	10		
De rente van projectfinanciering richting het taakveld	0		
De rentebaar van doorverstrekte leningen richting het taakveld	0		
Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		10	
Rente over eigen vermogen	-	0	
Rente over voorzieningen	-	0	
Saldo rente over het eigen vermogen en de voorzieningen		0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			7
Totaal aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			0
Renteresultaat op het taakveld Treasury (-/- = voordeel)			7

2.2.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf geven wij informatie over de stand van zaken, de ontwikkelingen en de beleidsvoornemens over de bedrijfsvoering van de organisatie. Deze paragraaf biedt een beschrijving van de (financiële) ontwikkelingen die we hebben omschreven in het programma Overhead.

De bedrijfsvoering kent over het algemeen twee sporen, soms met enige overlap:

1. De bedrijfsvoeringsontwikkelingen en beleidsvoornemens in het kader van onze eigen ambities en factoren zoals de groei van Zoeterwoude;
2. De regionale bedrijfsvoeringsontwikkelingen en beleidsvoornemens, die we vanaf 1 januari 2023 afnemen van de gemeente Leiden.

1. Bedrijfsvoering op het gemeentehuis

Hoewel een groot deel van de bedrijfsvoering is belegd bij de gemeente Leiden, is Zoeterwoude nog altijd onafhankelijk in het maken van keuzes. Gekozen ambities en beleidsvoornemens door ontwikkelingen hebben gevolgen voor de uitvoering van de taken door de gemeente.

Complexiteit functies neemt toe in een arbeidsmarkt die zeer snel krapper wordt

De vele functiebestanddelen (onderdelen behorend tot de functie en extra taken die belegd moeten worden) maken het moeilijk(er) de juiste personen aan te trekken. We vragen veel en ons functiehuis biedt weinig ruimte qua salarisniveau. Het is een toenemende uitdaging om goede mensen te behouden en nieuwe, breed gekwalificeerde medewerkers te vinden. Een belangrijke pijler in onze personeelsvoorziening is daarom het investeren in vorming, opleiding en groei door het aantrekken van jonge professionals. Daarnaast is onderhoud van ons functiehuis in HR21 belangrijk voor het bieden van een gebalanceerd functiehuis. Een ontwikkeling die we landelijk zien is een arbeidsmarkt die in zeer snel tempo krapper wordt. Op verschillende vacatures voor (specialistische) functies wordt nauwelijks of soms zelfs niet gesolliciteerd. Zelfs ondanks extra inspanning zoals bijvoorbeeld gerichte wervingscampagnes op social media met behulp van gespecialiseerde bureaus.

We gebruiken inhuur als (deel)oplossing

De complexiteit leidt vaak tot inhuur van specialisten. Dit doen we naast inhuur voor functies die op de arbeidsmarkt niet te vervullen zijn. Ook is inhuur nodig bij langdurige uitval door onder andere ziekte. We hanteren regelmatig constructies waarin we een jaar een kandidaat inhuren met vervolgens de mogelijkheid tot indienstnemen. Dit alles maakt dat er sprake is van een stijgende post van inhuur en het gebruikmaken van leegstand in de formatie voor het betalen van inhuur.

We gaan door met de inzet van jonge professionals

Door de inzet van jonge professionals kunnen oudere collega's hun kennis overdragen aan de jongere collega. Dit is belangrijk om de continuïteit van kennis te waarborgen en de organisatie klaar te maken voor de toekomst. Ook willen we jongeren laten kennismaken met het werk van de gemeente om ze zo te interesseren voor de gemeente te komen werken. Daarom hebben we ook een intern netwerk van jong professionals die de directie adviseert over allerlei thema's rondom aantrekkelijk werkgeverschap voor nu en de toekomst.

Als werkgever zorgen we voor een juiste werkplek op kantoor en thuis

We zijn in 2023 gestart met het voorzien van een 'officiële' thuiswerkplek, naast het aanbieden van een goede werkplek op kantoor. Eerder richtten we met medewerkers de thuiswerkplek in met uitgeleende spullen, vanaf kantoor. In 2024 werken we verder aan het juist inrichten van de werkplek thuis en op kantoor, aansluitend op de behoefte van de medewerkers. Hiervoor hanteren we het regionaal ontwikkeld beleid "Hybride werken" en "Thuiswerkvoorzieningen".

De Werkkostenregeling (WKR) biedt weinig ruimte

Fiscale regels rond de WKR worden in Zoeterwoude grotendeels benut door de politieke ambtsdragers. De vrije ruimte hiervan gaat voor circa 75% naar deze groep. Dit maakt dat er binnen deze WKR weinig ruimte is voor aanvullende zaken voor het personeel, die voor vergrootte binding zorgen. Onder de WKR voor medewerkers vallen uitjes, giften rond Sinterklaas en Kerst, maar ook bepaalde gevallen van lief- en leedattenties. We verkennen wat binnen de fiscale regels de opties zijn en welke mogelijkheden we hebben om de vrije ruimte logischer te benutten in verdeling tussen personeel en politieke ambtsdragers.

2. Bedrijfsvoering via gemeente Leiden

De gemeente Leiden wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van (een groot deel van) de bedrijfsvoering. HRM, ICT, Juridische Zaken, Inkoop & Aanbesteding en Financiën worden hierbij uitgevoerd voor de regiogemeenten. Dit gaat naast de beheers- en adviesvraagstukken ook om innovatie en doorontwikkeling van de bestaande bedrijfsvoering. De afspraken hierover leggen wij vast in zogenaamde dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). De ontwikkeling en directe evaluatie van de samenwerking vindt in 2023 en 2024 plaats. In 2024 volgt het einde van de transitieperiode, meer hierover is terug te vinden in programma Overhead.

2.2.6 Verbonden partijen

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

We maken hierbij een onderscheid in:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen.

Zoeterwoude heeft geen relaties in de zin van 'Verbonden partijen' die vallen onder coöperaties, verenigingen of overige verbonden partijen. In drie gevallen is er sprake van een verplichte deelname aan een gemeenschappelijke regeling: de Omgevingsdienst West Holland (ODWH), de Veiligheidsregio Hollands Midden (VHRM) en de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG). De overige samenwerkingsverbanden zijn op vrijwillige basis aangegaan.

Wij zijn deelnemer in de volgende verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke regelingen

Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/publiek belang	Vanaf 1 januari 2012 verzorgde Servicepunt71 de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Met ingang van 1 januari 2023 is deze gemeenschappelijke regeling omgezet in de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio. Binnen deze regeling worden producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, financiën, juridische zaken en inkoop geleverd.		
Bestuurlijk belang			
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten.		
Financieel belang	De centrumgemeente is aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten. Ter dekking van dit risico betalen de afnemende gemeenten een risico-opslag		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie			

Holland Rijnland - Programma 1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	Holland Rijnland is een samenwerking van vijftien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie aan de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren voor burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 46 leden, waarvan twee leden afkomstig uit Zoeterwoude, een raadslid en een collegelid. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden. Het aantal inwoners bepaalt de stemverhouding. Voor elke 10.000 inwoners (afgerond naar boven) wordt een stem uitgebracht, met een minimum van twee stemmen. Het Dagelijks Bestuur wordt aangewezen uit de leden van het Algemeen Bestuur. Uit de drie clusters (Duin- en bollenstreek, Leidse Regio en de Rijnstreek) zijn elk twee leden voorgedragen (naast de voorzitter).		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	01-01-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	1.822	1.557
	Vreemd vermogen	31.095	31.095
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ) - Programma 2. Samenleving			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De regeling behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van gemeentelijke contractering in het kader van de Jeugdwet: (a) Regionale jeugdhulp in het gedwongen kader (b) Gespecialiseerde jeugdhulp.		
Bestuurlijk belang	n.n.b.		
Jaarlijkse bijdrage	n.n.b.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	01-01-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat		n.n.b.
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Veiligheidsregio Hollands Midden - Programma 1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid en brandbestrijding. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur. De burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit zeven leden en een voorzitter.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	5.037	4.487
	Vreemd vermogen	73.258	73.411
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Hecht (voorheen RDOG) - Programma 2. Samenleving			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 18 portefeuillehouders van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden waarvan een lid namens de gemeente Zoeterwoude. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners en kinderen.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	4.044	3.994
	Vreemd vermogen	46.514	46.948
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Omgevingsdienst West-Holland - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De Omgevingsdienst voert op basis van een gemeenschappelijke regeling de milieutaken uit voor de gemeenten Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Zoeterwoude en de provincie Zuid Holland. De Omgevingsdienst streeft duurzaamheid, veiligheid en verbetering van de leefomgeving na. Ze geeft milieubeschikkingen af namens de gemeenten, ziet toe op naleving van milieuwetgeving en geeft milieuo advies aan gemeenten en andere overheden. De Omgevingsdienst voert onderdelen van het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid uit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het Algemeen Bestuur en is afhankelijk van gemeentelijke bijdrage versus de totale begroting. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vijf leden. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 26 leden waarvan twee collegeleden namens Zoeterwoude.		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op de uren en materiele lasten van het Dienstplan 2022, tegen het tarief dat op basis van de indexering in de Kadernota 2023 in het algemeen bestuur is vastgesteld.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	288	380
	Vreemd vermogen	11.500	11.782
	Resultaat		92
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Belastingensamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De BSGR is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 11 leden waarvan een lid namens Zoeterwoude. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vier leden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens een kostprijsmodel.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	782	782
	Vreemd vermogen	5.675	5.513
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

2. Vennootschappen

Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg CV en BV - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Zoeterwoude		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap en Commanditaire Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg is een participatie van gemeente Zoeterwoude en BNG-Gebiedsontwikkeling (100% dochter van BNG-bank) en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de Meerburgerpolder.		
Bestuurlijk belang	50% Venoot (CV) en 49% aandeelhouder (BV).		
Financieel belang	€ 3.998.000		
Kerncijfers verbonden partij Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg BV	x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	10	6
	Vreemd vermogen	9	38
	Jaarresultaat		-4
Kerncijfers verbonden partij Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg CV	x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	3.911	3.707
	Vreemd vermogen	2.105	3.885
	Jaarresultaat		-204
Bijzondere risico's	Zie de paragraaf Weerstandsvermogen.		

Alliander N.V. - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland.		
Bestuurlijk belang	Zoeterwoude is aandeelhouder. Gemeenten hebben geen vertegenwoordiging in het bestuur van Alliander.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente Zoeterwoude heeft 216.395 aandelen (0,1582%) in Alliander. De balanswaarde is € 74.000.		
Kerncijfers verbonden partij Jaarekening 2022	x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	4.470.000	4.570.000
	Vreemd vermogen	5.739.000	6.122.000
	Resultaat		198.000
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.		
Bestuurlijk belang	Zoeterwoude is aandeelhouder. Gemeenten hebben geen vertegenwoordiging in het bestuur van BNG.		
Jaarlijkse bijdrage	De gemeente Zoeterwoude heeft 26.871 aandelen oftewel 0,048%. De balanswaarde is € 74.000. Jaarlijks wordt 25% van de winst aan dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.		
Financieel belang	De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers verbonden partij Jaarrekening 2021	x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	5.062.000	4.615.000
	Vreemd vermogen	143.995.000	107.459.000
	Resultaat		300.000
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Zwethof v.o.f. - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Zoeterwoude		
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma.		
Doelstelling/Publiek Belang	Zwethof v.o.f. is een participatie van de gemeente Zoeterwoude en projectontwikkelaar AM en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van nieuwbouwproject Zwethof aan de zuidrand van Zoeterwoude-Dorp. De v.o.f. is opgericht op 25 oktober 2017.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 50% aandeelhouder.		
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.		
Financieel belang	Het kapitaal van de v.o.f. bedraagt € 200.000, waarin Zoeterwoude voor €100.000 deelneemt.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
	Eigen vermogen	1.287	1.963
	Vreemd vermogen	2.763	2.878
	Resultaat		676
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Overzicht van de bijdragen aan Verbonden partijen

Verbonden partij (x €1.000)	Bijdrage 2024
Holland Rijnland (inclusief TWO Jeugd)	122
Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	62
Veiligheidsregio Hollands Midden	674
Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR)	198
Hecht (voorheen RDOG HM)	655
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	835
Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio (voorheen Servicepunt71)	n.v.t.
Totaal	2.348

2.2.7 Grondbeleid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2024
Zorgen voor een open, duidelijk en transparant grondbeleid. De Nota Grondbeleid biedt heldere kaders en uitgangspunten waarbinnen we het grondbeleid in de periode 2024-2027 uitvoeren.	De Nota Grondbeleid stelt tot doel eigen ontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken en ontwikkelingen van derden te faciliteren.	Wij faciliteren ontwikkelingen van derden en verhalen onze kosten.
	We verkopen gronden zoveel als mogelijk tegen marktconforme prijzen	
	Het grondbeleid voldoet aan de eisen van het Besluit Begroting Verantwoording en geeft de wijze aan hoe wij met financiële risico's omgaan.	Verlaglegging grondexploitaties en projecten met faciliterend grondbeleid jaarlijks actualiseren en risico's beschrijven en onderbouwen in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.
	Overheden die winst of structurele overschotten realiseren met activiteiten die concurreren met de markt, krijgen een aanslag vennootschapsbelasting (VPB). Het grondbedrijf behoort tot die activiteiten.	Controle op het effect van de VPB op activiteiten grondbedrijf.
	Het grondbeleid moet in overeenstemming zijn met de nieuwe Omgevingswet en de Aanvullingswet Grondeigendom.	Instrumenten voor kostenverhaal worden ingezet in projecten van derden

In 2024 hebben wij alleen nog grondexploitaties in de deelnemingen VOF Zwethof en Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg

We beoordelen de grondexploitaties van de deelnemingen en rapporteren over het gemeentelijk aandeel hierin conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording.

We nemen geen nieuwe grondpositie in, tenzij dit noodzakelijk is voor de beoogde ontwikkeling

In 2024 gaan wij verder met het faciliteren van ontwikkelingen van derden

We faciliteren ontwikkelingen van derden en verhalen onze kosten op die partijen. We optimaliseren ons kostenverhaal en houden ook hier onze risico's in beeld. We moeten soms onderzoeken voorfinancieren. Hiervoor hebben we een budget voor nieuwe projecten

In 2024 gaan wij verder met het afstoten van niet-strategisch vastgoed

Voor vastgoedlocaties die niet strategisch (dus niet ten behoeve van een gemeentelijk beleidsdoel) en niet voor een doelgroep bestemd zijn, zetten we actief in op verkoop van deze locaties. Dit leidt tot incidentele opbrengsten die we vaak achteraf pas kunnen verantwoorden. Dit heeft ook financiële consequenties voor structureel geraamde huuropbrengsten en exploitatiekosten in de meerjarenbegroting waar geen dekking voor is. We melden inkomsten of nadelen achteraf.

2.2.8 Handhaving

Handhaven is zorgen dat iedereen de regels voor de fysieke leefomgeving naleeft

Wij handhaven via communicatie en toezicht en met bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke en strafrechtelijke middelen. Het verlenen van vergunningen is ook een vorm van preventief toezicht. Met begrijpelijke, goed gemotiveerde vergunningen en duidelijke voorschriften proberen we ervoor te zorgen dat inwoners, bedrijven en andere instellingen zich houden aan de regels. Zo kunnen we voorkomen dat we echt moeten handhaven. Gemeentelijke handhavers zijn bijvoorbeeld de toezichthouders en de buitengewoon opsporingsambtenaar (boa). Ook andere organisaties hebben handhavingstaken (bijvoorbeeld de omgevingsdienst, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de politie en de brandweer).

We handhaven zoveel mogelijk integraal en scheiden handhaving van vergunningverlening

Handhavers, bijvoorbeeld van de gemeente en de omgevingsdienst, werken samen en stemmen af bij de handhaving. Zij bundelen hun activiteiten zo veel mogelijk. Dat is 'integraal handhaven'. We doen dat met name voor de Omgevingswet (tot 1 januari 2024: de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of Wabo) en de regels die daarbij horen

In het bestuur hebben we de handhaving in de fysieke leefomgeving gescheiden van de vergunningverlening. Ook in de ambtelijke organisatie zijn vergunningverleners niet bezig met toezicht en handhaving. En toezichthouders verlenen geen vergunningen. Dat is om iedereen integer (eerlijk en zorgvuldig) en objectief (zonder vooroordeel) te behandelen.

Het handhavingsbeleid staat in ons VTH-beleid 2023-2027

VTH staat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. In het beleid staan onder andere onze doelstellingen en onze hoofdactiviteiten (zie de tabel hierna). Ook onze prioriteiten (de taken waaraan wij voorrang geven) voor toezicht en handhaving staan in het beleid. We hebben er in het beleid rekening mee gehouden dat we vanaf 1 januari 2024 werken volgens de nieuwe Omgevingswet.

De activiteiten die we uitvoeren om de doelstellingen te bereiken, staan in het uitvoeringsprogramma voor de VTH-taken. Zo'n uitvoeringsprogramma stellen we elk jaar vast. We sturen dit naar de raad om er kennis van te nemen.

De kosten van de handhaving bestaan vooral uit de kosten van inzet van medewerkers

De kosten van handhaving zijn onderdeel van de lasten van de verschillende programma's waarbinnen wij handhaven. Verder hebben we een budget van € 10.000 per jaar voor handhaving. Dat gebruiken we onder andere voor onderzoeken door externe deskundigen, het inhuren van toezichthouders of boa's met specifieke deskundigheid voor de Alcoholwet, beschermende kleding voor toezichthouders en de boa en voorlichtingsmateriaal.

We werken nu met één boa en we willen op dat gebied minder kwetsbaar worden

Met ingang van 2023 krijgen we structureel € 30.000 meer van het rijk voor toezicht en handhaving. Dit geld besteden we aan extra boa-capaciteit.

We voeren ook oriënterende gesprekken met gemeentes in de regio om onze kwetsbaarheid op het gebied van de boa te verminderen, en de handhaving door de boa te verbreden

We verwachten dat de kosten voor handhaving de komende jaren stijgen

Redenen daarvoor zijn:

- De Omgevingswet gaat op 1 januari 2024 gelden. Onder die wet verschuift de nadruk van vergunningverlening vooraf naar toezicht en handhaving achteraf.

Gelijk met de Omgevingswet gaat de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gelden. Dan hoeven we tijdens de bouw minder toezicht te houden op het voldoen aan het Bouwbesluit. Dit betekent niet automatisch dat er minder toezicht- en handhavingswerk is. Bepaalde taken en bevoegdheden blijven bij ons.

- De Omgevingswet en de Wkb vragen meer afstemming en een andere manier van werken. Er is meer regie en coördinatie nodig. Medewerkers moeten een brede integrale kennis hebben en nog meer omgevingsbewust en oplossingsgericht zijn. Dat vraagt veel van de organisatie.
- Er lopen nog grote bouwprojecten. Daarop moeten we toezicht houden. En bij overtredingen moeten we de regels handhaven.
- De afgelopen jaren zijn meer woningen gebouwd, waardoor Zoeterwoude meer inwoners heeft gekregen. Bij meer inwoners kunnen we meer meldingen, klachten en overtredingen verwachten. Die inwoners gebruiken namelijk de ruimte. Daarbij kunnen belangen botsen. En daarbij kunnen ze, bewust of onbewust, regels overtreden.
- Mensen worden over het algemeen mondiger. Ze kunnen de weg naar de gemeente (de toezichthouder of de BOA) goed vinden.
- Toezichthouders zijn schaars. Het kost daarom meer moeite en geld om vacatures voor toezichthouders in te vullen.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
De komende beleidsperiode beoordelen wij aanvragen aan de hand van onze risicoschatting, prioriteitenstelling en werkwijze prioritair werken.	Wij voeren onze wettelijke VTH-taken uit, binnen gestelde termijnen en juridische eisen en de inzet op deze taken baseren wij op de prioriteiten en werkwijze prioritair werken uit het VTH-beleid.	Zie het Uitvoeringsprogramma
De komende beleidsperiode streven wij een integrale werkwijze tussen Bouwen & Wonen en APV & Bijzondere Wetten na.	Wij onderzoeken de komende periode hoe we onze werkwijzen op elkaar kunnen afstemmen en benutten daarbij bestaande overlegstructuren, zoals de Intaketafel en de Omgevingstafel.	Zie het Uitvoeringsprogramma
De komende beleidsperiode implementeren en gebruiken wij een integrale VTH-cyclus die voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen voor de uitvoering van de VTH-taken.	Ieder kwartaal monitoren wij de stand van zaken van de beleidsdoelstellingen uit dit VTH-beleid. Dit werken we uit in de evaluatie. Dit zorgt voor eventuele aanpassingen van dit beleid of het volgende uitvoeringsprogramma.	Zie het Uitvoeringsprogramma
De komende beleidsperiode verbeteren wij de digitalisering van onze VTH-taken in onze VTH-applicatie Power Browser.	Wij gaan Power Browser ook na de invoeringsdatum van de Omgevingswet en Wkb verder inrichten en constant evalueren, verbeteren, testen en monitoren.	Zie het Uitvoeringsprogramma
De komende beleidsperiode werken wij de aanpak uit om samen met inwoners en bedrijven onze omgeving te maken.	Wij bedden de werkwijze intake- en omgevingstafel in, in de organisatie en in de werkwijze VTH, wij optimaliseren de baliefunctie, borgen participatie in het werkproces en dragen bij aan de evaluatie van de participatiehandreiking.	Zie het Uitvoeringsprogramma

Kengetallen

De resultaten die we bereikt hebben en de kengetallen voor toezicht en handhaving staan in het jaarverslag dat wij jaarlijks vaststellen. Dit verslag brengen wij ter kennis van de raad.

2.2.9 Duurzaamheid

We werken aan een duurzame toekomst

Met duurzaamheid beoogt de gemeente een ontwikkeling van Zoeterwoude waar sociale, economische én ecologische belangen met elkaar in evenwicht zijn. We gaan complexe uitdagingen aan om onze ambities op het gebied van duurzaamheid waar te maken. Dit moet resulteren in een ontwikkeling die rekening houdt met de toekomst van volgende generaties, zodat die kunnen wonen, werken en recreëren in een schone en gezonde leefomgeving (water, bodem en lucht).

Zoeterwoude investeerde afgelopen jaren al flink in duurzaamheid

Tegelijkertijd zijn er internationaal en in Nederland (nationaal) belangrijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Internationaal is in de eerste plaats afgesproken dat de klimaatverandering moet stoppen. Dat betekent dat het gebruik van fossiele brandstoffen die CO₂ in de atmosfeer brengen uiterlijk in 2025 wordt beëindigd. In Europees verband is de doelstelling voor 2030 aangescherpt naar 55% reductie.

De tweede opgave is de noodzakelijke aanpassing aan klimaatverandering. Denk aan de grotere periodes van droogte die optreden en meer en hevigere hoosbuien. Meer regenwateropvang en het tegengaan van hittestress combineren we met meer groen en meer biodiversiteit, een ander actueel thema. Zo wordt Zoeterwoude klimaatbestendig en krijgen natuur en ecologie tegelijkertijd meer ruimte. Tenslotte is een derde opgave het toewerken naar een circulaire economie waarin afval grondstof is. Iedereen is het erover eens dat we niet kunnen doorgaan met het produceren van enorme hoeveelheden afval.

Duurzaamheid maakt een integraal onderdeel uit van het beleid en de uitvoering van alle werkvelden

In het **Duurzaamheidsprogramma 2019-2022** zijn de hierboven genoemde opgaven beschreven als drie kerndoelen, te weten: klimaatneutraal, klimaatbestendig en circulair. Het bereiken van deze doelen vereist in hoge mate een integrale aanpak. Samen bestrijken ze een groot aantal thema's en beleidsonderdelen. Daarmee keren activiteiten die duurzame ontwikkeling nastreven steeds meer terug in de verschillende programma's van de begroting.

In 2023 is een nieuw Duurzaamheidsprogramma geschreven

Afgesproken is dat het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid elke vier jaar wordt geactualiseerd. Het vorige Duurzaamheidsprogramma liep tot en met 2022. In januari 2021 is aan de raad een overzicht aangeboden met de stand van zaken van het programma. Voor het nieuwe Duurzaamheidsprogramma is opnieuw een overzicht gemaakt. Ook zijn nieuwe ontwikkelingen in kaart gebracht. Zoeterwoude blijft ook de komende jaren werken aan de duurzaamheidsagenda, maar wel met de ambitie naar schaal en grootte van de gemeente. Daarbij staat toegankelijkheid en betaalbaarheid van duurzaamheid voor alle inwoners en bedrijven in het beleid voorop. Met dit uitgangspunt uit het coalitieakkoord is gewerkt aan een geactualiseerd programma dat vanaf 2024 wordt uitgevoerd.

- Klimaatneutraal

Duurzaamheid betekent dat er geen afwenteling plaatsvindt van negatieve milieugevolgen naar toekomstige generaties of elders. Daarvoor is het nodig dat op termijn alleen nog hernieuwbare bronnen van energie gebruikt worden. Dan is uiteindelijk de klimaatverandering een halt toegeroepen, want er komt per saldo geen CO₂ meer vrij bij gebruik van alleen hernieuwbare energiebronnen. Dit heet klimaatmitigatie. Einddoel van Zoeterwoude is een klimaatneutrale gemeente in 2050. In Europees verband is de doelstelling voor 2030 aangescherpt naar 55% reductie.

In 2024 wordt het Programma Energietransitie voortgezet. Onze gemeente geeft daarmee mede vorm aan de Regionale Energie Strategie (RES) van Holland Rijnland. Daarnaast blijven we vanuit de Reserve Duurzaamheid inwoners en bedrijven stimuleren om energie te besparen. De subsidieverordening voor het verduurzamen van woningen is voor 2023 geactualiseerd. Deze activiteiten maken deel uit van *Programma 3A Ontwikkeling*

Leefomgeving. Daarnaast zijn activiteiten op het gebied van mobiliteit belangrijk voor het behalen van de energiedoelstellingen. Mobiliteit is in Holland Rijnland ook opgenomen als onderdeel van de RES. Verduurzaming van mobiliteit is opgenomen onder *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte*.

- Klimaatbestendig

Omdat de klimaatverandering de komende decennia zeker nog voortduurt, moeten we ons daar op voorbereiden en ons omgaan met de omgeving aanpassen. Dat noemen we klimaatadaptatie. Dat betekent meer aandacht voor wateroverlast (hoosbuien), droogte en periodes met voor ons land extreem warm weer. Een klimaatbestendige gemeente is in staat om de negatieve effecten van klimaatverandering op te vangen.

In 2021 is het Beleidsplan Klimaatbestendig Zoeterwoude 2021-2026 vastgesteld. In 2024 wordt verder gewerkt aan de implementatie. In de begroting is dit onderdeel van *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte*. Geplande renovaties en herstructureringswerkzaamheden in de openbare ruimte worden klimaatadaptief uitgevoerd. Per project wordt bepaald op welke manier dit wordt ingevuld en wat de financiële consequenties zijn. Daarbij gaan klimaatadaptatiemaatregelen zoveel mogelijk hand-in-hand met het vergroenen van de omgeving en het vergroten van de biodiversiteit. Ook op het gebied van klimaatadaptatie stimuleert de gemeente met subsidie een aantal maatregelen aan de individuele woning.

- Circulair

Het werken aan een circulaire economie is het derde kerndoel. Ook dit is immers essentieel om duurzaamheid (geen afwenteling van negatieve milieu-effecten naar de toekomst of naar elders) inhoud te geven. We onderscheiden circulariteit voor bedrijven (inclusief organisaties) en circulariteit voor bewoners. Het gaat dan om het voorkomen van het ontstaan van afval, hergebruik, recycling en toepassing van hernieuwbare ('biobased') materialen. Ketens en kringlopen van materialen moeten gesloten worden, zodat er geen bedrijfsafval en huishoudelijk afval meer bestaat. Immers, afval wordt grondstof.

Een belangrijke bijdrage aan dit kerndoel wordt geleverd via de doelen en activiteiten van *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte*. Daarbij heeft circulair inkopen binnen de gemeente steeds meer de aandacht. Vanuit *Programma 3A Ontwikkeling Leefomgeving* wordt in 2024 een aanzet gegeven tot een meer planmatige aanpak, als onderdeel van het geactualiseerde Programma Duurzaamheid.

Ook regionale samenwerking speelt een belangrijke rol

Verduurzaming is onderwerp van veel vormen van regionale samenwerking. De strategie voor de energietransitie is in 2021 regionaal vastgelegd in de RES Holland Rijnland. In 2023 is een stand van zaken opgesteld en is regionaal een nieuwe werkwijze afgesproken om het doel voor duurzame opwek van elektriciteit te behalen. In eerste instantie ligt daarbij de verantwoordelijkheid bij de gemeente om te bepalen op welke locaties, op welke manier en met welke opbrengst duurzame energie wordt opgewekt. In 2023 is onze gemeente gestart met deze lokale aanpak, die in 2024 wordt voortgezet.

Jaarlijks levert de gemeente een financiële bijdrage aan Holland Rijnland voor de uitvoering van het Regionale Energie Akkoord en het werk aan de RES dat daaruit is voortgevloeid. De Omgevingsdienst West-Holland voert onze subsidieregelingen uit, waarbij de voorlichting wordt verzorgd door het Duurzaam Bouwloket. Dit is onderdeel van het jaarlijkse werkplan van de Omgevingsdienst en de subsidies worden gedekt vanuit de Reserve Duurzaamheid. De Omgevingsdienst West-Holland levert ook een aandeel aan het werk voor de RES. De gemeenten van de Leidse regio plus Katwijk zijn in 2021 een samenwerking aangegaan die ten behoeve van de warmtetransitie de (regionale) inzet van collectieve bronnen moet gaan realiseren.

Voor het uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen hebben de gemeenten binnen het gebied van Holland Rijnland de mogelijkheid voor een subsidie van het rijk via de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027. Aan circulaire economie wordt onder meer aandacht besteed binnen Economie071.

Van beleid tot programma

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2024
<p>Het bevorderen van de duurzame economische en ruimtelijke ontwikkeling in Zoeterwoude op basis van een actuele agenda en een uitvoeringsprogramma voor duurzaamheid.</p>	<p>1. Het duurzaamheidsbeleid wordt elke vier jaar geactualiseerd.</p>	<p>In 2023 is een nieuw Duurzaamheidsprogramma geschreven.</p>
	<p>2. Jaarlijks meten we de voortgang aan de hand van het duurzaamheidsprogramma.</p>	<p>De voortgang van de doelstellingen en activiteiten in het Duurzaamheidsprogramma worden bijgehouden.</p>
	<p>3. We zetten de beschikbare capaciteit in voor onderwerpen met de hoogste prioriteit. Enerzijds initiatieven uit de samenleving en anderzijds regionale opgaven vanuit de Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland. Voor de eigen organisatie: verduurzaming van eigen gebouwen en duurzame inkoop (uitvoering Manifest MVI).</p>	<p>De prioriteiten voor 2024 zijn toegelicht in het Programmaplan van deze begroting.</p>

2.2.10 Open en Toegankelijke Overheidsinformatie

Regionaal is een programma opgesteld genaamd Open en Toegankelijke Overheidsinformatie (OTO). Dit programma heeft als doel om overheidsinformatie open, transparant en digitaal toegankelijk te maken. Het programma houdt zich bezig met de Wet open overheid (Woo), de Wet elektronische publicaties (Wep) en het Besluit digitale toegankelijkheid overheidsinformatie (BDTO).

Wet open overheid (Woo)

De Woo heeft als doel een transparantie en actief openbaar makende overheid. De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en beoogt een meer transparante overheid. In een tijdspanne van acht jaar verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en de digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. Ook geldt een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk aanvullende informatie openbaar te maken.

De komende jaren worden stapsgewijs elf verschillende informatiecategorieën verplicht voor publicatie. Een aantal van deze categorieën wordt nu al openbaar gemaakt, anderen nog niet. Informatie categorieën die op dit moment nog niet openbaar worden gemaakt, maar straks volgens de Woo wel zijn: Wob/Woo-verzoeken, convenanten, onderzoeken, klachten en beschikkingen.

Wet elektronische publicaties (Wep)

Het doel van de Wep is om inwoners digitaal volledig te informeren over besluiten die impact hebben op hun leefomgeving. Per 1 juli 2021 moesten alle op dat moment geldende beleidsregels samengevoegd zijn aangeboden. Een ander onderdeel van deze Wet betreft de verplichting tot digitale ter inzagelegging die per 1 juli 2023 in werking is getreden

Besluit digitale toegankelijkheid overheid (BDTO)

De BDTO heeft als doel digitale informatie en diensten even bruikbaar te maken voor mensen met een functiebeperking als voor mensen zonder functiebeperking. Dit Besluit is op 1 juli 2018 in werking getreden. Overheidsinstanties zijn bij wet verplicht om alle websites van de organisatie, websites waar de organisatie aan meebetaalt of mede opdrachtgever voor is, toegankelijk te maken. Deze verplichting geldt ook voor digitale documenten die online gepubliceerd worden, voor mobiele apps en voor intranet. Daarnaast verplicht het Besluit tot het maken van toegankelijkheidsverklaringen voor al deze websites en apps.

Regionale samenwerking

Het programma OTO is een regionaal programma waarbij alle deelnemers van de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio zijn betrokken. Gemeente Leiden neemt samen met IDA het voortouw. Het uitgangspunt is om regionaal de implementatie voor te bereiden en minimaal per gemeente aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Bovenop de wettelijke verplichtingen kan het college van B&W een ambitieniveau vaststellen (basis, basisplus en/of inspanningsscenario). Het ambitieniveau bepaalt wanneer we sneller aan de slag willen met specifieke wettelijke verplichtingen, welke extra informatie actief openbaar moet worden gemaakt en hoe deze digitaal toegankelijk aan de burger beschikbaar wordt gesteld. De financiële consequenties zijn afhankelijk van het gekozen ambitieniveau. De planning is dat hier begin 2024 een voorstel voor volgt.

Voor de uitvoering van de Woo heeft de gemeente middelen gekregen vanuit het rijk. De inhuur van externen en andere benodigde kosten ten behoeve van het regionale project betalen alle gemeenten samen. Dat doen we op basis van de huidige verdeelsleutel binnen de samenwerking. Het project Open en Toegankelijke Overheidsinformatie is een veelomvattend en langlopend traject. Het vraagt commitment van bestuur en organisatie.

3 Financiële begroting

3.1 Overzicht van baten en lasten

Algemeen

De voorliggende programmabegroting 2024-2027 is actueel. Met zorg heeft een afweging plaatsgevonden tussen:

- de lokale lasten voor de inwoners en het voorzieningsniveau in de gemeente;
- de relatie tussen de risico's en het gewenste weerstandsvermogen;
- het leveren van een substantiële bijdrage aan plaatselijke en regionale ruimtelijke projecten;
- het leveren van substantiële bijdragen aan plaatselijke activiteiten en initiatieven;
- het wel of niet uitvoeren van taken in relatie tot de beschikbare personele capaciteit.

Overzicht baten en lasten per programma

In het onderstaande overzicht geven we de lasten en baten voor 2024-2027 weer, alsmede de stortingen en onttrekkingen aan de reserves. Ter vergelijking zijn de realisatiecijfers 2022 en de begroting 2023 na wijziging toegevoegd. Een toelichting op de cijfers vindt u terug onder de diverse programma's en in het onderdeel reserves.

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
					2025	2026	2027
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	Lasten	2.129	2.234	2.418	2.310	2.306	2.306
	Baten	-261	-68	-96	-96	-96	-96
Saldo		1.868	2.166	2.323	2.214	2.211	2.211
2 Samenleving	Lasten	8.977	10.595	8.707	8.521	8.563	8.584
	Baten	-2.349	-2.579	-1.365	-1.355	-1.329	-1.329
Saldo		6.628	8.016	7.342	7.166	7.233	7.255
3 Wonen en Ruimte	Lasten	9.996	9.546	8.748	8.824	8.853	8.767
	Baten	-5.201	-3.177	-3.415	-3.568	-3.737	-3.588
Saldo		4.795	6.368	5.334	5.256	5.116	5.179
4 Overhead	Lasten	5.503	6.157	6.849	6.520	6.528	6.523
	Baten	-74	-51	-21	-21	-21	-21
Saldo		5.429	6.106	6.828	6.500	6.507	6.502
5 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	744	853	1.433	2.050	2.496	2.622
	Baten	-21.085	-20.682	-22.650	-23.605	-22.617	-22.575
Saldo		-20.340	-19.829	-21.217	-21.555	-20.121	-19.954
Totaal	Lasten	27.349	29.384	28.156	28.225	28.746	28.802
Totaal	Baten	-28.970	-26.556	-27.546	-28.644	-27.800	-27.609
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-1.621	2.828	610	-419	946	1.193
RESERVES 5 Algemene dekkingsmiddelen	Toevoeging	6.001	454	453	453	453	453
	Onttrekking	-6.565	-2.953	-1.153	-46	-297	-297
Saldo		-564	-2.499	-699	407	157	157
Totaal	Toevoeging	6.001	454	453	453	453	453
Totaal	Onttrekking	-6.565	-2.953	-1.153	-46	-297	-297
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-564	-2.499	-699	407	157	157
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	33.350	29.838	28.609	28.679	29.200	29.255
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-35.535	-29.509	-28.698	-28.691	-28.097	-27.906
GERAAMD RESULTAAT		-2.185	329	-89	-12	1.103	1.349

3.1.1 Grondslagen voor de begroting

Voor het opstellen van deze begroting gingen wij uit van een aantal keuzes en aannames. Hierbij pasten we de onderstaande uitgangspunten toe:

- in de begroting 2024 is uitgegaan van een stijging van de salarissen met gemiddeld 7% ten opzichte van de begrote lonen 2023;
- voor de materiële budgetten is geen prijsindex toegepast. Waar nodig is het budget aangepast aan een concrete raming.

In het onderstaande tabel staat een overzicht van de belangrijkste parameters:

	2024	2025	2026	2027	
Aantal inwoners 1 januari	9.803	10.942	11.100	11.272	
Aantal woningen 1 januari	4.065	4.630	4.697	4.768	
Aantal nieuwe woningen	565	67	71	0	
Aantal te slopen woningen	0	0	0	0	
Aantal niet-woningen	860	860	860	860	
Bespaarde rente over reserves	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	Indien van toepassing
Renteomslag percentage	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	obv renteomslagberekening
Prijsstijging	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Prijspeelniveau	2024	2024	2024	2024	Constante prijzen
Accresniveau	2024	2025	2026	2027	Basis uit meicirculaire 2024
Gemeenschappelijke regelingen	2024	2025	2026	2027	Conform begroting van GR
Algemene uitkering	Mei 2023	Mei 2023	Mei 2023	Mei 2023	Basis uit meicirculaire 2023
Formatieomvang	92,67	92,67	92,67	92,67	Begroting 2024
Salarissen, stijging tov voorgaand jaar	7%	0,0%	0,0%	0,0%	Prijspeil 2024
Aantal beschikbare uren per fpl	1.819	1.819	1.819	1.819	
Verlof	194	194	194	194	
Ziekte	75	75	75	75	4% ziekteverzuim
Buitengewoon verlof	16	16	16	16	
Overig niet productief	120	120	120	120	
Productieve uren	1.414	1.414	1.414	1.414	
Onvoorzien	€ 49.000	€ 54.700	€ 55.500	€ 56.300	€ 5 per inwoner

3.1.2 Structureel en reëel evenwicht

1. Structureel en reëel evenwicht

Materieel evenwicht wil zeggen dat de begroting een positief eindsaldo heeft. Naast materieel in evenwicht dient een begroting ook structureel in evenwicht te zijn. Dat wil zeggen dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Daarmee is de raad in staat om vast te stellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming.

Conclusies

- deze begroting is materieel **sluitend** voor de begrotingsjaren 2024 en 2025;
- deze begroting is structureel **in evenwicht** voor de begrotingsjaren 2024 en 2025;
- deze begroting is reëel **in evenwicht** voor alle begrotingsjaren 2024 tot en met 2027.
- deze begroting is structureel **niet in evenwicht** in de begrotingsjaren 2026 en 2027, vanwege een door het Rijk verwerkte korting op het gemeentefonds (bij alle gemeenten) zonder een duidelijk alternatief voor andere dekkingsmiddelen.

In onderstaande tabel geven we deze conclusies samengevat weer. Het sluitend zijn van de begroting ziet u terug in de tabel. Onder deze tabel lichten we de grootste incidentele posten toe.

Reëel evenwicht

Het begrip reëel evenwicht heeft betrekking op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan. In deze begroting zijn er geen te realiseren taakstellingen en baseren we alle ramingen op reële verwachtingen. Ook maken we niet of nauwelijks gebruik van stelposten. Wij hebben alleen stelpost voor een reële onderuitputting van kapitaallasten die jaarlijks optreedt vanwege vertragingen in de uitvoering van investeringen. Verder hebben we een stelpost opgenomen vanwege de groei van onze gemeente. Door verschuivingen in de bouw en oplevering van nieuwe woningen verschuift ook de omvang van de algemene uitkering en de bijbehorende extra uitgaven in de meerjarenraming. Dit ongewenste effect op de begroting is met deze stelpost groei opgelost. Tot slot is in deze begroting vanwege de wereldwijde ontwikkelingen en verwachte hoge inflatie een stelpost voor prijsindexaties opgenomen. Wij schatten deze stelposten als realistisch.

Met deze bevindingen stellen we dat de begroting reëel in evenwicht is.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Voor de bepaling van het structureel evenwicht worden alle incidentele baten en lasten en alle mutaties in de reserves, met uitzondering van kapitaalreserves, buiten beschouwing gelaten. Het saldo wat daarna overblijft, is het saldo van structurele lasten en baten.

Uit onderstaande tabel blijkt dat het structurele saldo in de jaren 2024 en 2025 van deze begroting voordelig is en dat er dus sprake is van structureel evenwicht tot 2026. Ook in 2024 is er in de formatie al rekening gehouden met de groei van de gemeente de komende jaren. De structurele lasten gaan in dit geval voor de baten uit. De structurele lasten in 2024 worden opgevangen door een incidentele onttrekking uit de reserve. Vanaf 2025 worden deze lasten opgevangen door structurele baten.

	2024	2025	2026	2027
Resultaat na bestemming	89.260	12.014	-1.102.800	-1.349.403
Incidentele lasten	1.059.721	103.667	91.812	-
Incidentele baten	-	-	-	-
Incidentele toevoegingen aan reserves	453.390	453.390	453.390	453.390

	2024	2025	2026	2027
Incidentele onttrekkingen aan reserves	-1.130.661	-24.540	-5.940	-5.940
Structureel saldo van de begroting	471.710	544.531	-563.538	-901.953
Structureel evenwicht	Ja	Ja	Nee	Nee

Tabel A structureel evenwicht**Incidentele lasten en baten**

Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van **drie jaar** een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

In onderstaande tabel is per programma aangegeven welke posten incidenteel van aard zijn met een toelichting.

Resultaat na bestemming (incl. reservemutaties)	2024	2025	2026	2027
Incidentele lasten				
Programma				
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	-	-	-	-
2 Samenleving	111.000	10.000	-	-
- Tijdelijke huisvestingskosten bijzonder onderwijs	81.000	-	-	-
- Aanpak eenzaamheid volwassenen en energiek Zoeterwoude (projectbudget)	30.000	10.000	-	-
3 Wonen en Ruimte	227.321	93.667	91.812	-
- Zwethof planontwikkeling	11.800	-	-	-
- Energietransitie (projectbudget)	95.521	93.667	91.812	-
- Rijndijk van gas los (projectbudget)	120.000	-	-	-
4 Overhead	271.400	-	-	-
- Organisatieontwikkeling	50.000	-	-	-
- Extra regietaken domein Concernzaken	110.700	-	-	-
- Extra regietaken domein Samenleving	110.700	-	-	-
5 Algemene dekkingsmiddelen				
- Incidentele stelpost nog te besteden gelden ivm groei	450.000			
Saldo Incidentele lasten	1.059.721	103.667	91.812	-
Incidentele baten				
Programma				
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	-	-	-	-
2 Samenleving	-	-	-	-
3 Wonen en Ruimte	-	-	-	-
4 Overhead	-	-	-	-
Saldo incidentele baten	-	-	-	-
Saldo incidentele lasten en baten	1.059.721	103.667	91.812	-
Incidentele toevoegingen aan de reserves				
Storting in de Reserve grote projecten	453.390	453.390	453.390	453.390
Saldo Incidentele toevoegingen aan reserves	453.390	453.390	453.390	453.390
Incidentele onttrekkingen aan de reserves				
Algemene reserve	-401.800	-18.600	-	-

Resultaat na bestemming (incl. reservemutaties)	2024	2025	2026	2027
Reserve huisvesting onderwijs	-81.000	-	-	-
Reserve volkshuisvesting	-5.940	-5.940	-5.940	-5.940
Reserve Duurzaamheid	-150.000	-	-	-
Reserve Bedrijfsvoering	-221.400	-	-	-
Reserve Sociaal Domein	-175.000	-	-	-
Reserve Energietransitie	-95.521	-	-	-
Saldo Incidentele onttrekkingen aan reserves	-1.130.661	-24.540	-5.940	-5.940

Binnen programma 2 bestaan de incidentele lasten uit tijdelijke huisvestingskosten vanwege noodlokalen bij basisschool het Avontuur. Als de permanente uitbreiding is gerealiseerd in 2025 vervallen deze tijdelijke kosten. Verder is er incidenteel projectbudget voor aanpak eenzaamheid volwassenen en energiek Zoeterwoude. Onder programma 3 Wonen en Ruimte bestaan de incidentele lasten uit projecten op het gebied van Energietransitie. Onder programma 4 Overhead is een incidenteel budget opgenomen voor organisatieontwikkeling en extra regietaken in de Leidse regio. In programma 5 is de stelpost groei voor 2024 nog niet ingezet.

2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaande tabel geven we de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma weer.

Structurele toevoegingen aan reserves	2024	2025	2026	2027
Programma				
Mutatie reserves	-	-	-	-
Totaal Algemene middelen	-	-	-	-
Saldo structurele toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Structurele onttrekkingen aan reserves				
Programma				
Mutatie reserves	-21.906	-21.906	-290.906	-290.906
Totaal Algemene middelen	-21.906	-21.906	-290.906	-290.906
Saldo structurele onttrekkingen aan reserves	-21.906	-21.906	-290.906	-290.906
Saldo structurele mutaties reserves	-21.906	-21.906	-290.906	-290.906

Structurele onttrekkingen in de algemene reserve betreffen mutaties ter dekking van kapitaallasten van investeringswerken.

3.2 Uiteenzetting financiële positie en toelichting

De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit de volgende onderdelen :

1. Geprognosticeerde begin- en eindbalans;
2. Investerings;
3. Reserves;
4. Voorzieningen;
5. EMU-saldo.

3.2.1 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose meerjarenbalans	Bedragen x € 1.000					
	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	2.291	2.291	2.291	2.291	2.291	2.291
Materiële vaste activa	31.499	34.975	49.174	55.360	58.380	58.504
Financiële vaste activa	9.873	9.873	2.784	2.784	2.784	2.784
Kapitaalverstrekkingen	1.485	1.485	1.485	1.485	1.485	1.485
Verstreckte leningen	1.299	1.299	1.299	1.299	1.299	1.299
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	7.089	7.089	0	0	0	0
Totaal vaste activa	43.663	47.139	54.249	60.435	63.456	63.580
Vlottende activa						
Voorraden	-83	-83	-83	-83	-83	-83
Onderhanden werk: Bouwgrond in exploitatie	815	815	815	815	815	815
Voorziening: Bouwgrond in exploitatie	878	878	878	878	878	878
Overige grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0
Gereed product en handelsgoederen	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen	7.816	5.297	5.297	5.297	5.297	5.297
Vorderingen (o.a. debiteuren)	2.842	2.842	2.842	2.842	2.842	2.842
Verstreckte kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Rekening-courant tegoeden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	2.519	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	2.454	2.454	2.454	2.454	2.454	2.454
Liquide middelen	1	0	0	0	0	0
Overlopende activa	2.543	2.543	2.543	2.543	2.543	2.543
Totaal vlottende activa	10.276	7.756	7.756	7.756	7.756	7.756
Totaal activa	53.939	54.895	62.006	68.192	71.212	71.336
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	24.475	24.161	26.650	27.146	27.315	26.369
Resultaat boekjaar	2.185	3.189	89	12	-1.103	-1.349
Voorzieningen	2.717	2.481	2.277	2.176	2.071	1.967

	Bedragen x € 1.000					
Vaste schuld	20.964	18.610	24.563	30.425	34.452	35.868
Opgenomen leningen	20.940	18.586	24.539	30.401	34.428	35.844
Waarborgsommen	24	24	24	24	24	24
Overige vaste schulden	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	50.341	48.440	53.579	59.759	62.735	62.854
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	2.516	5.372	7.344	7.350	7.394	7.399
Opgenomen kasgeldleningen	0	704	4.597	4.603	4.647	4.652
Bankschulden	19	2.171	250	250	250	250
Rekening courant schulden	0	0	0	0	0	0
Overige opgenomen gelden met een looptijd < 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Vlottende schulden (o.a. crediteuren)	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497
Overlopende passiva	1.083	1.083	1.083	1.083	1.083	1.083
Totaal vlottende passiva	3.599	6.455	8.427	8.433	8.477	8.482
Totaal passiva	53.940	54.896	62.006	68.192	71.212	71.336

	Bedragen x € 1.000					
Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	2.291	2.291	2.291	2.291	2.291	2.291
Materiële vaste activa	31.499	34.975	49.174	55.360	58.380	58.504
Financiële vaste activa	9.873	9.873	2.784	2.784	2.784	2.784
Totaal vaste activa	43.663	47.139	54.249	60.435	63.456	63.580
Vlottende activa						
Voorraden	-83	-83	-83	-83	-83	-83
Uitzettingen	7.816	5.297	5.297	5.297	5.297	5.297
Liquide middelen	1	0	0	0	0	0
Overlopende activa	2.543	2.543	2.543	2.543	2.543	2.543
Totaal vlottende activa	10.276	7.756	7.756	7.756	7.756	7.756
Totaal activa	53.939	54.895	62.006	68.192	71.212	71.336
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	24.475	24.161	26.650	27.146	27.315	26.369
Resultaat boekjaar	2.185	3.189	89	12	-1.103	-1.349
Voorzieningen	2.717	2.481	2.277	2.176	2.071	1.967
Vaste schuld	20.964	18.610	24.563	30.425	34.452	35.868
Totaal vaste passiva	50.341	48.440	53.579	59.759	62.735	62.854
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	2.516	5.372	7.344	7.350	7.394	7.399
Overlopende passiva	1.083	1.083	1.083	1.083	1.083	1.083
Totaal vlottende passiva	3.599	6.455	8.427	8.433	8.477	8.482
Totaal passiva	53.940	54.896	62.006	68.192	71.212	71.336

3.2.2 Investerings

Beheer- of beleidsonderdeel	Omschrijving	Jaar van aanvraag krediet			
		2024	2025	2026	2027
2. Samenleving					
Sport	VV toplaag veld 3 en 4 Meerburg 2025		450.000		
3. Wonen en Ruimte					
Straatmeubilair	Vervangen straatmeubilair 2024	36.250	-	-	-
	Vervangen straatmeubilair 2025	-	36.250	-	-
	Vervangen straatmeubilair 2026	-	-	36.250	-
	Vervangen straatmeubilair 2027	-	-	-	36.250
Openbare verlichting	Vervangen OVL Weipoortseweg armaturen	-	-	75.000	-
	Vervangen OVL Keer-Weer armaturen	-	-	-	12.000
	Vervangen OVL Dorp Zuid armaturen	-	65.000	-	-
	Vervangen lichtmasten Blankaartpark	-	58.000	-	-
	Vervangen lichtmasten Bloemenweide	-	-	52.000	-
	Vervangen lichtmasten Korte Miening eo	66.000	-	-	-
	Vervangen lichtmasten Vogelweide	66.000	-	-	-
	Renovatie voedingskst. OVL 2024	7.000	-	-	-
	Renovatie voedingskst. OVL 2025	-	7.000	-	-
	Renovatie voedingskst. OVL 2026	-	-	7.000	-
Renovatie voedingskst OVL 2027	-	-	-	7.000	
Wegen	Vervanging Weipoortseweg	4.000.000			
	Vervangen weg Rijnegom oost		1.550.000		
	Vervanging bestrating Keer-Weer	-	-	-	120.000
	Vervangen asfalt Ommedijkseweg	250.139	-	-	-
	Vervangen fietspad Zuidbuurtseweg	250.000	-	-	-
Verkeersveiligheid	Deel fietsroute Hoge Rijndijk Oost	-	350.000	-	-
Groen	Renv. en omvormen openb. groen 2024	105.000	-	-	-
	Renoveren en omvormen groen 2025	-	105.000	-	-
	Renoveren en omvormen groen 2026	-	-	105.000	-
	Renoveren en omvormen groen 2027	-	-	-	105.000
Kunstwerken (beschoeiingen)	Renovatie beschoeiingen 2024	213.000	-	-	-
	Renovatie beschoeiingen 2025	-	213.000	-	-
	Renovatie beschoeiingen 2026	-	-	213.000	-
	Renovatie beschoeiingen 2027	-	-	-	213.000
Spelen	Uitv. Beleidsplan spelen 2024	69.070	-	-	-
	Uitv. Beleidsplan spelen 2025	-	69.070	-	-
	Uitv. Beleidsplan spelen 2026	-	-	69.070	-
	Uitv. Beleidsplan spelen 2027	-	-	-	69.070

Beheer- of beleidsonderdeel	Omschrijving	Jaar van aanvraag krediet			
		2024	2025	2026	2027
Riolering	Vervanging riolering 2024	818.152	-	-	-
	Vervanging riolering 2025	-	1.195.760	-	-
	Vervangen riolering 2026	-	-	840.247	-
	Vervanging riolering 2027	-	-	-	658.438
	VV drukriolering 2024	51.600	-	-	-
	VV drukriolering 2025	-	127.925	-	-
	VV drukriolering 2026	-	-	72.025	-
	VV gemalen 2027	-	-	-	591.250
	VV gemalen electro-mechanisch 2024	277.673	-	-	-
	VV gemalen electro-mechanisch 2025	-	10.535	-	-
	VV gemalen electro-mechanisch 2026	-	-	15.695	-
	VV gemalen electro-mechanisch 2027	-	-	-	383.237
	rioolgemalen 2024 - Rijndijk	301.138	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene dienst	Vervanging perslucht installatie AD	-	10.000	-	-
	Vervanging rolbezem&sneeuwplough gladheid	-	-	24.000	-
Tractie	Vervanging 2 opslagloodsen oksel A4	51.500	-	-	-
	Vervanging aanhanger 23WPVD van de A.D.	-	7.000	-	-
	Vervanging pick-up bus V459BK van A.D.	50.000	-	-	-
Totaal		6.612.522	4.254.540	1.509.287	2.195.245

Beschikbaar te stellen kredieten bij de begroting 2024 voor in totaal € 6.613.000

Bij het vaststellen van de begroting stelt de raad de kredieten uit de jaarschijf 2024 direct beschikbaar aan de ambtelijke organisatie. Dit betreft een totaal van bijna € 6.613.000, waarvan de grootste investeringen voor het beheer van de openbare ruimte zijn. Hieronder is een toelichting op de belangrijkste investeringen opgenomen. In de programma's is per investering een gedetailleerde toelichting opgenomen.

Beheer Openbare Ruimte 2024

In de beheerplannen voor de periode 2024-2028 zijn verschillende vervangingsinvesteringen opgenomen, waaronder groenonderhoud, beschoeiingen, speelplaatsen, onderhoud van wegen, straatmeubilair, openbare verlichting en kunstwerken zoals bruggen. Voor het jaar 2024 bedraagt het totale investeringsbedrag voor deze projecten € 2.511.000. Bovendien staat er voor 2024 een omvangrijke investering gepland voor de vervanging van de Weipoortseweg. Deze beslissing is gebaseerd op de resultaten van een valdeflectiemeting die in 2022 is uitgevoerd en waaruit is gebleken dat de onderbouw van de wegfundering zich in een zeer slechte staat bevindt. Om deze reden is het noodzakelijk om de gehele weg, inclusief de fundering, volledig te vernieuwen. Deze investering heeft een totale kostenpost van € 4.000.000. Meer gedetailleerde informatie over dit project is te vinden in project PB 2.06 in het projectenboek. Deze investeringsbedragen zijn in lijn met de vastgestelde beheerplannen. In totaal bedraagt het investeringsvolume voor beheer en onderhoud in 2023 € 6.511.000.

Voertuigen en (groot) materieel Algemene Dienst

In 2024 vervangen we opslagloodsen en een pick-up us van de Tractie. Het totaal van deze investeringen bedraagt € 101.500.

3.2.3 Reserves

Het BBV onderscheidt de volgende reserves:

- a. de Algemene Reserve;
- b. bestemmingsreserves om ongewenste schommelingen op te vangen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht;
- c. overige bestemmingsreserves.

Het reserve- en voorzieningenbeleid wordt jaarlijks beschreven bij de begroting en de jaarrekening. Daarmee heeft de gemeenteraad twee maal per jaar een actueel beeld van de stand van de reserves en voorzieningen en de uitgangspunten bij het beleid.

De Algemene Reserve is voor incidentele zaken beschikbaar. Over het algemeen dient deze reserve als een buffer tegen onverwachte risico's.

Bij bestemmingsreserves heeft de raad vooraf bepaald voor welke bestemming de reserve in het leven is geroepen. Ze zijn gevormd om ongewenste schommelingen in lasten of baten op te vangen of om een bepaald beleidsdoel te realiseren.

Ontwikkelingen

Overzicht reserves bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2024	Begroting mutaties 2024	Begroting mutaties 2025	Begroting mutaties 2026	Begroting mutaties 2027	Begroot Stand 31/12/2027
Algemene reserves						
8497001 Algemene reserve	4.127	-402	-19	0	0	3.707
8497016 Algemene reserve gebiedsontwikkeling	617	0	0	0	0	617
Totaal Algemene Reserves	4.744	-402	-19	0	0	4.324
Bestemmingsreserves						
8497002 Reserve huisvesting onderwijs	259	-81	0	0	0	178
8497005 Reserve volkshuisvesting	735	-6	-6	-6	-6	711
8497006 Reserve riolering Dorp Zuid + Zuidbuurtse	0	0	0	0	0	0
8497007 Reserve Landschapsfonds	0	0	0	0	0	0
8497008 Reserve Duurzaamheid	152	-150	0	0	0	2
8497011 Reserve Bedrijfsvoering	545	-221	0	0	0	323
8497012 Reserve SOZZ	0	0	0	0	0	0
8497018 Reserve Compensatie NUON dividend	1.264	0	0	0	0	1.264
8497022 Reserve Sociaal Domein	1.420	-175	0	0	0	1.245
8497023 Reserve dekking afschrijving investerings	438	-22	-22	-22	-22	351
8497024 Reserve Toezicht en Handhaving	100	0	0	0	0	100
8497025 Reserve Energietransitie	392	-96	0	0	0	296
8497026 Reserve Grote Projecten	3.104	453	453	453	453	4.918
8497027 Reserve dekking afschrijving Bernardusschool	10.760	0	0	-269	-269	10.222
8497028 Reserve Omgevingswet	158	0	0	0	0	158
8497029 Reserve Openbare Ruimte	90	0	0	0	0	90
Totaal Bestemmingsreserves	19.417	-297	426	157	157	19.858
Totaal reserves	24.161	-699	407	157	157	24.182

Algemene Reserve

De Algemene Reserve is een financiële buffer voor het opvangen van tegenvallers. Deze reserve wordt gemuteerd met rekeningoverschotten of -tekorten en onverwachte (grote) mee- of tegenvallers. Beschikkingen over en toevoegingen aan de Algemene Reserve vinden alleen plaats door middel van resultaatbestemming. De gewenste omvang van de reserve is minimaal € 2.000.000, waarvan € 1.000.000 als absolute basis voor structurele risico's en € 1.000.000 als absolute basis voor incidentele risico's.

Algemene reserve gebiedsontwikkeling

De Algemene reserve gebiedsontwikkeling is specifieke financiële buffer voor voor- en nadelen van gebiedontwikkelingen in de gemeenten. De reserve is bedoeld voor: a. het verevenen van overschotten of

tekorten van projecten vanuit ons actief grondbeleid;b. het (tijdelijk) verevenen van voorbereidingskosten van projecten vanuit ons faciliterend grondbeleid, waarbij de intentie bestaat om deze kosten te verhalen op ontwikkelende partijen; c. het afdekken van risico's in gebiedsontwikkelingen .

Reserve huisvesting onderwijs

Deze reserve is bestemd voor het zorgdragen voor de huisvesting van alle Zoeterwoudse scholen. De nieuwbouw van de Brede School is in 2018 afgerond, waardoor het batig saldo vervolgens wordt aangewend voor het project nieuwbouw Bernardusschool.

Reserve Volkshuisvesting

Doel van de reserve is het bevorderen van de volkshuisvesting in algemene zin en het stimuleren van, en waar nodig, financiële bijdragen verlenen aan de sociale woningbouw in het bijzonder. In de raadsvergadering van 1 juni 2017 heeft de raad de 'beleidsregel sociale woningbouw' en de 'subsidieverordening sociale woningbouw gemeente Zoeterwoude 2017' vastgesteld. In de beleidsregel is vastgelegd dat bij nieuwbouwplannen van drie of meer woningen 35% sociale woningbouw wordt gerealiseerd en er is een compensatieregeling opgenomen. Daarbij is bepaald dat het college bevoegd is om op basis van de 'subsidieverordening sociale woningbouw gemeente Zoeterwoude 2017' subsidie per sociale woning aan te wenden ten laste van de Reserve Volkshuisvesting. De subsidiëring van sociale woningbouw zal moeten leiden tot aantoonbare kwaliteitsverbetering en/of tot extra sociale woningbouw. Daarvoor hebben wij een subsidieverordening opgesteld waarin deze criteria zijn vastgelegd.

Reserve riolering dorp en herstel Zuidbuurtse kade

Doel van de reserve is het afdekken van kapitaallasten die zijn ontstaan door de afname van de vaste activa van de Stichting Onroerende Zaken Zoeterwoude (SOZZ). De reserve is in 2005 gevormd bij de overname van de riolering in het gebied Dorp Zuid en de Zuidbuurtsekade van de SOZZ. De bijdrage uit de reserve aan de exploitatie dient ter dekking van de kapitaallasten als gevolg van de overdracht van de materiële vaste activa uit de SOZZ. Deze bijdrage maakt onderdeel uit van de berekening van het tarief rioolrechten. Jaarlijks wordt rente aan de reserve bijgeschreven. Onttrekkingen vinden plaats volgens een vast schema waardoor de reserve in 2024 nul is.

Reserve Duurzaamheid

Doel van de reserve is het dekken van de kosten van de maatregelen uit de Duurzaamheidsprogramma 2019-2022.

Reserve Bedrijfsvoering

Doel van de reserve is het dekken van de kosten die verbonden zijn aan de bedrijfsvoering van de gemeente en de kosten die voorkomen uit de deelname aan de centrumregeling Leidse regio en jaaroverstijgend zijn. Dit gaat bijvoorbeeld over kosten voor het op orde brengen van het archief, incidentele inhuur voor extra of piekwerkzaamheden binnen de bedrijfsvoering.

Reserve SOZZ

Doel van de reserve is het beschikbaar stellen van een financiële bijdrage aan activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. In 2020 is bij de aankoop van de Stier afgesproken dat de Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude vóór 2030 een bedrag van € 6.220 terugbetaald aan de gemeente en dat dit terechtkomt in deze reserve.

Reserve compensatie NUON dividend

Doel van de reserve is het compenseren van het door verkoop aandelen Nuon in 2009 wegvallende jaarlijkse dividend. De reserve wordt aangewend voor dekking van het financieringstekort op de balans.

Reserve Afvalstoffenheffing

Het doel van de reserve is het opvangen van voor- en nadelen op de taak Reiniging. Daarmee wordt een 100%-kostendekking van de taak gegarandeerd. Jaarlijks wordt het resultaat van de taak reiniging aan de reserve toegevoegd of onttrokken.

Reserve Sociaal Domein

Doel van de reserve is het opvangen van voor- en nadelen in het Sociaal Domein.

Reserve dekking afschrijving investeringen

De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten voor de aankoop van Het Cultuurhuis in de Dorpskern en de kapitaallasten van het Vitaal Dorpscentrum.

Reserve Toezicht en Handhaving

De Reserve Toezicht en Handhaving is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld voor nauwkeurig uitgaven in de jaren nadat Omgevingsvergunningen zijn afgegeven. De raad heeft op 27 juni 2019 besloten: a. een bedrag van € 200.000 te storten in een nieuw te vormen Reserve Toezicht en Handhaving; b. de reserve in volgende jaren te voeden uit hoger dan geraamde opbrengsten voor het verlenen van Omgevingsvergunningen in enig jaar; c. de reserve te maximaliseren tot € 200.000; d. het college de bevoegdheid te geven de reserve op basis van de normale bedrijfsvoering te benutten voor het uitvoeren van de toezicht en handhavingstaak en in de verslaggevingsronden de raad bij eerste gelegenheid te informeren over onttrekkingen.

Reserve Energietransitie

De Reserve Energietransitie is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld om kosten in de komende jaren te kunnen dekken als gevolg van de grote opgave Energietransitie. Per jaar wordt een inschatting gemaakt van het benodigde werkbudget en dit wordt vervolgens onttrokken aan de reserve.

Reserve Grote Projecten

De Reserve Grote Projecten is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld om kosten voor grote gemeenschappelijke voorzieningen (gedeeltelijk) te kunnen dekken.

Reserve dekking afschrijving Bernardusschool

De reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten van de te bouwen Bernardusschool te dekken.

Reserve Omgevingswet

De reserve Omgevingswet is ingesteld om de kosten van de implementatie van de Omgevingswet te kunnen dekken.

Reserve openbare ruimte

In de reserve Openbare ruimte worden de opbrengsten van ontvangen leges voor degeneratiekosten gestort. Deze opbrengsten gebruiken we voor onderhoud aan de openbare ruimte, dat eerder dan gepland nodig is door (graaf)werkzaamheden van aannemers in de openbare ruimte. Door de werkzaamheden neemt de kwaliteit van bijvoorbeeld het asfalt van een weg af, waardoor eerder onderhoud nodig is.

3.2.4 Voorzieningen

Toelichting:

1. Beschikking over voorzieningen vinden alleen plaats indien aan het doel of de bestemming van de voorziening wordt voldaan.
2. De voorziening dient de juiste omvang (resultaatonafhankelijk) te hebben. De omvang wordt jaarlijks gezien.
3. Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen worden ten laste van de exploitatie geboekt.

Overzicht voorzieningen bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1-1-2024	Begroting mutaties 2024	Begroting mutaties 2025	Begroting mutaties 2026	Begroting mutaties 2027	Begroot Stand 31/12/2027
Voorzieningen						
8498001 Voorziening riolrechtheffing	375	-166	-64	-54	-17	74
8498003 Voorziening vermoedelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	0
8498005 Voorziening wethouderspensioenen	2.106	-39	-39	-39	-39	1.952
Totaal voorzieningen	2.481	-205	-103	-92	-56	2.025

Voorziening riolrechtheffing

Het doel van de voorziening is het egaliseren van ongewenste schommelingen in de tarieven voor riolrechten.

Artikel 229b van de Gemeentewet bepaalt dat tarieven voor riolrechten niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten. Het uitgangspunt voor het riolrecht is kostendekkende tarieven. Het saldo op het product riolering wordt verrekend met de voorziening. De omvang wordt bepaald door de kostendekkendheid van het riolrecht over vier jaren. Volgens de huidige berekeningen zal er gedurende de komende jaren telkens een bedrag uit de voorziening worden onttrokken. De stand van de voorziening biedt daarvoor voldoende ruimte.

Voorziening vermoedelijke verplichtingen

Het doel van de voorziening om mogelijke claims of niet nader te benoemen risico's te kunnen dekken. Op dit moment zijn er geen specifieke risico's voorzien, waardoor het saldo van de voorziening nihil is. Algemene risico's staan beschreven in de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing. Dekking van deze risico's, als deze zich voordoen, komen niet ten laste van de voorziening vermoedelijke verplichtingen maar komen ten laste van de algemene reserve.

Voorziening wethouderspensioenen

Het doel van de voorziening is het beschikken over voldoende middelen om te kunnen voldoen aan de pensioenrechten van voormalig wethouders. Op basis van de Algemene Pensioenwet voor Politieke Ambtsdragers (de Wet APPA) hebben voormalig wethouders recht op pensioen. De kosten hiervan komen voor rekening van de gemeente. Jaarlijks wordt via een actuariële berekening de omvang van de verplichting bepaald.

3.2.5 EMU-saldo

			Bedragen x € 1.000				
EMU-saldo			Begroting				
			2023	2024	2025	2026	2027
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	690	-610	419	-946	-1.193
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	3.476	14.200	6.186	3.020	124
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	-236	-205	-101	-104	-104
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-3.022	-15.014	-5.868	-4.071	-1.421

3.3 Taakveldindeling

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor dat de begroting van lasten en baten wordt ingedeeld naar uniforme taakvelden. Hiermee wordt beoogd gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken.

Bedragen x € 1.000		Totaal Baten	Totaal Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	0.62	-3.232	136	-3.096
	0.61	-2.364	-	-2.364
	0.4	-21	6.849	6.828
	0.2	-91	281	189
	0.64	-2	182	181
	0.7	-16.498	-	-16.498
	0.5	-553	344	-209
	0.10	-1.153	453	-699
	0.1	-	1.233	1.233
	0.8	-	796	796
	0.11	-	89	89
Volksgesondheid en milieu	7.2	-1.478	1.110	-367
	7.3	-1.355	1.195	-160
	7.5	-5	1	-4
	7.4	-296	1.598	1.302
	7.1	-134	593	459
Sociaal domein	6.1	-86	708	622
	6.71	-23	1.729	1.707
	6.3	-849	1.685	837
	6.6	-	92	92
	6.81	-	71	71
	6.72	-	1.702	1.702
	6.82	-	112	112
	6.2	-	36	36
	6.5	-	91	91
Sport, cultuur en recreatie	5.2	-142	606	464
	5.3	-31	143	112
	5.6	-16	167	151
	5.5	0	69	68
	5.7	-10	1.406	1.396
	5.4	-	29	29
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.3	-228	699	471
	8.1	-14	357	344
	8.2	-	139	139
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.3	-13	16	3

Bedragen x € 1.000		Totaal Baten	Totaal Lasten	Saldo
	2.1	-23	2.221	2.198
	2.5	-	3	3
Economie	3.3	-1	163	162
Veiligheid	1.2	-4	227	222
	1.1	-	696	696
Onderwijs	4.3	-78	323	246
	4.1	-	63	63
	4.2	-	284	284
Totaal		-28.698	28.698	-

4 Bijlagen

4.1 Samenstelling Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

Burgemeester F.Q.A. van Trigt;

- Ambassadeur van Zoeterwoude
- Algemene en Bestuurlijke Zaken (incl. integriteit)
- Openbare Orde en Veiligheid (incl. ondermijning-informatie/digitale veiligheid-GHOR)
- Personeel en Organisatie
- Juridische Zaken
- Regionaal gezondheidsbeleid (GR Hecht)
- Communicatie - Participatie - Dienstverlening
- Opvang Oekraïense ontheemden
- Nieuwbouw Bernardusschool
- Uitbreiding Het Avontuur

Wethouder H.P. Olthof (Christen Democratisch Appèl);

- 1e loco-burgemeester
- Financiën (incl. BSGR - control)
- Ruimtelijke Ontwikkeling (incl. grondbeleid)
- Wonen
- Bedrijfsvoering
- Natuur - Landschap - Recreatie
- Economie (incl. toerisme)
- Landelijk gebied (samen met wethouder Paardekooper)

Wethouder M.J.P. Paardekooper (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie);

- 2e loco-burgemeester
- Energietransitie (incl. Project Rijndijk van Gas Los - WarmtelinQ)
- Duurzaamheid en Milieu (incl. ODWH)
- Afval (incl. afvalbrengstation)
- Openbare Ruimte/Werken
- Verkeer - Vervoer - Waterstaat
- Groene Hartbeleid
- Landelijk gebied (samen met wethouder Olthof)
- Sport- Bewegen - Spelen
- Herinrichting Hoge Rijndijk
- Herinrichting Sportpark Haasbroek

Wethouder M.A.C.M. van Sandick - Sopers (Christen Democratisch Appèl)

- WMO - Welzijn - Ouderenbeleid
- Participatie (Werk & Inkomen - Laaggeletterdheid)
- Jeugd (incl. lokaal jeugdbeleid)
- Lokaal gezondheidsbeleid
- Onderwijs (incl. huisvesting)
- Cultuur (incl. kunst - cultuurhistorisch erfgoed - bibliotheek)
- Subsidiebeleid

Gemeentesecretaris T.N. Kramer

Zetelverdeling Gemeenteraad 2022-2026

Progressief Zoeterwoude

- Mw. M.J. van der Poel (fractievoorzitter)
- Mw. C.H. Rietdijk
- Mw. M. Oppe
- Dhr. M. van Es
- Mw. J.M. Valk

Christen Democratisch Appèl

- Mw. A.A.M. Coene - Beereboom (fractievoorzitter)
- Dhr. M.H. van der Hoeven
- Dhr. M.V.X. van Mil
- Dhr. J.C.M. van Veen
- Dhr. W.J.C. Klein

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

- Mw. K. de Lange - de Heiden (fractievoorzitter)
- Dhr. R.W. Onderwater

Senioren Belangen Zoeterwoude

- Mw. T.C. van der Kooi - van den Kolk (fractievoorzitter)

Raadsgriffier

- Mw. G.J. Buijs

4.2 Subsidies volgens subsidieprogramma

ORGANISATIE	SUBSIDIE 2024	SUBSIDIE 2025	SUBSIDIE 2026	SUBSIDIE 2027
Bibliotheek Rijn en Venen Zoeterwoude dorp	124.504	126.834	129.211	129.211
Bibliotheek Meerburg Zoeterwoude-Rijndijk	44.500	44.800	45.100	45.100
Multi-centrum De Eendenkooi	68.000	68.000	68.000	68.000
Sport- en recreatiecentrum De Klaverhal	50.000	50.000	50.000	50.000
Stichting Sporten	52.379	55.509	58.169	58.169
Tafeltje Dek Je	2.500	3.500	4.500	4.500
Zoeterwoude Voor Elkaar	3.200	3.200	3.200	3.200
Scouting Zoeterwoude	4.500	4.500	4.500	4.500
Protestantse Jeugdraad	2.405	2.405	2.405	2.405
St. Jans Fanfare	6.560	6.560	6.560	6.560
Drumfanfare V.I.O.S.	6.800	6.800	6.800	6.800
Cantate Domino	1.530	1.530	1.530	1.530
Ontmoetingsplaats 'De Buren'	5.000	5.000	5.000	5.000
Ontmoetingsplaats 'De Herdershof'	500	500	500	500
Seniorensoos Zoeterwoude-Dorp	305	305	305	305
Seniorensociëteit Zoeterwoude-Rijndijk	1.200	1.200	1.200	1.200
Katholieke Bond voor Ouderen	2.370	2.370	2.370	2.370
Sport en Spel 55+ (MBVO Dorp)	1.050	1.150	1.250	1.250
Meer bewegen voor ouderen Zoeterwoude-Rijndijk (incl. GALM en Tai Chi)	5.100	5.300	5.500	5.500
Damesgilde	500	500	500	500
Stichting Wouw	2.780	2.780	2.780	2.780
Oranjecomité Zoeterwoude-Dorp	3.500	3.500	3.500	3.500
4 en 5 mei Comité Zoeterwoude	975	2.375	975	975
Stichting Oranjecomité Zoeterwoude-Rijndijk	2.650	2.650	2.650	2.650
Leidse Rechtswinkel	565	565	565	565
Stichting Oud Zoeterwoude	5.000	5.000	5.000	5.000
Buurthuis De Weipoort	5.400	5.400	5.400	5.400
Rijnlandse Molenstichting	4.000	4.000	4.000	4.000
Intocht Sinterklaas Zoeterwoude-Dorp	1.000	1.000	1.000	1.000
Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude	3.755	6.385	4.000	4.000
Schilder- en tekenvereniging De Kameleon	1.500	1.000	1.000	1.000
Lokale omroep	6.000	6.000	6.000	6.000
EHBO-vereniging St. Liduina (dorp)	205	205	205	205
EHBO-vereniging Meerburg (rijndijk)	205	205	205	205
Educatief groenprogramma	325	325	325	325
Jongerenvereniging Utopia	9.300	9.300	9.300	9.300

ORGANISATIE	SUBSIDIE 2024	SUBSIDIE 2025	SUBSIDIE 2026	SUBSIDIE 2027
Onvoorziene welzijnsuitgaven	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	432.063	442.653	445.505	445.505

4.3 Projectenboek

Deze bijlage wordt separaat bij de begroting geleverd.

